

Янко Георгиев, Изпълнителен директор
Yanko Georgiev, Executive Director

Уважаеми пътници, Добре дошли на борда на *България Ер*!

За да оценим напълно хубавите неща в живота, трябва да ги видим в контраст с лошите. "Какво е топлината на лятото без зимния студ, който да я подслади", както казва Джон Стайнбек. В този смисъл изминалата зима би трябвало да значи, че през този юни започва едно от най-хубавите лета в живота ни.

След толкова месеци на студ и мрак е крайно време да се порадваме на живота, който през юни се показва от най-хубавата си страна. Да оставим работата и грижите и да се насладим на приятните неща, на слънцето, на добрата храна и интересните пътувания.

Неслучайно решихме тема на юнския ни брой да е луксът. Независимо дали става дума за луксозни имоти, скъпи часовници, премиум автомобили - луксът е именно онази щипка сладост, която ни възнаграждава за усилията ни. Заради това индустрията на лукса се превръща във все по-сериозен бизнес, обречен да процъфтява напук на

всякакви кризи и сътресения. И, между другото, във все по-изгодна област за инвестиране.

Но нека не се отклоняваме от най-важното. Юни не е време за планиране - освен ако не обичате да планирате и удоволствието си. В който случай ние в *България Ер*, разбира се, ще се радваме да ви помогнем.

Пожелавам ви приятен полет!

Янко Георгиев,
Изпълнителен директор

Dear Passengers,
Welcome aboard *Bulgaria Air*!

In order to be able to appreciate good things in life, we have to see them in contrast with the bad ones. "What good is the warmth of summer, without the cold of winter to give it sweetness", as John Steinbeck once said. This is why the long winter that passed should mean this June is giving the start of one of the best summers in our lives.

Following so many months of cold and gloom, it is high time we enjoyed life which is showing its brightest side in June. Let's put aside the work and anxiety and delight in the pleasant things like the sun, good food and interesting journeys.

It was not by chance that we chose luxury as the topic of our June issue. Whether we talk about luxury estates, expensive watches, premium-class cars – luxury is that pinch of sweetness that rewards us for our efforts. This is why the industry of luxury is becoming an ever more considerable business fated to prosper in spite of any crises and shocks. And, by the way, an ever more profitable field to invest in.

But let us stick to the point. June is not a time to make plans – unless you like planning your pleasures as well. If this is the case, we at *Bulgaria Air* will be glad to assist you, of course.

I wish you a pleasant flight!

Yanko Georgiev
CEO

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Цюрих Zurich

Цени от
Prices from

€187

Полети **5 пъти** седмично
Flights **5 times** a week

Трупайте точки с програмите ни за лоялни клиенти
Collect points with our frequent flyer program

Офертата не е промоционална, а е част от новите цени и по-добри условия на България Ер. Местата са ограничени. Цената е крайна за редуциран билет с включени летищни такси. Към цената може да се включи такса за издаване на билет в зависимост от издателя.

This offer is not part of a promotion campaign. These are permanent prices subject to availability. The price is for round trip ticket. Airport taxes are included. The air ticket issuing charge may also be applied, according to the issuer's policy.

Може да платите своя самолетен билет и в клоновете на
Централна Кооперативна Банка в цялата страна.

FLY MORE

www.air.bg/bg/frequent-flyer

CCB Club

www.ccb-club.bg

www.facebook.com/bgair

www.twitter.com/BulgariaAir

plus.google.com/u/0/b/113126356516876045098/

www.youtube.com/user/FlyBulgariaAir

www.foursquare.com/bulgariaair

**13 | BUSINESS
ECONOMY**

**41 | ANALYSIS
POLITICS**

**71 | TRAVEL
ADVENTURE**

**89 | LIFE
STYLE**

**16 | Луксозните
имоти са добра
инвестиция**

Весела Илиева,
управляващ партньор
в Unique Estates

**19 | Luxury Properties Are
the Safest Investment**

**50 | Светлата
страна на
Еврото**

Всичко, което трябва да
знаете за европейското
първенство по футбол

**50 | The Bright Side
of the Euro**

**75 | Рок
В лятна
нощ**

Най-добрите музикални
фестивали в Европа
това лято

**75 | Midsummer
Night's Rock**

**92 | Тайните на
кулинарната
глобализация**

България има уникални
храни, застрашени от
изчезване

**94 | Culinary
globalization**

**14 | Числа и лица
Numbers & faces**

**26 | Луксът проговори
китайски**

**30 | Luxury speaks
Chinese now**

34 | Earth, Wind & Fire

36 | Earth, Wind & Fire

**38 | Какво не знаете за
шистовия газ**

**40 | What You Don't Know
about Shale Gas**

**42 | Тенденции
Ups & Downs**

**44 | Нашествието на
дроните**

**46 | The Invasion of the
Drones**

62 | Футбол и война

64 | Football and War

**66 | Феноменалният
ефект на топката**

**67 | The phenomenal
effect of a ball**

**72 | Елате с нас
Come with Us**

**79 | Заобикаляне на
клишето**

84 | Escaping the Cliche

**90 | Афиш
Poster**

**102 | В куфара на
Томас Рушицка
In the suitcase of
Thomas Ruschitzka**

**104 | Галактически
стопаджия
Hitchhiker
of the Galaxy**

**106 | ТРИумф на
еволюцията**

108 | Evolution's Triumph

For the first time in Bulgaria
Traditional Thai massages
and rituals

from **18 €** per hour

Our thai therapists are the
best you can find

Open daily from 10 AM to 10 PM

mobile: +359 897 393 777
Galaxy Trade Center, 5 floor / 504
18 Shipchenski Prohod bul, Sofia 1000
office@thaispa.bg, www.thaispa.bg

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР

Ася Димитрова
adimitrova@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР АНГЛИЙСКИ

Кърк Андерсън
Дейвуд Лийстръм

ПРЕВОДАЧИ

СГС Консулт
Албена Манафска

АВТОРИ

Албена Шкодрева
Бойко Василев
Валери Ценков
Васил Германов
Георги Колев
Екатерина Петрова
Емил Иванов
Калин Ангелов
Калин Николов
Кирил Станев
Теодор Цеков
Ясен Бориславов

ДИЗАЙН

BRAND NEW DESIGN

РЕКЛАМЕН МЕНИДЖЪР

Благовеста Креовска
bkreovska@bulgariaonair.bg
0887 59 11 05

РЕКЛАМЕН КОНСУЛТАНТ

Весела Мишева
vmisheva@bulgariaonair.bg
0887 97 36 46

ИЗДАТЕЛ

България Он Ер Медиа груп

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

Виктория Мумкова

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС

1540 София, бул. Брѝксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70

БАНКОВА СМЕТКА

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECBGB33
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна

EDITOR-IN-CHIEF

Konstantin Tomov
ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR

Assia Dimitrova
adimitrova@bulgariaonair.bg

ENGLISH EDITOR

Kirk Anderson
David Leistrum

TRANSLATORS

SGS Consult
Albena Manafska

CONTRIBUTORS

Albena Shkodreva
Boyko Vasilev
Valeri Tsenkov
Vasil Germanov
Georgi Kolev
Ekaterina Petrova
Emil Ivanov
Kalin Angelov
Kalin Nikolov
Kiril Stanev
Teodor Tsekov
Yasen Borislavov

DESIGN

BRAND NEW DESIGN

ADVERTISING MANAGER

Blagovesta Kreovska
bkreovska@bulgariaonair.bg
(+359) 887 59 11 05

ADVERTISING CONSULTANT

Vesela Misheva
vmisheva@bulgariaonair.bg
(+359) 887 97 36 46

PUBLISHER

BULGARIA ON AIR MEDIA GROUP

CEO

Victoria Mitkova

EDITORIAL ADDRESS

1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.
office@bulgariaonair.bg
phone: (+359) 2 448 40 70

BANK ACCOUNT

ISSN 1314-2216

Никаква част от това списание не може да бъде възпроизвеждана без изричното писмено съгласие на издателя. Всички права запазени. Редакцията не носи отговорност за рекламните материали / This publication may not be reproduced in part or in whole without the express written consent of the publisher. All rights reserved. The magazine assumes no responsibility for any advertising content.

АВТОРИ CONTRIBUTORS

ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ е бивш главен редактор на BusinessWeek България. Негови публикации са се появявали в *BusinessWeek*, *Sunday Times*, *L'Europeo*, *24 часа*, *Стандарт*, *Тема* и много други. Интересува се особено от икономика, международна политика, езици и история. Когато не е зад компютъра, разпуска с приятели, слуша хард-рок и класика или чете в компанията на любимия си котарак.

VALERI TSENKOV is a former BusinessWeek Bulgaria Editor-In-Chief. His work has appeared in publications such as the *BusinessWeek*, *Sunday Times*, *L'Europeo*, *Standart News*, *24 Hours*, *Tema*, *Manager* and many others. He specializes in economics and international affairs and his areas of interest focus on health, social landscapes, language and history. When he's not behind the keyboard, you can find him hanging out in coffee shops with friends, listening to music on his iPod or relaxing with a good novel and his cat.

ИНЖ. ГЕОРГИ КОЛЕВ е сред водещите автомобилни журналисти в България. Работил е за компании като Bosch и Siemens, бил е главен редактор на *Auto Bild* България. От 2006 година е съдружник в издателство "Ауто Прес" и отговорен редактор на списание *auto motor und sport* България. Наскоро от печат излезе новата му книга – "Сълзите на дявола".

ENGINEER GEORGI KOLEV is among the leading automobile journalists in Bulgaria. He has worked for Bosch and Siemens and been the Head Editor of *Auto Bild* Bulgaria. Since 2006 he has been an associate with *Auto Press* publishers and editor responsible for the *Auto Motor und Sport* Bulgaria magazine. Recently, his new book, *The Devil's Tears*, has been published.

Bulgaria On Air THE BUSINESS MAGAZINE

BULGARIA ON AIR

Любимото Ви списание вече е и на земята. Попитайте за THE BUSINESS MAGAZINE в разпространителската мрежа и бензиностанциите на Лукойл и OMV

Кредит **ДНЕС**

Хубави моменти, но не в бъдеще време!

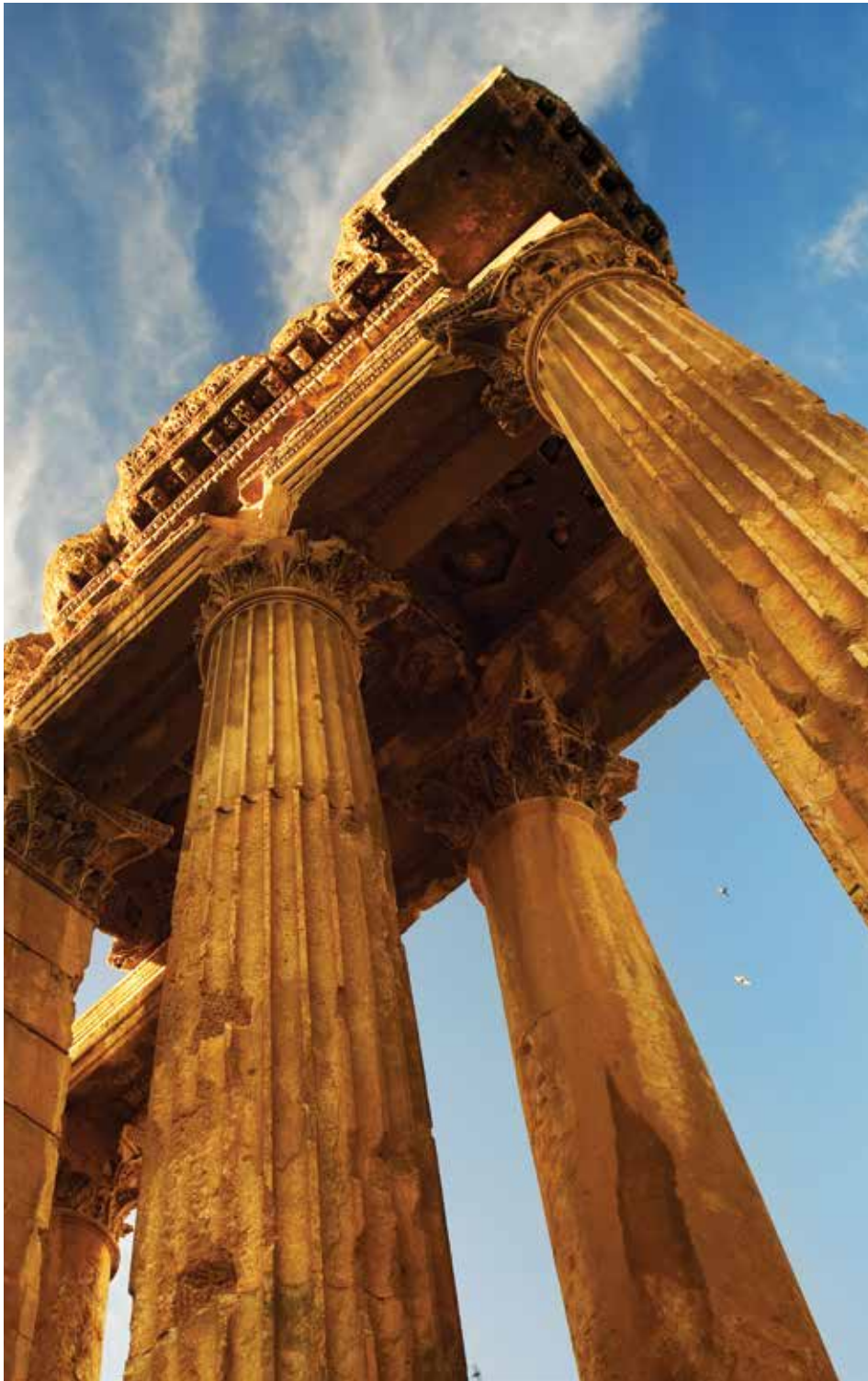

Потребителски кредит при ниска лихва.

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

Летете с нас до перлата на Ориента

Над трийсет и пет века история, безценни паметници, оставени от поне пет велики цивилизации, и съвсем пряното признание на The New York Times като най-атрактивна дестинация в света – това е Бейрут. Наричана Перлата на Ориента, столицата на Ливан винаги се е славела с аристократичния си чар. Lonely Planet миналата година я нареди между десетте най-живнени градове в света.

От 18 юни **България Ер** лети два пъти седмично до столицата на Ливан (понеделник и петък от София, вторник и събота от Бейрут). Възползвайте се от специалните ни крайни цени - 255 евро с тръване от София и 320 евро от Варна и Бургас (www.air.bg). ■

Fly with Us to the Pearl of the Orient

Over thirty-five centuries of history, invaluable monuments left behind by at least five great civilizations, and the relatively recent acknowledgement by the New York Times as the most attractive destination worldwide – that is Beirut. Referred to as the Pearl of the Orient, the capital of Lebanon has always gloried in its aristocratic glamour. Last year Lonely Planet ranked it among the top ten most vibrant cities in the world.

Starting from June 18, **Bulgaria Air** flies twice a week to the capital of Lebanon (Monday and Friday from Sofia, Tuesday and Saturday from Beirut). Take advantage of our special end prices – 255 euro for departure from Sofia and 320 euro from Varna and Burgas (www.air.bg). ■

Пет пъти седмично до Цюрих

Бизнес или удоволствие - каквото и да ви движи, най-големият град на Швейцария предлага удивително богати възможности. И е по-достъпен от всякога. От май **България Ер** вече лети пет пъти седмично до Цюрих - всеки ден без понеделник и събота. Възползвайте се от изгодните ни цени, започващи от 187 евро с включени такси (www.air.bg). ■

Five times a week to Zurich

Business or pleasure – no matter what motivates you, Switzerland's biggest city offers an amazing variety of opportunities. And it is easier to reach it now than ever. Starting in May, **Bulgaria Air** already flies five times a week to Zurich – every day except for Monday and Saturday. Take advantage of our favourable prices starting from 187 euro including the fees (www.air.bg). ■

Meet the future

Varna & Burgas Airports: A New Identity

Fraport Twin Star Airport Management AD continues to expand and modernize the airports of Varna and Burgas. The construction of the entirely new, state-of-the-art passenger terminals is already in progress. The new terminals will provide spacious arrival and departure areas with a rich selection of Retail shops and exciting Food & Beverage outlets.

Burgas Airport New Terminal

ОСМА СВЕТОВНА СРЕЦА НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ

Привидно няма пряка връзка между изложбата на издани преди 130 години в Букурещ и Браила български вестници, наречена "Родени свободни", и проблема за цифровизацията на българския ефир. Но тези две теми бяха обединени от Осмата световна среща на българските медии, организирана от БТА и АМБС. Тя се състоя от 16 до 20 май в Букурещ и събра на едно място повече от 150 български журналисти, представители на държавата, бизнесмени.

Както винаги, срещата премина под мотото на най-актуалните теми: свободата на словото у нас, която нареди България на непрестижното 80-о място в света (според "Репортери без граница"); финансирането и влияние върху аудиторията на регионалните медии и на българските медии по света; образът на бизнеса в електронните медии; дейността на българските институции зад граница и защита на журналистическите права, националните инициативи и т.н.

За трети път на форума присъства кметът на София Йорданка Фандъкова. Тя отбеляза, че една от каузите, способна да обедини гражданите и властта, е кандидатурата на София за европейска столица на културата през 2019 година. Фандъкова представи българската столица като културна дестинация, а на панела, посветен на туризма в България, присъстваха представители на над 20 румънски фирми и медии.

Форумът даде и възможност за изразяване на различните гледни точки към рекламата в медиите с включването в програмата на представители на бизнеса и институциите. Бяха обсъдени необходимостта от регулиране по нов начин и с подобрени правила на отразяването в медиите на социалните инициативи на компаниите. И тази година срещата се осъществи благодарение на бизнеса и фирми като "Петрол", "ЧЕЗ България", ПИБ, АЕЦ "Козлодуй", "Оргакхим", "Димитър Магжаров", "Астра Зенека", "Аурубис". ■

boutique hotel
les fleurs sofia
Le Bouquet

*Find a place
to lose yourself!*

Located in the very heart of the city Les Fleurs is Sofia's premier boutique hotel. Designed by the renowned Italian architect Francesco Lucchese this jewel of contemporary desing offers 29 incredible rooms and two panoramic suites, all individually designed. The restaurant's open space extends on to Vitosha Blvd – Sofia's main street and has become a fashionable meeting point.

Sofia, 1000 21 Vitosha Blvd. Tel: 359-2-8-100-800
www.lesfleurshotel.com

34 |

EARTH, WIND & FIRE

16 | **ИНТЕРВЮ: ВЕСЕЛА ИЛИЕВА**
INTERVIEW: VESELA ILIEVA

26 | **ЛУКСЪТ ПРОГОВОРИ КИТАЙСКИ**
LUXURY SPEAKS CHINESE

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

3 000 000 000

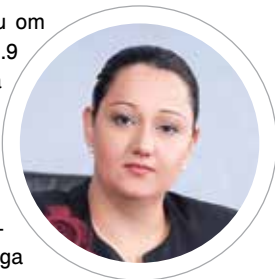
евро приходи очаква държавата от новия туристически сезон, обяви заместник-министърът на икономиката Иво Маринов. Прогнозите са за между 5 и 8 процента ръст на чуждестранните туристи. Най-многобройни ще са посетителите от Румъния (над милион) и Русия (около половин милион души).

EN

euros is the amount of revenue the state is expecting to get from the new tourist season, Deputy Minister of Economy Ivo Marinov announced. The number of foreign tourists is forecast to grow between 5% and 8%. The most numerous groups will come from Romania (over a million visitors) followed by Russia (about half a million). ■

15000

постройки са пострадали от силното земетресение (5.9 по Рихтер) край София на 22 май, съобщи Лилияна Павлова. Министърът на регионалното развитие предлага всички сгради, включително и частните, да бъдат задължени да сключват застраховка срещу природни бедствия.

EN

buildings were affected by the strong earthquake (5.9 on Richter scale) near Sofia on May 22, Lilyana Pavlova announced. The Minister of Regional Development suggests that all buildings, including private ones, be required to get insurance against natural disasters. ■

60

недвижими имота и 49 автомобили, на обща стойност над 6 млн. лева, е конфискувала държавата като незаконно придобито имущество за първите четири месеца на годината.

EN

real estate properties and 49 cars with a combined value of over BGN 6 mln have been confiscated by the state as illegally acquired property during the first four months of the year. ■

300

лева ще е минималната глоба за нарушителите на новоприетата наредба за забраняване на пушенето на обществени места. Забраната важи от 1 юни и включва всички заведения на закрито, както и откритите площи, където има деца. За второ провинение глобите стигат до 1000 лева.

EN

leva will be the lowest fine for those who violate the newly adopted regulation that bans smoking in public places. The ban becomes valid on June 1 and includes all indoor public places as well as open areas where children are present. Fines for repeat violations go up to 1,000 leva. ■

СЪГЛАСИЕ®

ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ / ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ
ОБЩО ЗАСТРАХОВАНЕ / ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ

www.saglasie.bg / www.saglasielife.bg / www.saglasie-ins.bg

ЛУКСОЗНИТЕ ИМОТИ СА НАЙ-СИГУРНАТА ИНВЕСТИЦИЯ

Весела Илиева, управляващ партньор в Unique Estates,
за тенденциите на имотния пазар, предпочитанията на
българите и какво е да си представител на Christie's

Текст АСЯ ДИМИТРОВА / Фотография ВАСИЛ ГЕРМАНОВ

Г-жо Илиева, за луксозния сектор казват, че пръв усеща кризите, но и пръв излиза от тях, оставайки най-слабо засегнат. Как стоят нещата при луксозните имоти в България?

През втората половина на 2008 финансовата криза започна бавно да парализира имотния пазар. Факт е, че ние последни усетихме кризата, но когато влязохме в нея, беше изключително осезаемо - сделките просто спряха. 2009 беше много трудна и за Unique Estates, и за луксозния сегмент.

През 2011 Unique Estates отчете двойно повече сделки, отколкото през негодобрата 2010. Как се очертава 2012, и каква е по-дългосрочната ви прогноза за имотния пазар у нас?

2011 беше много успешна година за нас. Просто хората в един момент осъзнаха, че луксозният сегмент остава най-сигурен и стабилен в годините на криза, и предлага най-добрата инвестиция. У нас пазарът се раздвижва в най-високия и в най-ниския сегмент. На практика липсват сделки по средата.

Самите собственици осъзнаха, че времето на големия бум няма да се върнат, и драстично намалиха офертните цени, което направи луксозните имоти много привлекателни. Ако сравним първото тримесечие на 2012 със същия период на миналата година, имаме 15% ръст на сделките. Но това касае луксозния сегмент, и Unique Estates в частност. Според данните на Агенцията по вписванията общо пазарът има около 6-9% спад. Така че ние се движим доста над пазарните темпове и уве-

личаваме пазарния си дял. Иначе по отношение на цените данните показват поевтиняване от 0.4% за първото тримесечие - което е абсолютно незначително и е в границите на статистическата грешка. Още едно доказателство, че сме стигнали дъното на цените и отпук нататък те няма да падат повече.

Вие сте първият представител на Christie's International Real Estate за Източна Европа, как го постигнахте?

Беше изключително трудно международна компания от такъв калибър да влезе на българския пазар за луксозни имоти. Аз съм завършила магистратура - Corporate Real Estates, Finance and Strategy в City University - Лондон. Оттам започнаха първоначалните ни контакти с Christie's. После гоуде идеята да създадем Unique Estates като част от нашата холдингова структура - AG Capital, която да обслужва само луксозния сегмент, защото такава фирма липсваше в нашето портфолио, а и беше свободна ниша на българския пазар. Отне ни около три години настоятелни преговори, срещи, презентации. В началото беше сложно да ги убедим, че в България има пазар за луксозни имоти. Но бяхме достатъчно амбициозни и през 2007 станахме първата държава в Източна Европа с представителство на Christie's International Real Estate. Истината е, че по онова време почти нямахме какво да продаваме, докато сега, ако погледнете портфолиото ни, наистина има луксозни имоти, които могат да се сравняват с тези в другите европейски държави. Christie's ни научиха на много неща за луксозните имоти и за подхода към клиента. ▶

ВЕСЕЛА ИЛИЕВА има бакалавърска степен по Икономика и управление на масмедийите и магистърска степен по Маркетинг и реклама от УНСС, и магистърска степен по Управление на корпоративни имоти, финанси и стратегии от City University London. Член е на британския Кралски Институт за Особени Експерти (RICS). Има 14 години опит в областта на недвижимите имоти, от 2006 г. е Управляващ партньор в компанията за луксозни имоти Unique Estates.

ЮНИК ЕСТЕЙТС е създадена през 2006 като специализирана компания за работа с луксозни имоти, част от най-големия холдинг за недвижими имоти в България – AG Capital. Партньор е на Christie's International Real Estate (www.christiesrealestate.com) – най-голямата международна мрежа за маркетинг и продажба на луксозни имоти.

► Стараем се да предадем тези знания и на клиентите, за да могат наистина да се почувстват специални.

Какво бихте посъветвали хората, които обмислят да инвестират в недвижим имот в България?

Според мен сега е най-правилният момент за такава инвестиция. От една страна, има достатъчно избор – могат да купят нещо ексклузивно, качествено, примерно аристократичен апартамент в Докторска градина, хубава къща... От друга, сега може да се договори много по-добра цена. Освен това банките започват да кредитират по-свободно, а лихвените проценти са съвсем близо до онези по време на имотния бум.

Какви са цените на луксозните имоти у нас в съпоставка с другите страни от ЕС? Изгодна ли е в момента покупката на имот у нас, и може ли да носи прилична възвръщаемост?

Реално българските имоти има накъде да растат. В момента у нас са най-ниските цени в региона, с изключение на Скопие. Средната цена в луксозния сегмент в България е 1500 евро за квадратен метър, при около 4000 евро за квадрат в Прага, да речем. Има перспективи за растеж, но за да се осъществят, трябва да се случат много неща – като инфраструктура, подобряване на градската среда, създаване на зелени площи, формиране на луксозни квартали. Защото един имот може да е чудесен сам по себе си, но ако не е в добра среда, той не може да бъде определен като луксозен. За разлика от другите европейски столици, в София е трудно да се каже кой квартал е елитен – все още няма обособени такива.

Колкото до доходността, тя се увеличи и вече надхвърля тази от банковите депозити. През 2010 отдаването на луксозен апартамент под наем носеше около 5.7%, а влоговете в банките – 6.5%. Сега обаче лихвите са около 6%, а доходността на наемите – 6.2%. Това е добра тенденция, която подсказва, че все повече хора ще извадят парите си от банките и ще инвестират в недвижими имоти. Иначе най-изгодният инвестиционен имот е едностаян апартамент – те най-лесно се отдават под наем.

Как успявате да намерите подходящ имот за човек, когото не познавате?

В луксозния сегмент подходът е много по-различен, защото клиентите ни са, от една страна, изключително ангажирани, а от друга, имат много високи претенции за имота и искат да запазим пълна конфиденциалност. Когато купуват жилище за себе си, това не е просто къща или апартамент... и става дума за нещо повече от

местоположение или гледка. Това не е бизнес, а емоционално решение – те избират мястото, където ще създадат семейство, ще отгледат децата си. От друга страна, решението е свързано и със статуса в обществото. Много хора искат да купят имот в конкретен район, защото е въпрос за престиж и е свързано с техния успех. За да им предложим правилния имот, трябва да разберем какви хора са, къде работят, каква е тяхната среда, какви са техните мечти и да преценим къде биха се чувства-

ли добре. Много хора биха платили по-висока цена само заради имената на съседите си. С две думи, трябва да познаваме добре клиента си.

Какви са най-модерните тенденции в луксозното строителство? Какво търсят клиентите ви днес? Дълги години у нас понятието "луксозен имот" означаваше по-скоро апартамент с над три стаи, отколкото някаква качествена разлика в проектирането, изпълнението, обзавеждането, средата. Има ли вече търсене за истински луксозни имоти у нас? И има ли достатъчно предлагане?

Предлагането не е достатъчно, защото почти не се строят нови комплекси. Реално луксозният сегмент в момента различава единствено на вторичния пазар – на съществуващи имоти, които се препродават. Няма нови проекти.

Иначе основният критерий на клиента ►

„Станаме първата държава в Източна Европа с представителство на Christie's”

Luxury Properties Are the Safest Investment

Vesela Ilieva, managing partner at Unique Estates, talks about trends on the properties market, Bulgarians' preferences and what it is like to be a representative of Christie's

By ASSIA DIMITROVA / Photography VASSIL GERMANOV

Mrs. Ilieva, they say the luxury sector is the first to experience crises, the first to come out of them – and also the least affected by them. What is the situation with luxury properties in Bulgaria?

During the second half of 2008 the financial crisis began to slowly paralyze the property market. It is true that we were the last to experience the crisis, but when we entered into it, it was extremely tangible; property sales abruptly ceased. 2009 was also extremely difficult for Unique Estates and for the luxury segment in general.

In 2001 Unique Estates had twice the number of deals than in the unfortunate year of 2010. What are the trends for 2012 and what is the long-term forecast for the property market in Bulgaria?

2011 was a very successful year for us. At some point people simply realized that the luxury segment remains the most stable segment in times of crisis and offers the best investment. In Bulgaria, there is market activity in the highest and in the lowest segments, while, in fact, sales in the middle segment are still lacking.

The property owners realized that the big boom times will not return and therefore reduced their asking prices considerably, which made the luxury properties much more attractive. If we compare the first quarter of 2012 with the same period last year, we see a 15% increase in deals. But this applied to the luxury segment and Unique Estates in particular. According to Registry Agency data there was an overall decrease of 6-9% on the market. So our activity is considerably above the market rates and we are increasing our market share. In terms of prices, the data shows a reduction

in prices by 0.4% in the first quarter, which is completely insignificant and within the limits of statistical error. That is proof once again that prices have bottomed out and from here they will not go down any further. Albeit we are not expecting a tangible increase either – over the following three years the market will be stable and sales will be made. There is just nothing to push them to increase; we do not foresee any serious interest from foreign investors.

You are the first representative of Christie's International Real Estate for Eastern Europe. How did you achieve this?

It was extremely difficult for an international company of that rank to enter Bulgaria's luxury properties market. I graduated with a Masters degree in Corporate Real Estates, Finance and Strategy from City University, London. That was when our initial contacts with Christie's began. Then we had the idea to create Unique Estates as part of our holding structure – AG Capital – in order to exclusively serve the luxury segment, because we had no such company in our portfolio; additionally, it was an unoccupied niche on the Bulgarian market. It required about three years of persistent negotiations, meetings and presentations. Initially it was difficult to persuade them that Bulgaria even had a market for luxury

„We became the first country in Eastern Europe to represent Christie's”

properties. But we were ambitious enough and, in 2007, we became the first country in Eastern Europe to represent Christie's International Real Estate. The truth is that, at that time, we had almost nothing to sell, while now, if you take a look at our portfolio, you can find luxury properties that truly rival those in other European countries. Christie's taught us a lot of things about luxury properties and about approaches toward clients. We try to pass that knowledge to our clients, too, so they feel truly special.

What would you recommend to people who are thinking of investing in real estate in Bulgaria?

I think the present is the best time for such an investment. On the one hand, there is plenty to choose from – one can buy something exclusive, of quality, an aristocratic apartment in the Doctor's Garden neighborhood, for example, or a nice house...while, on the other hand, one can now also negotiate a much better price. Moreover, the banks are beginning to give credit more freely; the interest rates are very close to those during the property boom.

How do the prices for luxury properties in Bulgaria compare to those in other EU countries? Is it advantageous to purchase a property in Bulgaria now and can it achieve a reasonable return?

There is room for Bulgarian properties to increase. Currently, we have the lowest prices in the region, with the exception of Skopje. The average price in the luxury segment in Bulgaria is 1,500 euros per square meter, while in Prague, for example, it is about 4,000 euros per square meter. There are prospects for growth, but in order for it to come to be, a lot of things have to happen, such as developing better infrastructure, improving the urban environment, creating green areas and creating luxury districts.

A property can be wonderful in and of itself, but if it is not in a good environment it cannot be described as luxury. Unlike other European capitals, it is difficult to say which district in Sofia is elite; as of yet there are no neighborhoods defined as such.

In terms of profitability, rates of return have increased and now exceed interest on bank deposits. In 2010 renting out a luxury apartment brought about 5.7% profit, while bank deposits brought 6.5%. But now interest rates are about 6%, while the profitability of renting is approximately 6.2%. This is a positive trend that suggests that more people will take their money out of the banks and will invest them in real estate properties. Otherwise, the most profitable investment property is a studio; they are the easiest to rent.

How do you manage to find a suitable property for someone you don't know?

In the luxury segment the approach is ►

► при покупката на скъп имот е местоположението. Клиентите в нашия сегмент са основно два типа. Едните търсят аристократична сграда в центъра на София – Докторската градина, по улица „Московска“ и булевард „Цар Освободител“. Другите, обикновено по-млади успели семейства, искат да излязат от апартамента и да купят къща. Те обикновено се насочват към Бояна, Драгалевци, Бистрица. Истината е, че българинът живее най-натясно в целия Европейски съюз – пада му се средно по 13 квадратни метра на човек. Така че тенденцията към търсене на по-големи жилища ще се запази. Проблемът е, че нашият жилищен фонд не разполага с много такива. Имаме клиенти, които се интересуват от жилище в Докторската градина, но искат да имат три спални, три бани, два грешника, високи тавани. А в цяла София има може би две-три сгради, които предлагат такива имоти.

Заради това непрекъснато се увеличават търсенето на къщи. Всъщност при нас те почти се изравняват с продажбите на апартаменти, докато преди продавахме почти изцяло апартаменти.

За луксозния имот е много важна и гледката. Много високи цени постигат панорамни апартаменти на последните етажи, предимно в „Лозенец“ и „Изток“. Стойността им може да е в пъти по-висока от тази на останалите имоти в сградата. Тъкмо това е основното при луксозния имот – той трябва да е различен, уникален.

Има ли търсене за имоти в най-горния ценови сегмент?

Да, предлагаме и имоти на стойност от няколко милиона евро, но сделки на тези нива са едници и изискванията са много високи. Основно се търсят къщи в порягъка на 500-600 хиляди евро, апартаменти до около 250-400 хиляди. Това е пазарната реалност. Преди да се сключи сделка, цените се договарят. През 2011 г. ние отчехохме до 30% разлика между обявената и крайната цена. Ако става дума за наистина ексклузивен имот, например луксозна къща с над 5 декара двор, цената може и да надхвърли милион, но това са изключения.

Преди няколко години имотният сектор в България преживя един бум, движен основно от чужденци. Те търсеха евтини ваканционни имоти с висока възвръщаемост, и в крайна сметка не я намериха. Твърди се, че сега инвеститорите от Великобритания и Ирландия са заменени от руснаци. Те с по-различни цели ли са като купувачи?

Истината е, че луксозният сегмент разчита единствено на българските клиенти. Чужденците, които работят в страната – търговски представители и диплома-

ти – търсят основно луксозни жилища по наем. И продавачите, и купувачите на луксозни имоти са изцяло българи. Миналото лято сред клиентите ни имаме доста голям процент българи, живеещи в чужбина. Това са хора, които са спестили пари, получават добри заплати и искат да използват новата ситуация на пазара, за да инвестират в луксозен имот в България. Нужно им е жилище, което лесно биха отдавали по наем и ако решат, много бързо биха успели да продадат. Това е нова група клиенти на нашия пазар.

Колкото го руските клиенти – да, има ги и те поддържат пазара, но не инвестират в луксозния сегмент. Проблемът е, че България не се позиционира като дестинация, която да привлича „скъпия“ клиент. Руснаците търсят основно море и слънце, но бюджетите им всяка година стават все по-ниски. Що се отнася до ирландците и англичаните, те в момента единствено се опитват да продадат имотите, които са накупили преди време, и по този начин доста сричат цените.

Туризмът е неразделна част от имотния пазар в България. Испанците, които навремето също като нас минаха през лошото планиране и презастрояването, после се заеха да събарят големите хотели и да строят на тяхно място луксозни имоти. Виждате ли такава тенденция и у нас?

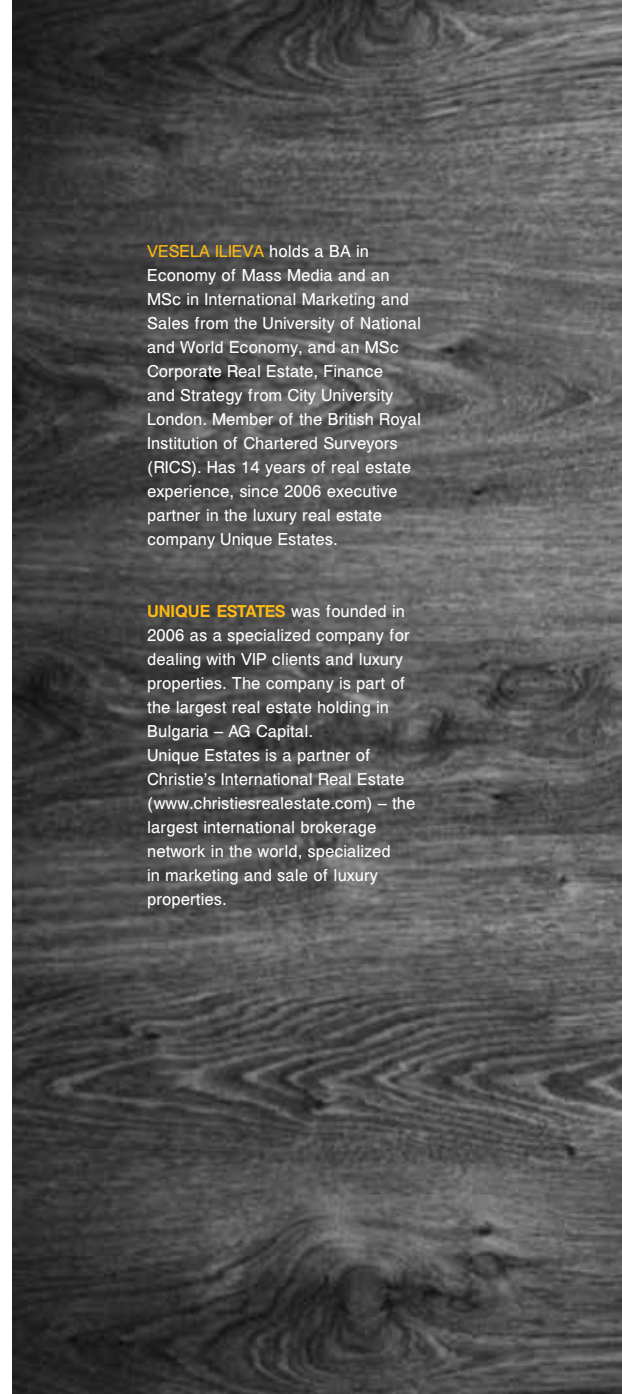
По-скоро не. Но презастрояването трябва да се избягва – не само в курортите, но и в градовете. Ярък пример е софийският квартал „Лозенец“, който преди се водеше много елитен, но заради презастрояването цените там паднаха значително. Докато „Изток“ успя да се предпази от това и се

„Истината е, че луксозният сегмент разчита само на българските клиенти“

превърна в едно от най-предпочитаните места за живеене. Трябва да се мисли за нови квартали в периферията на столицата, а не да се уплътнява самият град. Ясно е, че той ще продължава да расте. Има много райони около София, които стават все по-предпочитани – например Бистрица, където е много зелено, много чисто. Един нов квартал там, в който има само къщи, би се търсил много. Разбира се, за разрастването на града е необходима и инфраструктура, което е работа на държавата.

Има ли търсене от българи на луксозни имоти в чужбина?

Да, забелязва се такава тенденция. В последните 2-3 години много семейства

VESELA ILIEVA holds a BA in Economy of Mass Media and an MSc in International Marketing and Sales from the University of National and World Economy, and an MSc Corporate Real Estate, Finance and Strategy from City University London. Member of the British Royal Institution of Chartered Surveyors (RICS). Has 14 years of real estate experience, since 2006 executive partner in the luxury real estate company Unique Estates.

UNIQUE ESTATES was founded in 2006 as a specialized company for dealing with VIP clients and luxury properties. The company is part of the largest real estate holding in Bulgaria – AG Capital. Unique Estates is a partner of Christie's International Real Estate (www.christiesrealestate.com) – the largest international brokerage network in the world, specialized in marketing and sale of luxury properties.

купуват жилища заради децата си, които са изпратили да учат навън. Най-често във Виена, Лондон, в Швейцария.

Основният двигател на пазара на недвижими имоти си остава урбанизацията. Как оценявате перспективите на София, има ли реална опасност в един момент пазарът да се пренасити?

Не смятам, че може да се пренасити, защото градът ще продължи да расте. А и не забравяйте, че голяма част от жителите му обитават панелни блокове и повечето от тях в един момент ще решат да се преместят, защото тези сгради не са добри за живеене. Тъкмо тези хора ще съживят средния сегмент на имотния пазар. ■

► different because our clients are extremely busy on the one hand, and, on the other, they have very high requirements for the property and they want us to maintain full confidentiality. When they buy a property for themselves, it is not just a house or an apartment... it is about more than just a location and a view. It is not a business for the client; it is an emotional decision. They are choosing the place where they will have a family and raise their children. Nevertheless, the decision is also connected to their status in society. Many people want to buy a property in a specific region because it is a matter of prestige – it is related to their success. In order for us to offer them the right property, we need to understand what kind of people they are, where they work, what their environment is like, what their dreams are and then decide where they will feel “right at home.” Many people will pay a higher price just for the names of their famous neighbors. In brief, we have to know our clients well.

What are the newest trends in luxury con-

struction? What are your clients looking for today? For a long time in Bulgaria the notion of a “luxury property” meant an apartment with more than three rooms, rather than a qualitative difference in the construction process, building materials, furnishings or location. Is there a demand for true luxury properties in Bulgaria now and are there enough properties available?

There is not a sufficient number of luxury properties because there is virtually no construction of new complexes. In fact, the luxury segment currently relies solely on the secondary market – on existing properties that are being re-sold. There are no new projects.

The main criteria for clients buying an expensive property is location. The clients in our segment are basically of two types. The one type is looking for an aristocratic building in downtown Sofia – the Doctor’s Garden, Moskovska Street and Tsar Osvoboditel Boulevard. The other type, usually young and prosperous families, want to get out of an apartment and buy a house. They

usually focus on Boyana, Dragalevtsi and Bistrice. The truth is that Bulgarians live in the most densely populated part of the entire European Union; on average, each person is allocated 13 square meters. So the tendency to look for a bigger living space will continue. The problem is that our housing base does not have many such properties. We have clients who are interested in a property in the Doctor’s Garden, but want to have three bedrooms, three bathrooms, two wardrobes and high ceilings. Yet in all of Sofia there are maybe only two or three buildings that offer such properties.

That is why the demand for houses is increasing. Actually, in our business, sales of houses almost equal sales of apartments, whereas before we were selling apartments almost exclusively.

For a luxury property the view is also very important. Apartments with panoramic views on the top floor, mainly in Lozenets and Iztok, get the highest prices. Their price might be a couple times higher than the rest of the properties in ►

also interested in the cities, specifically Bourgas and Varna. With regard to the Irish and British, they are currently trying to sell the properties that they bought some time ago, and thus their prices have plummeted.

Tourism is an inseparable part of the property market in Bulgaria. The Spanish, who have also gone through bad planning and over-construction, have started tearing down big hotels to build luxury properties in their place. Do you see a similar trend in Bulgaria?

Rather not, but over-construction must be avoided – not only in the resorts, but also in the cities. A clear example of this is the Lozenets quarter in Sofia, which was previously considered very elite. However, due to over-construction, prices there have drastically decreased, while Iztok managed to avoid this and has become one of the most desirable places to live. It is important to think about new districts on the capital's periphery and not pack the city itself. It is clear that it will continue to grow. There are many districts surrounding Sofia that are becoming more and more preferable – for example, Bistrica, where it is very green and very clean. A new houses-only quarter there would be immensely attractive. Of course, for the growth of the city, infrastructure is the greatest need; that is the state's responsibility.

► the building. This is the main thing about luxury properties; they must be different and unique.

Is there demand for properties in the highest price segment?

Yes, we also offer properties that cost a couple million euros, but sales at that level are very few and the requirements are very high. The main demand is for houses in the 500-600 thousand euro range and apartments up to about 250-400 thousand euros. This is the market reality; before negotiations are concluded, a price must be determined. In 2011 we reported up to a 30% difference between the asking price and the final price paid. If we are dealing with a truly exclusive property, for example a luxury house with more than 5 acres of land, the price might exceed a million euros, but that would be an exception.

A couple of years ago the property sector in Bulgaria experienced a boom, which was mainly caused by foreigners. They were looking for cheap vacation properties with a high return on investment, but ultimately did not find this. Recently, they are saying that the investors from the UK and Ireland have been replaced by Russians. Do they have different goals as buyers?

The truth is that the luxury segment depends

„Много хора биха платили по-висока цена само заради имената на съседите си”

solely on Bulgarian clients. Foreigners who work in the country – sales representative and diplomats – most often look for luxury properties to rent. The sellers and the buyers of luxury properties are all Bulgarians.

Last summer, quite a large percentage of our clients were Bulgarians living abroad. They have earned a good salary, saved money and want to use the new market situation to invest in luxury properties in Bulgaria. They need a place to live that they could easily rent and, if they decide, could sell rather quickly. This is a new group of clients on our market.

Regarding the Russian clients, yes, they are here and they keep the market up, but they do not invest in the luxury segment. The problem is that Bulgaria is not positioned as a destination that attracts the “rich” client. Our country has established itself as a cheap resort destination. The Russians are mainly seeking sea and sun so they prefer the southern Black Sea rather than its northern coast. They focus on apartments in the so-called apartment/hotel complexes mainly, but their budgets are decreasing each year. Currently they are looking for one-room apartments for 50-60,000 euros. They are

Is there demand from Bulgarians for luxury properties abroad?

Yes, such a tendency has been noticed. Over the last two to three years many families are buying properties abroad because they have sent their children to study abroad – most often in Vienna, London and Switzerland. Before the crisis Greece was very popular as a second home and a substitute for the Black Sea. Many clients bought summer villas there, but that trend is not currently valid.

The main factor driving the real estate market remains urbanization. How do you see the development of Sofia? Is there a real threat for the market to become over-saturated at some point?

I do not think it can become over-saturated because the city will continue to grow. Also, don't forget that a majority of its citizens live in communist-era blocks and most of them, at some point, will decide to relocate because those buildings do not provide good living conditions. It will be these people who will revive the middle level segment of the property market. ■

Режимът за закупуване на земя от чужденци

От 1 януари тази година забраната за покупка на регулирани имоти не важи, от 2014 ще падне и тази върху земеделските земи

С интегрирането на българското законодателство към европейските правни норми възникна нужда от нови регламенти по отношение на вещното право. С изменения в член 22 от Конституцията се промени режимът на придобиване на право на собственост върху земя от чужденци в България (Държавен вестник, брой 18 / 2005, в сила от 1 януари 2007).

Съгласно тези промени чужденци и чуждестранни юридически лица могат да придобиват земя в следните три хипотези:

- 1) съгласно условията, произтичащи от Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз;
- 2) по силата на международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила за Република България;
- 3) чрез наследяване по закон;

ПРИЛОЖЕНИЕ VI, ЧАСТ 3 от Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз от 2007 година предвиди петгодишен преходен период до окончателното отпадане на ограниченията за придобиване

Росица Рашева *Нотариус*
Минчо Даскалов *Помощник Нотариус*
1164 София, кв. Лозенец, ул. "Кръстьо Сарафов" 1
тел: 02/963 01 99; факс 02/865 10 09
e-mail: rasheva@bulinfo.net; notarasheva@gmail.com

на регулирана земя от чужденци и чуждестранни юридически лица. Така от 1 януари тази година забраната вече не съществува.

ГРАЖДАНИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ вече могат да придобиват неограничено регулирана земя, като действащото ограничение до 01.01.2012 (а именно парцели за строителство да придобиват само граждани на ЕС, имащи статут на постоянно пребиваване на територията на България), към настоящия момент е правно ирелевантно.

Остава в сила забраната за придобиване на земеделска земя. В случай, че преходните разпоредби към Договора за присъединяване не бъдат ревизирани, от 1 януари 2014 ще отпадне и тя.

ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА, учредени по правото на държава-членка на ЕС, от 1 януари тази година също имат право да придобиват урегулирани поземлени имоти в България. Ако извършват стопанска дейност с имота, доходите на мястото на стопанска дейност ще следва да се облагат по реда на българския Закон за корпоративното подоходно облагане.

Остава в сила забраната за придобиване на земеделска земя, гори и горска земя от юридическите лица, учредени в съответствие със законите на друга членка на ЕС или на държава, която е страна по СЕИП (Споразумението за европейско икономическо пространство). В случай, че преходните разпоредби към Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз не бъдат ревизирани, съответно преразгледани, тези забрани ще отпадат от 1 януари 2014.

With the integration of Bulgarian legislation to European legal norms, the need for new regulations related to property legislation emerged. With the amendments to article 22 of the Constitution the regulation for acquiring ownership over land by non-residents in Bulgaria has changed (State Gazette, number 18/2005, effective from 1 January 2007).

According to these amendments non-residents and non-resident legal entities may acquire land in the following three situations:

- 1) as per the conditions resulting from the Treaty of Accession of the Republic of Bulgaria to the European Union;
- 2) on the grounds of an international treaty, ratified, promulgated and entered into force for the Republic of Bulgaria;
- 3) through hereditary succession.

ANNEX VI, CHAPTER 3 of the Treaty of Accession of the Republic of Bulgaria to the European Union from 2007 envisaged a five year transition period until the final dropping of the restrictions for the acquisition of zoned land by non-residents and non-resident legal entities. Thus from 1 January this year the prohibition is no longer in force.

CITIZENS OF THE EUROPEAN UNION can now

acquire zoned land without limitations and the restriction valid up until January 1, 2012 (namely, building plots may only be acquired by EU citizens, who have the status of permanent residents within the territory of Bulgaria),

is legally irrelevant at present.

The restriction on the acquisition of agricultural land remains in force. If the transitional provisions to the Treaty of Accession are not revised, this restriction will be dropped also as of January 1, 2014.

NON-RESIDENT LEGAL ENTITIES incorporated under the law of an EU member state, have the right to acquire zoned land properties in Bulgaria from

NOTARY CONSULTATION

Regulation for land purchase by non-residents

From January 1st this year the restrictions regarding the purchase of zoned property is no longer valid, from 2014 the restriction regarding agricultural lands will be dropped, too

1 January this year also. If they use the property for commercial activities, the revenues from these activities shall be taxed under the Bulgarian Law on Corporate Income Tax.

The restriction on the acquisition of agricultural land, forests and forestry land by legal entities, formed in accordance with the laws of another member state or an EEA state (European Economic Area Agreement), remains in force. If the transitional provisions of the Treaty of Accession of the Republic of Bulgaria to the European Union are not reviewed, and subsequently revised, these restrictions will be dropped from January 1, 2014.

НОВОТО МЯСТО ЗА ЕКСПО

град Варна, Приморски парк 81; тел.: +359-88-795-0050
81 Rrimorski Park, Varna, Bulgaria; phone: +359-88-795-0050
e-mail: trinity.park.bg@gmail.com; www.trinity.bg

Изложенията са един от преките пътища да стигнете до своите клиенти, да ги впечатлите и спечелите. Представяме ви най-новото място за експо във Варна – комплекс Trinity Park. В него на ваше разположение е закрыта зала с чиста използвана площ за изложения 812,28 квадратни метра. На място ще ви бъдат осигурени всички допълнителни съоръжения, от които се нуждаете, за да бъде планираното от вас представяне перфектно. Залата е многофункционална, с отлична климатизация и озвучаване. Изключително подходяща е за организиране и провеждане на:

- изложения на коли
- изложения на мотоциклети
- изложения на яхти
- изложения на спортни съоръжения и тренировъчни уреди
- изложения на мебели и всичко за дома
- изложения на черна и бяла техника
- изложения на облекло и обувки
- изложения на картини, скулптури и произведения на изкуството

Ако искате да представите по нестандартен и интересен начин продукти, в които линиите „спорт“, „люкс“, „високи технологии“ и „многофункционалност“ са водещи, Trinity Park е точното място. Комплексът е конструиран с идеята да предложи отлична спортна база и пространство, в което всяка фирма може да презентира продуктите си по запомнящ се начин. Trinity Park разполага с две големи, закрыти и напълно оборудвани зали за спорт, като едната от тях е многофункционална и лесно се трансформира в перфектна експо зала. Част от комплекса е и стилно заведение Vincent's Café Bar & Diner, което може да предложи изискан кетъринг на вашите гости.

Бихме искали да споделим с вас гумите на Уилям Бернбах – съосновател на рекламна агенция DDB. „Можете да кажете правилните

неща за даден продукт и никога да не ви чуе. Задачата ви обаче е да го представите така, че хората да го почувстват като част от себе си. Не го ли направите, нищо няма да се случи с продукта ви“. Помислете върху тези гуми и изберете най-подходящото място, на което ще презентирате своя.

The New Place for an Expo

Expositions are a direct way to reach your clients, to impress them and to win them over. We present to you the newest place for expos in Varna – the Trinity Park complex. Here there is an indoor hall with 812.28 square meters of open, usable space for expositions at your disposal. We will also provide you with all the additional equipment you might need on the spot, so that the exposition you are planning will be perfect. The hall is multifunctional, with perfect air-conditioning and sound. It is very suitable for organizing and holding:

- Car expositions
- Motorcycle expositions
- Yacht expositions
- Sport and training equipment expositions
- Furniture expositions (or anything else for the home)
- Electronics and home appliance expositions
- Clothing and shoe expositions

• Painting and sculpture expositions (as well as other types of art)
If you want to present your products in a non-standard and interesting way - where the terms “sport,” “luxury,” “high technology” and “multifunctionality” mingle - Trinity Park is the best place for you. The complex is designed to offer an excellent sports complex and a place where any company can present its products in a memorable way. Trinity Park has two big, indoor, completely-equipped sports halls, one of which is multifunctional and can be easily transformed into the perfect expo hall. The complex also includes the stylish Vincent's Café Bar & Diner, which can also provide your guests with exquisite catering.

We would like to share the words of William Bernbach, co-founder of the DDB advertising agency, with you. “You can say the right thing about a product and nobody will listen. You've got to say it in such a way that people will feel it in their gut. Because if they don't feel it, nothing will happen.” Think about these words and choose the most suitable place to present your product.

Текст ЕМИЛ ИВАНОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

ЛУКСЪТ ПРОГОВОРИ КИТАЙСКИ

Докаато Европа разбива теорията за ефекта на червилото, богатите китайци пазаруват първокласни бижута, руснаците – скъпи вина, а бразилците – грехи

Въпреки новината, че богатството му е намаляло с няколко милиарда, френският магнат Бернар Арно може да спи спокойно. Най-богатият европейец, наричан от медиите в родината си “вълка в кашмир”, притежава най-голямата компания за луксозни стоки в света LVMH, която се похвали с нови солидни продажби на чанти Louis Vuitton и шампанско Krug. Същото може да се каже и за конкурентите му. Christian Dior обяви силен растеж в САЩ и Азия и стабилни темпове на разширяване в Европа въпреки трудната икономическа среда. Концерът PPR, сред чиито активи блестят имена като Prada и Gucci, също увери, че продуктите му си остават все така търсени.

ГОДИНАТА ЗАПОЧНА ОПТИМИСТИЧНО и за автомобилните лидери Volkswagen/Audi и BMW. Те отчетоха нови рекордни продажби, след като бумът в търсенето на луксозни коли в Германия, САЩ и Китай се оказа достатъчен да компенсират спада в голяма част от Европа.

Същевременно най-големият пазар на луксозни стоки – европейският, дотолкова затъна в кризата, че жените спряха да купуват скъпи разкрасителни продукти и опровергаха теорията на Ленард Лодер за връзката между икономическите сривове и скока в продажбите на червила. Единственият пазар в региона, на който луксът печели все по-добре, и то във всички сегменти, си остава германският.

Причината за спокойствието на гигантите в света на лукса са туристите – и то най-вече от Азия, Бразилия и Русия. Над половината от похарченото в световен мащаб в градове като Лондон, Париж и Хонконг е от туристи. Осем от всеки 10 луксозни стоки в Бразилия са купени в чужбина, а 40% от продажбите на Burberry в Лондон са платени от китайски купувачи. Всъщност една от главните причини за китайския туризъм е именно пазаруване-

то. През 2011 китайците са предприели 70 млн. пътувания зад граница и са похарчили 69 млрд. долара – с 25% повече, отколкото през 2010. Средната сума, оставена от всеки китаец в чужбина през 2010, е 1026 долара – повече от два пъти над похарченото от руснаци, американци и японци.

КОЛКОТО И ДА СЕ ОПИТВАМЕ, ТРУДНО ще избягаме от фокуса върху Китай. Най-малкото защото през 2015 той вероятно ще измести Япония като най-големия консуматор на лукс в света.

Много анализатори предпочитат да разглеждат Китай не като пазар на луксозни стоки, а като общност от потребители, които пътуват много и пазаруват зад граница. Освен по-богатия избор, причина за шопинг туризма са значително по-високите цени в Китай – понякога с до 50%, обременени от вносни мита и потребителски данък.

Главният фактор за процъфтяващото потребление на китайците е политиката “едно дете”, която действа в страната през последните 30 години. Тя превърна местните деца в силни индивидуалисти, търсещи лукса като начин да изпъкнат. Когато подкрепата на родители, баби и дядовци се фокусира върху едно-единствено дете, то логично разполага с голямо внимание и госта пари. Това обяснява и защо около 75% от луксозните стоки в Китай се купуват от хора под 40 години, докато в

През 2011
китайците са
похарчили 69
млрд. долара при
пътуванията зад
граница

САЩ, Япония и Европа достъпът до лукса идва чак между 40- и 70-годишна възраст.

ОТ ЗНАЧЕНИЕ СА И ДАЛЕЧ ПО-ЕВТИНИТЕ ХРАНИ и жилища в Китай в сравнение с тези в развитите страни. Заради това с годишен доход от около 6000 долара едно домакинство може да спести и да харчи за каквото поиска, включително за слънчевы очила Chanel по 400 долара и маратонки Adidas за 200 долара.

Междувременно Министерството на търговията се опитва да намали вносните мита, за да накара китайците да харчат парите си у дома. Особено доволни от това ще са луксозните марки, вложили огромни суми в разработването на магазини и стратегии специално за китайския пазар. Дори и този ход обаче може да не успее да задържи китайците въщи. Според анализатори четирима от всеки петима китайски милионери обмислят да изпратят децата си да учат в чужбина, което ще означава още повече пътувания зад граница. Проучване показва, че 13% от китайците с лични активи над 15 млн. долара планират да си купят фирмен самолет. За останалите, които намират притежанието на самолет за твърде натоварващо, е помислила VistaJet – ултралуксозна швейцарска компания за бизнес авиация, която предлага достъп до 31 самолета Bombardier под формата на абонамент. Услугата ѝ изглежда разумна особено за хора, които летят по по-малко от 500 часа годишно, но не биха пожелвали спокойствието и лукса на частния полет.

НАЙ-НОВИЯТ ЛЮБИМЕЦ НА ЛУКСОЗНАТА ИНДУСТРИЯ обаче е Бразилия. Тамошният пазар е пет пъти по-малък от китайския, но расте с 22% годишно. Лъскавите молове в Сао Пауло, Рио де Жанейро и Бразилия, първоначално планирани да продават предимно популярни местни марки като Havaianas, много бързо привлякоха Prada, Gucci и Chanel.

Бразилия винаги е имала елит от свръх-богаташи, но скокът в цените на промишлените суровини, провокиран от ненаситното търсене на Китай, както и откриването на едни от най-големите нефтени находища в света, създадоха нова, все по-многобройна класа от заможни бразилци. Според McKinsey около три милиона бразилци могат да си позволят луксозни стоки, а Сао Пауло има повече хеликоптери от който и да е друг град в света. В страната има 24 милиардери и над 155 000 милионери, една трета от които под 35 години.

Въпреки че в САЩ бразилците харчат повече от която и да е друга нация туристи, мнозинството потребители на лукса предпочитат да пазаруват у дома. Труден ▶

960

млрд. евро годишно е оборотът на луксозната индустрия.
billion euros annually is the turnover of the luxury industry.

270

млрд. се пагат на пътувания, хотели и луксозен туризъм.
billion are accounted for by travels, hotels and luxury tourism.

250

млрд. се пагат на луксозни автомобили.
billion are generated by luxury cars.

► за обяснение факт, като се има предвид, че заради митата върху вносните стоки луксозните продукти на бразилския пазар са от два до четири пъти по-скъпи, отколкото в чужбина. В магазин на Burberry в Сао Пауло например шлифер, продаван за 915 долара през британския сайт на компанията, струва 3695 реала - или 2075 долара. Внимателното обслужване се смята за една от причините бразилците да плащат упорито тези цени, вместо да пазаруват в чужбина.

Друго обяснение за бума в потреблението на местния пазар е възможността във всички големи магазини да се плаща разсрочено – спомен от времената на хиперинфлацията. Тази възможност важи дори за стоки като шоколадовите великденски яйца Ferrero Rocher, които преди време изненадаха кореспондента на Economist с минималната си месечна вноска от 6 долара. Друг е въпросът дали политиката, примаваща към живот на кредит, не е твърде рискована за потребителите, чиито доходи растат главозамайващо напоследък.

ИКОНОМИКАТА, КОЯТО СЕ РАЗВИВА С НАЙ-БЪРЗИ темпове след Китай, е индийската. Между 2010 и 2020 разходите на индийския потребител за лукс ще нараснат повече от тройно. Този ръст се движи от

поколениято, израснало през 90-те години, когато икономиката на страната започна да се реформира и либерализира. Според анализатори Индия се развива с около 8 години изоставане от Китай, следователно през 2020 се очаква да бъде в позицията, в която е Китай днес.

Производителите на луксозни стоки все по-често поглеждат и към Субсахарска Африка, която започва да засенчва с икономическия си растеж другите континенти. Германската компания Porsche отвори нов изложбен салон в най-богатия район на нигерийския град Лагос, едно от местата с най-висока концентрация на милионери в света. Тя планира да направи същото и в столицата Абуджа, където политиките са сред най-високоплатените на планетата. Нигерия е втората най-голяма икономика на Африка. Като водещ производител на нефт на континента през последните няколко десетилетия тя превърна много богаташи в мултимилionери, независимо че по същото време абсолютната бедност обхваща 60% от населението на страната. Днес двама от петимата най-богати хора в Африка са нигерийци, а общо 200 души в страната притежават Porsche.

ЗА ДА СЕ ХАРЕСАТ НА НОВИТЕ платежоспособни купувачи от развиващите се

икономики, западните марки прилагат различни похвати. Някои адаптират имената си, вместо да ги превеждат буквално. В Китай например Hermes носи името “Елегантен мъж, който обича да язди”, а Land Rover – “Тигър на пътя”. Френската модна къща Christian Dior реши да отпечата третия брой на електронното си списание DiorMag на китайски, и то точно в момента, в който представи модната си колекция в Шанхай за първи път.

Едно от предизвикателствата, с които трябва да се справят световните гиганти, е конкуренцията на местните марки. Китайската Chow Tai Fook например е най-търсената бижутерийна марка в страната си и изпреварва чувствително следващите в класацията Cartier и Swarovski. Неиният основен коз е мрежата от над 1500 обекта в 320 града срещу “едва” 300 на Cartier. В Бразилия трудностите идват най-вече от много силната местна шивашка индустрия. Това е единствената от четирите страни в BRIC, която има утвърдени собствени дизайнери, способни да засенчат световните модни величия.

Другият проблем е увеличението на разходите за труд, наеми, логистика и маркетинг в развиващите се страни. За последните 5 години разходите за дистрибуция в Китай са скочили с 200%. Тези за склад

100 млрд. се пагат на часовници и бижута.
billion come from watches and jewellery.

само през 2011 са се увеличили с 23 на сто, а разходите за реклама по националната телевизия CCTV са нараснали с близо 50% от 2007. Тези сметки карат компании като американската Neiman Marcus да планират стъпване на китайския пазар не с традиционни магазини, а чрез електронна търговия. Засега делът на виртуалния пазар на луксозни грехи, часовници и аксесоари не е голям, но расте бързо и се превръща във все по-реална алтернатива на разходката из лъскавите бутици.

РАЗБИВАНЕТО НА СТЕРЕОТИПИТЕ очевидно ще продължи с пълна сила – немалко запознати със света на лукса са убедени, че Китай има бъдеще не само като ключов потребител на класни облекла и аксесоари, но и като техен създател. Подобно на Япония, която навремето произвеждала елти-на електроника, преди да стане високотехнологичен лидер, Китай в крайна сметка ще се превърне в достоен конкурент на европейските гиганти в производството на луксозни стоки. Според Марко Бигзари, президент на престижната марка Bottega Veneta, нейната най-успешно продавана чанта в Китай е един небиец на очи модел без лого. "Това означава, че китайците невинаги търсят марката, за да се покажат", категоричен е италианецът. ■

ЛЮБОПИТНО ЗА ЛУКСА

25% ОТ ВСИЧКИ ЛУКСОЗНИ СТОКИ, купени през 2010, са платени от китайски потребители. До 2025 Китай може да генерира 46% от приходите в сектора.

700 000 АВТОМОБИЛА се надява да продава Audi годишно в Китай го няколко години (срещу 130 000 в САЩ). Компанията е официалният доставчик на китайското правителство.

С 33% са се увеличили милиардерите в Бразилия, Русия, Индия и Китай в сравнение с 2007. Общо в света днес има 1340 милиардери.

180 МЛН. ще бъдат китайските потребители на луксозни стоки през 2020 в сравнение със сегашните 80 млн., прогнозира McKinsey.

593 000 БУТИАКИ шампанско са изпити в Нигерия през 2010 г. - с 50% повече, отколкото в по-богатата ЮАР.

ЕДВА 1% от милиардното население на Индия притежава автомобил.

5.3 МЛРД. ДОЛАРА са похарчили руснаците за луксозни стоки през 2011, което е 2% от световния пазар.

6 ЛОНДОНСКИ АПАРТАМЕНТА, продадени на едно семейство за 22 млн. лири, е най-голямата сделка на купувачи от Близкия изток в Лондон през 2011. От началото на Арабската пролет потокът от пари от този район към Острова е нараснал чувствително. Купувачите от Близкия изток изместиха европейците като втори по големина инвеститори в ново строителство в Лондон. Начело все още са азиатците.

**Shop TAX FREE
in Bulgaria!**

Do not forget to refund the VAT.

**E & S
TAX SERVICES**

11A Slavyanska Str., 1000 Sofia
Tel: +359 2 986 92 25
www.eands-taxservices.com

By EMIL IVANOV / Photography SHUTTERSTOCK

Luxury Speaks Chinese Now

While Europe is disproving the lipstick-effect theory, rich Chinese go shopping for top class jewelery, Russians buy expensive wines, and Brazilians – clothes

Despite the news that his net worth has decreased by several billions, French magnate Bernard Arnault can sleep peacefully. Europe's richest man, who is called the "wolf in cashmere" by the media in his country, owns the largest luxury goods company in the world, LVMH, which boasted of strong new sales of Louis Vuitton handbags and Krug champagne. The same is also true for his competitors. Christian Dior reported strong growth in the US and Asia, and stable rates of expansion in Europe despite the difficult economic environment. The PPR concern, which has brands like Prada and Gucci among its assets, also confirms that its products are in demand as usual.

THE YEAR STARTED OPTIMISTICALLY
for the automobile leaders Volkswagen/Audi

and BMW, too. They reported new record sales as the booming demand for luxury cars in Germany, the US and China appeared sufficient to compensate for the decline throughout much of Europe.

Meanwhile, the largest market for luxury goods in the world, European, went so deeply into crisis that women stopped buying expensive beauty products and disproved Leonard Lauder's theory that there is a relationship between economic declines and increased lipstick sales. The only market in the region where luxury is making increasing profits in every single segment is still Germany.

The people who calm the luxury giants are tourists – mainly those coming from Asia, Brazil and Russia. Over a half of the amount spent in cities like London, Paris and Hong Kong is spent

by tourists. Eight out of ten luxury goods in Brazil are bought abroad, and 40% of Burberry's sales in London are paid by Chinese buyers. In fact, shopping is one of the major reasons for Chinese to travel abroad. In 2011, they took 70 mln trips overseas and spent a total of USD 69 bln – 25% more than they did in 2010. The average amount that every Chinese person left abroad in 2010 is USD 1,026 – twice as much as Russians, Americans and Japanese.

NO MATTER HOW HARD WE TRY, we cannot avoid putting a focus on China. This is because China is expected to replace Japan as the biggest consumer in the world by 2015.

Many analysts prefer to look at China not as a market for luxury goods, but as a community of consumers traveling and buying a lot abroad. Apart from the greater choices they have overseas, the much higher prices in China are the primary reason for their shopping tourism – prices in China are sometimes up to 50% higher, reflecting import duties and consumer tax.

The major factor for China's booming consumption is the "one child" policy that has been imposed on the country for the past 30 years. It made local children strong individualists looking for luxury in order to be noticed. When whole families concentrate all of their support on a single child, he or she logically gets much attention and quite a lot of money. This can also explain why some 75% of luxury goods in China are bought by people under 40, whereas in the US, Japan and Europe people usually get access to luxury between their 40s and 70s.

THE MUCH CHEAPER FOOD and housing in China as compared to that of the developed countries is another significant factor. That's why an annual income of USD 6,000 enables a household to save and spend on whatever it likes, including USD 400 on Chanel sunglasses and USD 200 on a pair of Adidas shoes.

In the meantime, the Ministry of Commerce is trying to reduce the import duties and make Chinese people spend their money at home. This would make luxury producers especially satisfied because they've invested huge amounts in the development of store networks and strategies specifically for the local market. But even this move may prove insufficient to keep Chinese people at home. Analysts claim that four out of every five Chinese millionaires are considering sending their children to study abroad, and this would mean even more trips abroad. A study has shown that 13% of all Chinese people whose personal assets exceed USD 15 mln are planning to buy a corporate jet. For the rest who find the possession of a jet rather bothering, there is VistaJet – an ultra-luxury Swiss business aviation company that offers access to 31 Bombardier airplanes under subscription. Its service seems particularly reasonable for those who fly less than 500 hours a year, yet are un-

willing to sacrifice the calmness and luxury of a private flight.

THE NEWEST FAVOURITE OF LUXURY BUSINESS is Brazil, however. The Brazilian market is five times smaller than the Chinese one, but is growing 22% per year. The glittering shopping malls in Sao Paulo, Rio de Janeiro and Brasilia, at first planned to sell mainly popular local brands such as Havaianas, quickly attracted Prada, Gucci and Chanel.

Brazil has always had an elite class of super rich people, but the growth of commodities prices provoked by China's insatiable demand together with the discovery of some of the world's largest oil fields has created a new and growing class of wealthy Brazilians. According to McKinsey, about 3 million people in the country can afford buying luxury goods, and in Sao Paulo there are more helicopters than in any other city in the world. In the country there are 24 billionaires and more than 155,000 millionaires, a third of whom are younger than 35.

Even though in the US Brazilians are the tourists who spend more than any other nation, the majority of luxury consumers prefer to shop at home. This fact is difficult to explain, given that, because of the duties on imported goods, luxury products on the local market are two to four times more expensive than they are abroad. In a Burberry store in Sao Paulo, for example, a trench coat that is sold on the British website of the company for USD 915 costs 3,695 reais, or USD 2,075. The careful service is considered among the reasons why Brazilian consumers are still paying these prices instead of shopping abroad.

The consumption boom on the local market can also be explained by the opportunity of deferred payment that all the large stores provide – a memory remained from the periods of hyperinflation. Deferred payments are even available for products like Ferrero Rocher Easter chocolate eggs, which surprised the correspondent of Economist with their six dollar monthly installment not long ago. Whether this policy of alluring to a life on credit is not quite dangerous for the consumers whose incomes have been growing dizzily lately is a different story.

THE FASTEST GROWING ECONOMY following China is India. Between 2010 and 2020 the expenses of Indian consumers for luxury will grow by a factor of more than three. This growth is driven by the generation that grew up in the 1990s, when the country's economy was starting to reform and liberalize. According to analysts, India is lagging behind China by about eight years in its development, so in 2020 it is expected to occupy the position China holds today.

Luxury producers are starting to look at Sub-Saharan Africa, too, as it is already eclipsing the economic growth rate of the other ▶

FACTS ABOUT LUXURY

25% OF ALL LUXURY goods purchased in 2010 were bought by Chinese consumers. Until 2025 China may be generating 46% of all revenues in the sector.

700,000 CARS SOLD each year in China is the target that Audi has set to achieve over the next few years (compared to 130,000 in the US). The company is the official supplier for the Chinese government.

33% IS THE INCREASE in the number of billionaires in Brazil, Russia, India and China since 2007. Today there are 1,340 billionaires in the world.

180 MILLION Chinese consumers of luxury goods in 2020 will compare to the current 80 million, McKinsey forecasts.

593,000 BOTTLES of champagne were drunk in Nigeria in 2010 – 50% more than in the richer South Africa.

JUST 1% of the billion people in India own a car.

USD 5.3 BLN has been spent by Russians on luxury goods in 2011, which accounts for 2% of the global market.

6 London flats sold to one family for **GBP 22 MLN** is the biggest deal signed by Middle East buyers in London in 2011. Since the Arab Spring began, the cash flow from this part of the world towards London has increased significantly. Middle East buyers replaced Europeans as the second largest investors in newly-built properties in London. Asian buyers are still on the top.

► continents. Germany's Porsche just opened a new showroom in the richest area of Lagos, Nigeria, one of the places with the highest concentration of millionaires in the world. It is also planning to do so in the capital Abuja, where politicians are among the highest paid on the planet. Nigeria is Africa's second largest economy. A leading oil producer on the continent in recent decades, it made a lot of wealthy people multimillionaires, even though absolute poverty is spread among 60% of the local population. Today two of the five richest men in Africa are Nigerians and a total of 200 people in the country own a Porsche.

IN ORDER TO PLEASE THE NEW solvent buyers from the developing economies, Western brands are employing various approaches. Some of them adapt their names rather than simply transliterating them. In China, for example, Hermes is called "An Elegant Man Who Likes Horsing" and Land Rover is "Tiger on the Road." The French fashion house Christian Dior decided to print the third issue of its online DiorMag magazine in Chinese – and it is doing so just in time for the first ever presentation of its fashion collection in Shanghai.

One of the challenges that the world giants are faced with is the competition of local brands. The Chinese Chow Tai Fook, for example, is the most popular jewelry brand in its country and is far surpassing Cartier and Swarovski. Its strongest advantage is the network of over 1,500 stores in 320 towns compared to "just" 300 Cartier stores. In Brazil, difficulties arise mainly from the very strong local apparel industry. This is the only one of the four BRIC countries with established designers who are able to overshadow the world fashion stars.

The other problem is the increase of labor, rent, logistics and marketing costs in the developing countries. During the last five years distribution costs in China have grown by 200%. Warehouse expenditures in 2011 alone were up

In China, for example, Hermes is called "An Elegant Man Who Likes Horsing"

23%, and advertising costs on the national CCTV have increased by almost 50% since 2007. Calculating these figures makes companies like the US Neiman Marcus plan to enter the Chinese market through electronic commerce rather than traditional stores. So far the share of the virtual market of luxurious clothes, watches and accessories is not big, but it is expanding fast and is becoming a real alternative to walking through trendy boutiques.

THE BREAKING OF STEREOTYPES will obviously continue at full speed – there are many people familiar with the world of luxury who believe that China has a future not just as a key consumer of classy clothes and accessories but also as their creator. Just like Japan, which once produced cheap electronics before turning into a high-tech leader, China will eventually become a real competitor with the European giants in luxury goods production. And according to Marco Bizzarri, president of the prestigious Bottega Veneta brand, the brand's best selling handbag in China is a model with no logo on it. "This means that Chinese consumers do not always seek a brand just to make a statement," the Italian expert believes. ■

ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за вас!

1000 София, ул. Стефан Караджа 2, тел.: 02/ 810 80 10, 981 17 74, факс: 02/ 810 80 20, e-mail: office@ccb-sila.com
www.ccb-sila.com

РЕШЕНИЕТО НА ВСИЧКИ ЕНЕРГИЙНИ
ПРОБЛЕМИ НА ЧОВЕЧЕСТВОТО МОЖЕ ДА СЕ
ОКАЖЕ НЕОЧАКВАНО ПРОСТО. ПРИГОТВЕТЕ
СЕ ЗА ВРЕМЕТО, В КОЕТО ЩЕ КАРАТЕ
ПОДВИЖНА ЕЛЕКТРОСТАНЦИЯ

Текст ГЕОРГИ КОЛЕВ / Фотография АРХИВ

EARTH, WIND & FIRE

ЕТО ВИ БЪДЕЩЕТО, ОПИСАНО С ТРИ ДУМИ: електричество, водород, природен газ.

Не звучи кой знае колко футуристично, нали? В крайна сметка електричеството и природният газ отдавна са в употреба, а за възможностите на водорода, най-разпространеното вещество във Вселената, се говори повече от век.

Бъдещето е не в тези три елемента сами по себе си, а в обвързването им в едно общо уравнение, което може да реши всички сегашни енергийни проблеми на човечеството. И да промени живота ни в същата степен, в която го стори електрическата революция.

Идеята е проста, но гениална – трите елемента да се свържат чрез общи и обратими производствени процеси, позволяващи висока степен на диверсификация. Природният газ като гориво за автомобили, като източник на електроенергия и водород; електричеството като формула за производство на водород и природен газ, водородът и природният газ като форма на съхранение на електроенергията, водородът – и като ذخарен елемент на горивните клетки – своеобразни миниатюрни електроцентрали, в които водородът се ползва за производство на електричество. В последните години клетките претърпяха огромно развитие – намалиха обема и увеличиха значително ефективността си. Но остава главният проблем – как да се съхранява водородът, включително и в самите автомобили. Има работещи решения, но всички те са твърде скъпи, за да бъдат прилагани в практиката. Инвестициите за преминаване към изцяло водородна икономика биха били толкова големи, че я превръщат във фикция, поне в средносрочен план. Но това не означава, че не се търсят – и откриват – решения. Повечето от тях, както можете да се досетите, произхождат от Германия.

СЛЕД ГОДИНИ НА ЕКСПЕРИМЕНТИ

конструкторите окончателно се отказва да използват водорода като гориво за двигателите с вътрешно горене. Вместо това те насочиха усилията си към технологията на горивните клетки – своеобразни миниатюрни електроцентрали, в които водородът се ползва за производство на електричество. В последните години клетките претърпяха огромно развитие – намалиха обема и увеличиха значително ефективността си. Но остава главният проблем – как да се съхранява водородът, включително и в самите автомобили. Има работещи решения, но всички те са твърде скъпи, за да бъдат прилагани в практиката. Инвестициите за преминаване към изцяло водородна икономика биха били толкова големи, че я превръщат във фикция, поне в средносрочен план. Но това не означава, че не се търсят – и откриват – решения. Повечето от тях, както можете да се досетите, произхождат от Германия.

Може би заради наличието на толкова амбициозни високотехнологични компании, работещи активно с университетите, а може би и заради отказа от атомната енергия, но Германия все по-активно насочва стратегиите си към намиране

на "зелени" решения. Според проучванията на института Фраунхофер за вятърна енергия и енергийни технологии (IWES), терените и климатичната система на Германия позволяват генериране на 390 тераватчаса енергия от ветрогенератори – 64.7 процента от общото потребление на страната за 2010 година. Потенциалът на възобновяемите източници е голям, но те имат един съществен недостатък: при тях производството на електроенергия е зависимо от климатичните условия и има ярко изразени пикове и падове.

ТОВА Е СЕРИОЗЕН ПРОБЛЕМ, НО С УЧУДВАЩО ПРОСТО

решение. В максимално опростен вид то се свежда до съчетаването на всички системи, включващи източници на енергия и консуматори. Компании като Siemens, AEG и RWЕ вече разработват пилотни проекти за рационално използване на акумулиращите възможности на флота от електромобили, който ще расте в зависимост най-вече от цената на петрола. Според оптимистичните оценки на RWЕ през 2030 година дялът на електромобилите в общия автомобилен парк ще достигне 23 процента. Капацитетът на батериите на тези електромобили все още не е неограничен – след около 2000 зареждания те губят приблизително 20% от възможностите си. Но точно в това е плюсът им – тези вече захабени батерии са негодни за използване в електромобила, но могат спокойно да започнат втори живот като част от големи инсталации за съхранение на електрическа енергия. Тези "запаси" ще са идеален буфер срещу естествените флуктуации в електропроизводството от ВЕИ, предизвикани от природните условия (безветрие, облачно време, намаляване

на реките и пр.).

Съвместно предприемане на компанията EnerDel и Itochu разработва няколко проекта за използването на погодни акумулаторни паркове в Токио. Електрически компании като Southern California Edison и DTE Energy използват огромни батерийни пакети с капацитет от 2МВтч (произведени от компанията A123), за да съхраняват енергията на вятърни и фотоволтаични централи. Better Place, компанията на израелския предприемач Шаи Агаси, при продажбата на електромобили в Дания отдава самите батерии под наем, като планира сходна употреба за тях.

В по-дългосрочен мащаб тази употреба на електромобилите като "резервоари" за електричество включва интегрирането им в една обща технологична философия, наречена "умна мрежа" (smart grid). Гиганти като Siemens залагат на нея. Но други предлагат по-прости – и може би по-прагматични – решения. Такива са например Audi и AEG.

ЕВОЛЮЦИЯТА НА ТЕЗИ РЕШЕНИЯ,

наречени Balanced Mobility (или e-gas), започва от вятърната енергия, с която Audi на пръв поглед няма нищо общо. Автомобилната компания работи в партньорство с фирмата SolarFuel, Центъра за соларна енергия и водородни изследвания (ZSW), споменатия институт IWES и енергийния гигант EWE Energie. Audi участва в създаването на ветрогенераторен парк в Северно море – четири турбини с мощност от 3.6 мегавата всяка. Взети заедно, те могат да генерират до 53 гигаватчаса електрическа енергия годишно.

Вторият компонент в проекта е завод за производство на водород и метан в индустриални количества, който ползва произведената от вятъра енергия. Системата за електролиза използва електроди и полимерни мембрани, за да раздели подаваната вода на съставните ѝ вещества – водород и кислород. В бъдеще част от произвежданния водород ще може да се зарежда в автомобили, задвижвани от горивни клетки, следователно ще се използва още в първата фаза на производствения цикъл. Докато това се случи обаче, процесът ще акцентира върху галеч по-важната втора фаза – след отделянето му водородът се насочва към системата за метанизация. В това устройство водородът и въглеродният двуокис (който идва от съществуващия наблизо завод за биогаз от биомаса) реагират в присъствие на катализатор и при определени налягане и температура (т. нар. процес на Сабатие), в резултат от което се формира синтетичен метан. Той се насочва към съществуващата система за ▶

Съвсем скоро автомобилите ни ще престанат да са просто транспортни средства и ще се превърнат в съществен елемент от енергийния сектор

Earth, Wind & Fire

The solution to humankind's electricity problems will turn out to be quite uncomplicated. Get ready for an age when you will be driving a mobile power plant

HERE ARE THREE KEYS TO THE FUTURE: electricity, hydrogen and natural gas.

It does not sound terribly futuristic, does it? Indeed, we have been using electricity and natural gas for quite a while and, for more than a century, have talked about how hydrogen, the most widespread element in the universe, could be harnessed.

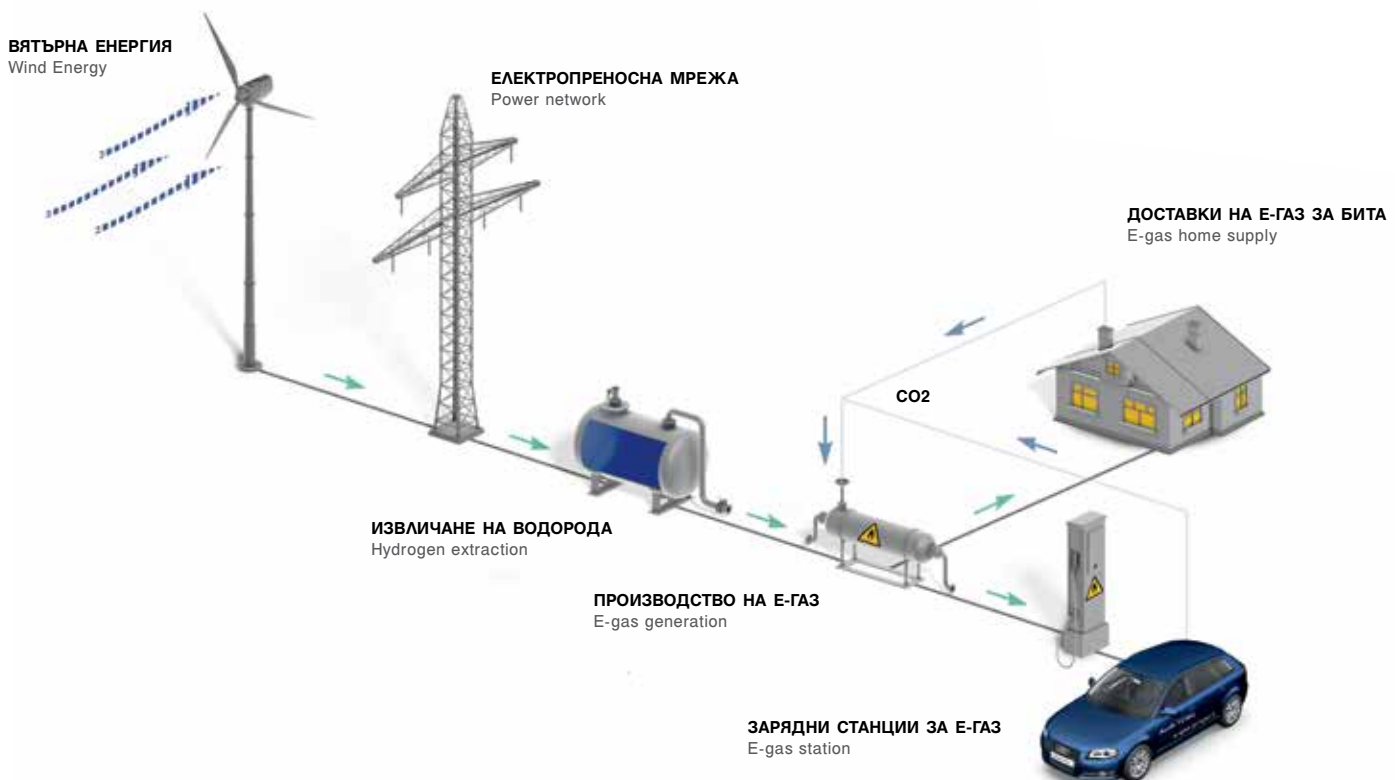
The future does not consist solely of these three elements, but combining them together could result in an equation that could solve all of humankind's current power problems. It would also change our lives to the same extent that the electric revolution did.

The idea is simple but ingenious – to combine these three elements through joint, reversible production processes that allow for a high degree of diversification: natural gas as an automobile fuel, a source of electric power and hydrogen; electric power as a means of producing hydrogen and natural gas; hydrogen and natural gas as a way to store electricity; and also hydrogen as a source of fuel for the cars of the future. Therefore, our cars will soon be more than a means of transportation – they will be a significant part of the electrical sector.

AFTER YEARS OF EXPERIMENTS, me-

chanics finally gave up on the idea of using hydrogen as a fuel for the internal-combustion engine. Instead, they focused on fuel cell technology; fuel cells are a kind of mini-power plants that use hydrogen to produce electrical power. In recent years these cells have changed dramatically, becoming less large and significantly more productive. But the main problem remains: how to preserve hydrogen, even in the cars themselves. There are some working solutions, but they are too expensive to be put into practice. The investments needed for a hydrogen-based economy would be too big and, for now, in the near future, seem like fiction. But that does not mean that somebody is not looking for and finding solutions. Most of them are from Germany, as you can imagine.

It may be due to the many ambitious hi-tech companies that actively work with universities, or maybe because it gave up on nuclear energy, but Germany is proactively looking for strategies for finding "green" solutions. According to research done by Fraunhofer Institute for Wind Energy and Energy System Technology (IWES), Germany's land and climate allow for the generation of some 390 TWh of wind turbine energy – an amount equal to 64.7% of the total national consumption for 2010. Renewable sources have great potential, but also face a significant disadvantage: production of electricity depends on weather conditions and is, therefore, very unstable.

THIS IS A SERIOUS PROBLEM WITH A SURPRISINGLY SIMPLE solution. In simple terms it comes down to combining all systems together, including sources of energy and consumers. Companies like Siemens, AEG and RWE are already working to develop pilot projects for the rational usage of the power accumulating potential of a fleet of electric cars; work in this area will increase mainly due to the price of oil. According to RWE's optimistic estimations, electric cars will constitute 23% of all cars on the road by 2030. The battery capacity of electric cars is still limited – after about 2,000 recharges they lose approximately 20% of their capacity. This is exactly where their advantage lies; old batteries are of no use in electric cars, but can easily be brought back to life as part of large electric power preservation installations. This “reserve” would be a perfect buffer against the fluctuations in renewable electric power production caused by weather conditions (calm wind, cloudy weather, low water in rivers, etc.). A joint enterprise of EnerDel and Itochu is working on several projects to employ several such “accumulating parks” in Tokyo. Electric companies like Southern California Edison and DTE Energy are using huge battery packs with 2MWh capacity (manufactured by A123) to store energy from wind and photovoltaic power stations. Better Place, a company led by Israeli entrepreneur Shai Agassi, rents the batteries to buyers when selling electric cars in Denmark, because they plan to use them later in a similar manner.

In the long term, the use of electric cars as “reservoirs” of electricity also allows for their integration into a common technological philosophy called a “smart grid.” Giants like Siemens are thinking in this direction. However, others offer simpler and, maybe, more pragmatic solutions – like Audi and AEG.

THE EVOLUTION OF THESE SOLUTIONS, called Balanced Mobility (or e-gas) started with wind power, which is seemingly not related to Audi. The auto manufacturer is working with SolarFuel, the Center for Solar Energy and Hydrogen Research (ZSW), the aforementioned IWES and energy giant EWE Energie. Audi also took part in the creation of a wind farm in the North Sea that consists of four turbines with 3.6 megawatts capacity each. Together, they can generate up to 53 gigawatt-hours of electricity per year.

The second part of the project is a plant to produce huge quantities of hydrogen and methane, which makes use of the wind-generated power. The electrolysis uses electrodes and polymeric membranes in order to break water up into its components – hydrogen and oxygen. In the future, part of the hydrogen that is generated could be used to supply fuel cells in cars; therefore, the hydrogen will be utilized beginning with the first stage of the production cycle. Until that comes true, however, the process will

Our cars will soon be more than a means of transportation – they will be a significant part of the electrical sector

focus on the far more important second stage – after the break up, hydrogen will be used in a methanization system. In it, hydrogen and carbon dioxide (which comes from the nearby biogas and biomass plant) react at elevated temperatures and pressures in the presence of a catalyst (the so-called Sabatier reaction) to produce synthetic methane. Then it is used in the existing natural gas transference system. AEG's Power Solutions hybrid plant uses a similar idea, Thyrobox H2, to store energy. This is an intelligent and environmentally friendly alternative to the American concept for natural gas extraction from shale through hydraulic pressure.

TO GET A BETTER IDEA of how much cleaner these new solutions are we need to mention some figures. Most modern automobiles with internal-combustion engines emit an average of approximately 120-150 grams of carbon dioxide per kilometer – not counting the emissions caused during fuel production.

A car that runs on natural gas produced by the above method emits only 30 grams per kilometer – including the entire production cycle. Better results can only be achieved by electric cars that run on wind-generated power (4 grams per kilometer). However, they have a great disadvantage when considering the process of rechargeable battery production (extremely high energy consumption). Projects like e-gas and Thyrobox H2 resolve many problems simultaneously. Clean energy is generated in the production cycle along with hydrogen and methane – the three key elements of mobility in the future, which we mentioned at the beginning. The greatest advantage is the ability to store energy in the form of methane. Germany's gas transport system can accumulate 217 TWh of energy, while the electricity transport system has a capacity of only 0.04 TWh. At a later stage, the resulting methane could be transformed back into electric power, or it could be used in co-generation systems to produce power and heating. This would finally eliminate the major obstacle that has been hindering green energy up until now - its lack of stability. ■

Градът на бъдещето в преглед на Siemens
The city of the future, imagined by Siemens

► пренос на природен газ. Много близък като концепция е създаденият от AEG Power Solutions хибриден завод за съхранение на енергия, наречен Thyrobox H2. Това е интелигентна и екологично чиста алтернатива на американската концепция за добив на природен газ от шистите чрез хидравлично разбиване.

ЗА ДА ДОБИЕТЕ РЕАЛНА ПРЕДСТАВА

колко по-чисти са подобни решения, трябва да споменем някои числа. Най-съвременните автомобили с двигатели с вътрешно горене отделят средно около 120-150 грама въглероден диоксид на километър – при това без да се смятат емисиите при производството на горивото.

Един автомобил, задвижван от произведен по описания метод природен газ, отделя едва 30 грама на километър – и това включва всички етапи на производството. По-добър показател в тази област имат само електрическите автомобили, зареждани директно с генерирана от вятъра енергия (4 г/км). Те обаче имат сериозен недостатък, когато бъде отчетен процесът на производство на акумулаторните батерии (изключително енергоемък).

Проекти като e-gas и Thyrobox H2 решават множество проблеми едновременно. Във веригата се произвеждат чиста енергия, водород и метан – три ключови елемента в бъдещата мобилност, за която споменахме по-горе. Най-голямото им предимство е възможността за складиране на енергия под формата на метан. Газопреносната система в Германия може да акумулира 217 тераватчаса енергия, докато електропреносната разполага с капацитет от едва 0.04 тераватчаса. На по-късен етап полученият метан може отново да се превърне в електроенергия, или да бъде използван в когенерационни системи за производство на енергия и отопление. С това окончателно отпада главната пречка, която досега ограничаваше зелената енергетика – нейното непостоянство. ■

Какво не знаете за шистовия газ

Само за пет години масовият добив в Америка понижи цените четири пъти, напълни до пръсване резервоарите и е на път да разтърси из основи цялата индустрия

Решение на енергийните проблеми или потенциална екологична катастрофа – мненията за добива на шистов газ в България неизменно варират между тези крайности. Но хората и от двата лагера пропускат една дълга много съществена черта на шистовия газ – способността му да предизвиква икономически сътресения, за която писа в една скорошна статия британското The Economist.

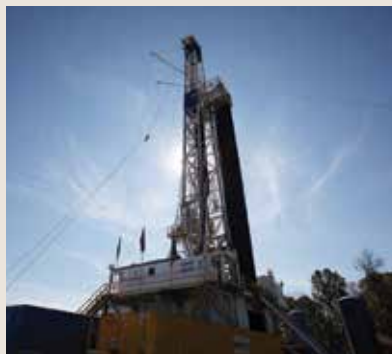
СЪЕДИНЕНИТЕ ЩАТИ, НЕСЪМНЕН ПИОНЕР в шистовите технологии, всъщност дотолкова преуспява в тях, че сега панически се мъчат да намалят добивите. Но дори и така те всеки божи ден изпомпват с 85 милиона кубични метра природен газ повече от онова, което са в състояние да консумират. Ако продължат със същите темпове, още тази есен всички налични резервоари в страната ще бъдат запълнени.

Хидравличното разбиване, срещу което толкова яростно се обявиха добруджанските фермери, започна като масова технология в Америка преди около пет години. За изминалото отпозава време то успя да смъкне цената на природния газ от 28 на 7 цента за кубичен метър. Всъщност сегашната му цена е над два пъти по-ниска от разходите по добиването му, твърди The Economist.

ДЕМОНИЗИРАНИЯТ У НАС ХИДРАВЛИЧЕН ФРЕКИНГ (или разбиване) е скъпа технология – трябва да се пуснат сонди на стотици и хиляди метри дълбочина, после да се пробият хоризонтални канали между тях. След това в сондите под високо налягане се вкарват вода, кварц и различни химикали, които да разбият шистите и да отворят пролуки, през които газът може да излезе. Накрая замърсената вода трябва да се изпомпа обратно и да се пречишти.

При сегашното ниво на технологията в Щатите целият процес излиза около 17 цента на кубичен метър. На практика при сегашните пазарни цени производителите добиват газа на загуба. Освен това тези производители са ужасно много – показателно е, че на десетте най-големи сред тях се пада пазарен дял, по-малък от 40%. Очевидно е, че в тази индустрия предстои сериозна консолидация. При тази ситуация само най-големите компании, с най-големите финансови резерви, могат да оцелеят.

ПРЕДИ ДА ПОСЕГНЕ КЪМ ШИСТИТЕ, Америка имаше нищожни запаси от природен газ – колкото да покрие собствените си нужди за 12 години напред. Сега срокът е удължен до над 100 години. Един ден, както отбелязва The Economist, това ще е истинска благословия за потребителите. Но междувременно не е добра новина за бизнеса.

Нещата ще се променят, ако страната промени грастично енергийните си навици. Въпреки опитите за стимулиране на биогоривата Съединените щати си остават основно петролна икономика, която е принудена да внася над половината от нужните си количества (което им струва над 1 млрд. долара дневно). Две трети от консумацията на петрол се пада на транспортния сектор. Ако шофьорите бъдат убедени да преминат от бензин на втечен природен газ (CNG), Америка вече няма да е зависима от петролния внос и от страни като Саудитска Арабия.

CNG ИМА И ДРУГИ ДОСТОЙНСТВА – то е най-чисто изгарящото от изкопаемите горива, тоест дава далеч по-малко вредни емисии от бензина и дизела, и износва двигателите много по-бавно. Освен това е и по-евтино – в САЩ струва средно 2 долара за галон, или 52 цента за литър. На всичкото отгоре е и по-безопасно – по-трудно запалимо от бензина, не се натрупва при течове като пропан-бутана. Има само един проблем – двигателите трябва да са специално приготвени, за да могат да го ползват като гориво. Преустройването им струва между 6000 и 16000 долара в зависимост от двигателя. На европейския пазар отпадна се предлагат автомобили, които са фабрично приготвени за CNG, но в Щатите понастоящем има само един такъв модел - Honda Civic GX, и той е с около 7000 долара по-скъп от бензиновите си аналози. Газостанциите също недостигат – за цялата страна са едва около хиляда, срещу 120 000 нормални бензиностанции.

ИМА ОБАЧЕ ЕДНА ДРУГА ОБЛАСТ, в която новото газово изобилие на Америка може да се влее успешно, решавайки проблемите и на производители, и на потребители. Става дума за енергетиката. Да се произвежда електричество от природен газ е не само по-чисто, но и двойно по-евтино, отколкото от въглища. Но в момента 45% от нуждите на САЩ се покриват тъкмо от стари въглищни ТЕЦ (остатъкът идва от газови централи – 24%, АЕЦ – 20%, ВЕЦ – 6%, и около 4% от възобновяеми източници). Поне 250 от въглищните централи трябва да бъдат затворени в следващите няколко години, защото надвишават новите изисквания за максимално допустими нива на живачно замърсяване. Ако те бъдат заменени с газови, това ще намери пазар за огромните излишъци от природен газ, и в същото време ще понижи чувствително цената на електричеството. Самото електричество ще се произвежда с много по-малко щети върху околната среда. Дали това ще компенсира вредите, които нанася самият добив на газ от шистите, само времето ще покаже. ■

What You Do Not Know about Shale Gas

In just five years the mass production of shale gas in the U.S. has reduced prices by four times, filled storage tanks to overflowing and is on the way to shake the foundations of the entire industry

A solution to energy problems or a potential ecological catastrophe – in Bulgaria the opinions concerning shale gas production vary between these extremes. But people from both sides are missing another very important characteristic of shale gas production – its ability to cause economic turmoil, Britain's *The Economist* wrote in a recent article on the topic.

THE UNITED STATES, AN UNQUESTIONABLE PIONEER in shale gas technologies, succeeded to such an extent that it is now in a panic trying to reduce its production. Even so, they pump 85 million cubic meters of natural gas more than they can consume every day. If they continue at that speed, this autumn they will manage to fill every available storage tank in the country.

Hydraulic fracturing, against which farmers from the Dobruzha region violently protested, began to be used on a mass scale in the U.S. five years ago. Since then it has managed to reduce the price of natural gas from 28 to 7 cents per cubic meter. In fact, at the moment, its price is more than two times lower than what it costs for its production, claims *The Economist*.

DEMONIZED IN OUR COUNTRY, HYDRAULIC FRACKING (or fracturing) is an expensive technology – wellbores need to be drilled to a depth of hundreds or even thousands of meters; after that horizontal canals need to be drilled between them. Then, water, quartz and different chemicals are infused into the bores under high pressure to break up the shale and open cracks through which the gas can come out. Finally, the polluted water has to be pumped back out and purified.

With the current level of technology in the U.S. the whole process costs about 17 cents per cubic meter. In fact, at the current market prices, producers are extracting the gas at a loss. Yet, producers are numerous; it is indicative that the ten biggest producers have a market share of less than 40%. It is obvious that this industry will be subject to serious consolidation. In the current situation only the biggest companies, with the biggest financial resources will be able to survive.

BEFORE REACHING OUT FOR SHALE, the U.S. had scarce reserves of natural gas remaining – only enough to meet its own needs for the following 12 years. Now this time span has been extended to over 100 years. One day, as *The Economist* states, this will be a true blessing for the consumers, but, at the same time, it is not good news for business.

Things will change if the country drastically changes its energy habits. Despite

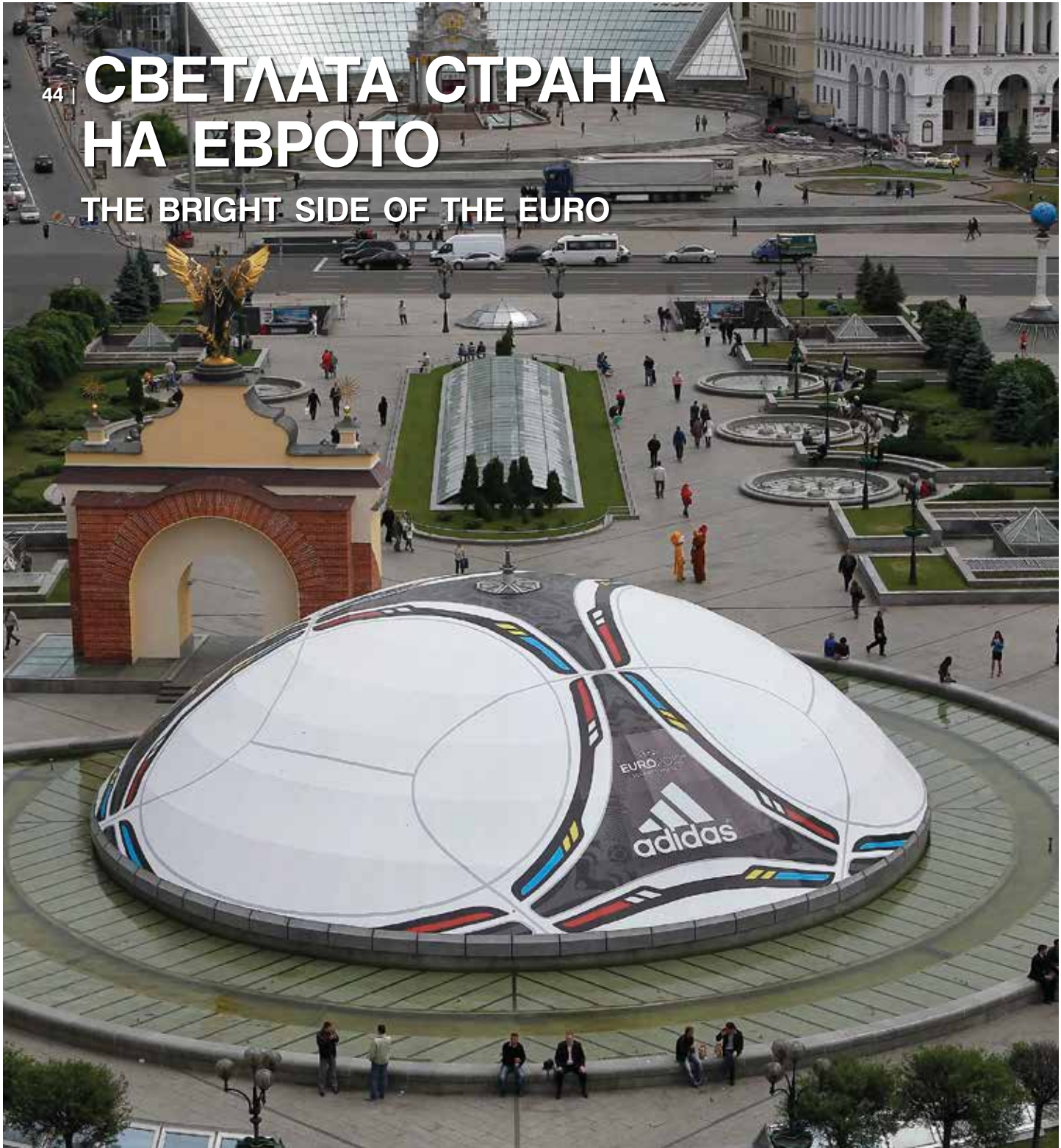
the attempts to stimulate the use of biofuels, the United States remains a mainly petrol-consuming economy, which is forced to import more than half of its needed quantity (which costs them over 1 billion dollars per day). Two thirds of petrol consumption is used in the transport sector. If drivers are persuaded to change from petrol to compressed natural gas (CNG), the U.S. will no longer be dependent upon petrol imports – and on oil-producing countries like Saudi Arabia.

CNG HAS OTHER ADVANTAGES ALSO – it burns the most cleanly out of all fossil fuels, meaning it produces far less greenhouse emissions than gasoline and diesel and wears engines out much more slowly. Moreover, it is cheaper; in the U.S. it costs an average of 2 dollars per gallon or 52 cents per liter. In addition, it is much less flammable than gasoline and does not gather in pools during a leak like propane-butane. There is only one problem; the engines have to be specifically adapted to be able to use this gas. Their reconstruction costs between 6000 and 16,000 dollars depending on the engine. There has long been a supply of cars on the European market, which are factory-adapted to use CNG, but currently there is only one such model on the U.S. market – Honda Civic GX – and it is approximately 7000 dollars more expensive than an analogous gasoline model. There are not enough stations, which provide CNG, either; throughout the country there are only about a thousand as compared to the 120,000 regular petrol stations.

HOWEVER, THERE IS ANOTHER FIELD where the new abundance in natural gas in the U.S. can successfully be infused in order to resolve the problems of both producers and consumers – the energy industry. To produce electricity from natural gas is not only cleaner, but also two times cheaper than from coal. Currently 45% of the needs of the U.S. are supplied by old, coal-burning power plants (the rest comes from natural gas plants – 24%, nuclear power plants – 20%, hydroelectric – 6%, and another 4% from renewable sources).

At least 250 coal plants will have to be shut down in the following few years because they exceed the new requirements regarding the maximum permissible levels of mercury pollution. If they are replaced by natural gas plants, that would provide a market for the huge surplus of natural gas and, at the same time, considerably reduce the price of electricity. Electricity itself would be produced with much less damage to the environment. Only time will tell whether this will compensate for the damage inflicted by the very process of shale gas extraction. ■

44 | **СВЕТЛАТА СТРАНА
НА ЕВРОТО**

THE BRIGHT SIDE OF THE EURO

4 | **НАШЕСТВИЕТО НА ДРОНИТЕ**
THE INVASION OF THE DRONES

62 | **ФУТБОЛ И ВОЙНА**
FOOTBALL AND WAR

Тенденции Ups & Downs

До 2-3 години България трябва да стане член на еврозоната, обяви финансовият министър Симеон Дянков в интервю за агенция Reuters. Дянков припомни, че в момента България е една от едва четирите страни (заедно с Швеция, Финландия и Естония), които изпълняват фискалните критерии от Маастрихт. Българският финансов министър бе избран за председател на надзорния съвет на Европейската банка за възстановяване и развитие. Дянков е първият източноевропейец на този пост.

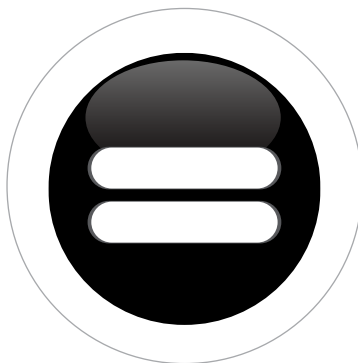

In two to three years Bulgaria should become a member of the euro zone, Finance Minister Simeon Djankov announced in an interview for Reuters. Currently, Bulgaria is among only four countries (along with Sweden, Finland and Estonia) that meet the Maastricht criteria, he added. Bulgaria's Finance Minister was elected Chairman of the Supervisory Board of the European Bank for Reconstruction and Development. Djankov is the first East European to occupy this post.

Корпорацията British Petroleum се отказа от участие в проекта за газопровода "Набуко" броени дни, след като българският парламент ратифицира споразумението за построяването му.

Тръбата трябва да гоставя каспийски газ за Централна и Западна Европа. BP, която е собственик на най-перспективното находище в Азербайджан ("Шах Дениз"), обаче обяви, че вече не вижда икономическа изгода в проекта.

По замисъл "Шах Дениз" трябваше да запълва половината от капацитета на "Набуко".

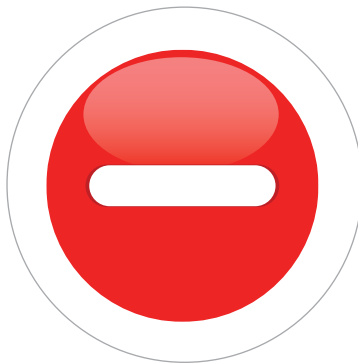

British Petroleum (BP) gave up participation in the Nabucco gas pipeline project a few days after the Bulgarian Parliament ratified the project construction agreement. The pipeline is intended to transport Caspian gas to Central and Western Europe. However, BP, which owns the most promising field in Azerbaijan (Shah Deniz), announced that it no longer saw any economic profit in the project.

According to plans, Shah Deniz was needed to supply half of Nabucco's capacity.

Над 60% от обществените поръчки в България са компрометирани, обяви Агенцията за държавна финансова инспекция. Според инспекторите загубите за държавата от откритите нарушения (общо 2458) надхвърлят 6.6 милиона лева - двойно повече, отколкото през 2010 година.

Установени са над 300 случая, в които дори не са обявени обществени поръчки, въпреки че законът категорично го е изисквал. Най-много нарушения допускат общините и търговските дружества с държавно участие.

Over 60% of public procurement in Bulgaria is discredited, the State Financial Inspection Agency announced. According to inspectors, state losses resulting from the uncovered violations (a total of 2,458) exceed BGN 6.6 mln – twice as much as in 2010. More than 300 cases have been found in which no open bidding was even announced, even though it is required by law. The greatest number of violations has been committed by municipalities and commercial companies involving the state.

НАШЕСТВИЕТО НА ДРОНИТЕ

Летящите роботи превзеха войската, полицията и спасителните служби. На път са да направят революция в личния транспорт – и, уви, в личния ни живот

Наричат ги „дрони“ – от английската дума за търтеи. Официалното определение е „безпилотни летателни апарати“ (БЛА). Но което и име да изберете, фактът е, че това е бестселърът, най-новата революция в авиационната индустрия.

Дроните стават все по-универсални. Могат да наблюдават и охраняват обширни пространства, да снабдяват с храна и медикаменти селища и райони, откъснати от света след бедствия. Или да преследват групи летящи обекти. При това някои от тях не са по-големи от... истински търтеи.

СЕГА ТЕХНОЛОГИЯТА Е ИЗПРАВЕНА пред исторически кръстопът: доскоро „търтеите“ най-често бяха миниатюрни самолети, управлявани индивидуално. Но днес благодарение на постиженията на радиотехниката и създаването на комплексни алгоритми за дистанционно управление „търтеите“ стават още по-интелигентни. Те вече са способни да летят в ята като птиците, могат да се ориентират самостоятелно във въздуха и без чужда намеса

самостоятелно да преследват групи летящи обекти.

Лавинообразното им развитие поражда много въпроси – не само практични, касаещи различните им приложения, но и етични. Ако си купя „търтеи“, мога ли да го изпратя да лети над къщата на красивата съседка?

Доскоро дроните се използваха епизодично и като екзотично допълнение към групи техники. Но напоследък са част от съвършено обучени екипи и системи за наблюдение и контрол, които работят безотказно при изключително рискови операции – както беше с аварията в атомната централа във Фукушима.

Автономните летящи апарати могат да измерват радиацията и наличието на опасни вещества. Те са в състояние и да анализират облаци прах от вулканични изригвания, които застрашават въздушния трафик. Както се случи преди две години с исландския вулкан Ейяфятлайокутл, който спря стотици полети над Европа, изхвърляйки между 150 и 300 хиляди тона въглероден диоксид на ден.

В последните години летящите роботи намират приложение в много цивилни дейности. Поради което все повече инвеститори насочват капиталите си тъкмо в този бранш.

НАЙ-ЕВТИНИЯТ ДРОН В МОМЕНТА е френският Parrot AR, който струва едва 230 евро, но притежава уникални способности. Той представлява квадрокоптер – тоест хеликоптер с четири витла – който чрез Wi-Fi връзка може да се управлява през iPhone, iPad или таблет. Може да прави въздушни снимки и видео с отлично качество (720p) и дори да ги качи в социалните мрежи. Има и със специален софтуер, който му позволява да отлети самостоятелно в избрана посока в зависимост от предварително програмираната задача. На тазгодишното изложение CES в Лас Вегас Parrot предизвика истински фурор. Но там имаше и много групи подобни машини, някои с цени до 40 000 евро, като например md4-1000 на германската фирма Microdrones от градчето Зийген. Този модел държи световния рекорд в миниатюрния клас за престои във въздуха

Развитието на гроните поражда практични, но и етични въпроси. Ако си купя "търтеи", мога ли да го изпратя да лети над къщата на красивата съседка?

- цели 88 минути, които биха му стигнали да прелети 100 километра. От три години апаратът се използва активно за изготвяне на прецизни карти, охранява фабрични инсталации и даже помага на полицията в издирването на заподозрени престъпници.

Така наречените „квадрокоптери“ са полезни и за телевизионните екипи, които информират за катастрофи или фатални инциденти – те им спестяват разходите за наемане на хеликоптер. Ползват се във ветропарковете, за да инспектират вилата, без да се налага работници да се катерят по високите пилони. Четирите ротора работят без зъбни предавки и трансмисии и поради това могат да бъдат напълно безшумни – под 68 децибела, горе-долу нивото на обикновен разговор или шума на миялна машина.

СИГУРНО Е, ЧЕ "ТЪРТЕИТЕ" СЕ ПРЕВРЪЩАТ във все по-атрактивен бизнес – както за военни, така и за частни нужди. Възщност в момента нито един груг сектор на авиационната индустрия не се развива толкова бурно. В един скорошен до-

клад американската Teal Group прогнозира, че до десет години този бизнес ще стигне обем от около 94-95 милиарда долара. Над половината ще се падат на "роботите-убийци", които влизат на въоръжение в американската армия. Но и в по-мирните сектори на бизнеса не липсва интерес.

В някои компании отдавна планират да превърнат професията на пилотите в отживелица. "И без друго компютрите контролират модерните самолети", обясни президентът на куриерския гигант FedEx Фредерик Смит пред списание Wired.

За FedEx е само въпрос на време да започне първите доставки с безпилотни машини. Основната пречка въщност е в липсата на юридическа рамка. Според Смит летящите роботи не само ще изпълняват заповеди, но и ще могат да реагират самостоятелно – да вземат решения без човешка помощ.

Точно в тази насока работят много лаборатории. В Конфедеративния висш технически институт (Eidgenossische Technische Hochschule) в Цюрих искат да дадат на "търтеите" способността да

учат и да запомнят инструкции. Тримата ученици-отличници на института се казват Алфа, Браво и Чарли. Тези грони могат да играят тенис, да жонглират с топката и да танцуват под такта на музиката от филма „Армагедон“. През декември Алфа, Браво и Чарли участваха в експеримент за строеж на „небостъргач“, като успяха самостоятелно, без никаква човешка намеса и контрол, да построят сграда от 1500 тухли с височина от 6 метра!

В МОМЕНТА "ТЪРТЕИТЕ" И ТЕХНИТЕ ПОДВИЗИ са сред най-популярните съдържание в You Tube. Швейцарските грони построиха своя небостъргач в мащаб 1:100, но идеята на създателите им е един ден да го направят в реален размер. Междувременно на конференцията TED в Лонг Бийч през февруари ескадрила от половин дузина „квадрокоптери“, дело на учени от Университета на Пенсилвания, изпълниха музикалната тема от филмите за Джеймс Бонд, свирейки на пиано, барабани, маракаси, цимбали и специално пригодена китара. Сториха го напълно автономно, без да бъдат управлявани от хора. Изпълнението продължава само минута и 40 секунди, но е гледано от почти три милиона души. Почти девет милиона са изгледали галеч не толкова миролюбивата руска версия (Prototype Quadrotor with Machine Gun!), в която въоръжен с картечница грон унищожава последователно „група туристи“ на открито, след това „престъпници в тайна вила“ и накрая се „самовзривява, прониквайки в кабината на автомобил“.

След няколко години автономни летящи роботи ще поемат на благотворителни и спасителни мисии в развиващите се страни, доставяйки на нуждаещото се население храни, медикаменти и стоки от първа необходимост. Проблемът наистина е сериозен, тъй като все още близо един милиард души живеят в изолирани райони, до които няма пътища. С тази задача са се заели студентите от „Университета на странностите“ (Singularity University) от Силиконовата долина. „Търтеите“ на странните студенти още тази година ще осъществят първата си мисия в Доминиканската република, като свържат чрез 100-километров въздушен мост североизточната и югозападната част на страната.

ОЩЕ ПО-АМБИЦИОЗНИ СА ПЛАНОВЕТЕ на фирмата Matternet. Те включват осъществяване на въздушни доставки в един от най-пренаселените градове на земята – Мексико Сити. Там в пиковите часове трафикът е истински кошмар, изминаването на два километра може да ви отнеме повече от час. Matternet смята да поеме снабдяването на детски градини и училища ▶

The Invasion of the Drones

These flying robots have taken over the army, police and rescue services. They are on their way to revolutionizing private transport – and, unfortunately, our private lives

The English word “drone” has many meanings. The definition related to the topic of this article is “unmanned aerial vehicle” (UAV). Whatever you choose to call them, they are a bestseller, the newest revolution in the aviation industry.

Drones have become more and more universal. They can monitor and guard vast areas and supply food and medicine to villages and regions that are isolated from the world after a

disaster. Or they can chase other flying objects. Moreover, some of them are no bigger than... a real drone (male bee).

TECHNOLOGY NOW FACES a truly historic crossroad. Until recently drones were most often miniature airplanes, navigated individually. But today, thanks to the achievements of radio technologies and the creation of complex algorithms for distance navigation, the “drones” have

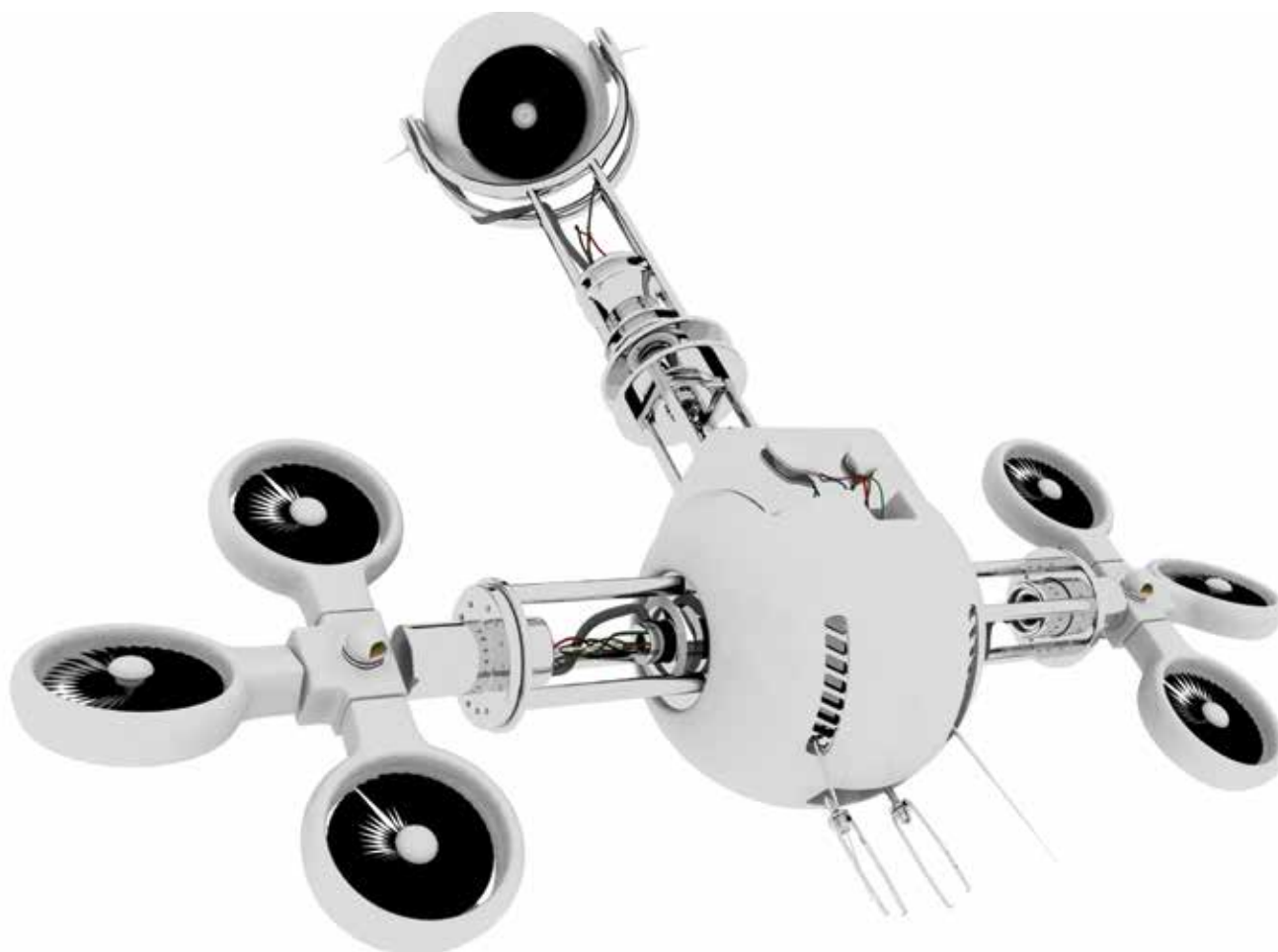
become even more intelligent. They are now capable of flying in flocks, like birds, and they can independently orient themselves in the air and chase other flying objects without anybody's interference.

Their rapid development raises many questions – not only practical ones concerning their different applications, but also ethical ones. If I buy a “drone,” can I send it to hover above the house of my beautiful neighbor?

Until recently drones have been used only occasionally as an exotic addition to other technologies. But currently they are also part of well-trained teams and systems for monitoring and control that work flawlessly in high risk operations – as was the case with the accident at the Fukushima nuclear power plant.

The autonomous flying devices can measure radiation and the presence of dangerous substances. They are also capable of analyzing dust clouds from volcanic eruptions that threaten air traffic – as happened in reality a few years ago with Iceland's Eyjafjallajökull volcano, which interrupted hundreds of flights over Europe and dispersed between 150 and 300 thousand tons of carbon dioxide per day. In the last few years these flying robots have found application in numerous civilian activities. This is why a growing number of investors are redirecting their capital toward this business sector.

THE CHEAPEST DRONE AT THE MOMENT

is France's Parrot AR, which costs just 230 euros, but has unique abilities. It is a quadricopter, i.e. a helicopter with four propellers that can be navigated via a Wi-Fi connection with an iPhone, iPad or tablet. It can take aerial photos and high resolution video (720p), and even upload them to a social network. There is a model with special software that allows it to independently take off to a given destination, depending on what task was initially programmed. Parrot caused a stir at this year's CES exhibition in Las Vegas, but there were many other similar machines, some costing up to 40,000 euros, such as the md4-1000 that is manufactured in the German town of Siegen by Microdrones. This model holds the world record in the miniature class for longest flight time – a total of 88 minutes, which would be enough for it to fly 100 kilometers. During the last three years the device has been used to create precise maps, guard factory installations and even help police find suspected criminals.

The so-called quadricopters are useful for television teams that inform people about automobile accidents or catastrophes as well – in this way saving the expense of hiring a helicopter. They are also being used on wind farms to inspect windmill blades without having to send workmen to climb the high pylons. The four rotors work without gears or a transmission, and this is why they can be virtually noiseless (under 68 dB) – more or less the level of an ordinary

schule) in Zurich, they want to give drones the ability to learn and to memorize instructions. The institute's three standouts are called Alfa, Bravo and Charlie. These drones can play tennis, juggle a football and dance to the beat of the music from the movie Armageddon. In December Alfa, Bravo and Charlie participated in an experiment to build a "sky-scraper"; independently, without any human assistance, they managed to build a building six meters high made up of 1500 tiles!

CURRENTLY DRONES AND THEIR FEATS are among the most popular content on YouTube. The Swiss drones built their skyscraper on a 1:100 scale, but their creators' idea is to one day do it on a full scale. Meanwhile, at the TED conference in Long Beach in February, a squadron of half a dozen quadricopters, the work of scientists from the University of Pennsylvania, performed the James Bond movie music theme song, playing the piano, drums, maracas, cymbals and a specially-designed guitar. They did it completely independently without being navigated by people. The performance lasted just a minute and 40 seconds, but it was watched by almost three million people. Almost nine million people have watched the not-so-peaceful Russian version (Prototype Quadrotor mounted with a machine gun) in which an armed drone successively destroys a group of "suspicious tourists" in the open, followed by "criminals in

One thing is sure: drones are becoming a more and more attractive business

conversation or the noise of a dishwasher.

ONE THING IS SURE: DRONES ARE BECOMING a more and more attractive business – both for military and private needs. In fact, no other sector in the aviation industry is currently developing so rapidly. In a recent report, the American company Teal Group predicted that this business would reach volumes of 94-95 billion dollars in the next ten years. Half of that will come from the "robot killers" that will join the US Army as military equipment, but in the more peaceful sectors of the business there is no lack of interest either. Some companies have long planned to convert the profession of pilot into an anachronism. "After all, it is the computers that control the modern airplane," explained Frederick Smith, the president of courier giant FedEx in an interview for Wired magazine. For FedEx it is only a matter of time before it starts delivering supplies with unmanned machines. The only obstacle, in fact, is the lack of a legal framework. According to Smith, flying "robots" would not only follow orders, but would also be able to react independently – to make decisions without human assistance.

This is the exact direction in which many laboratories are working. At the Federal Institute of Technology (Eidgenossische Technische Hoch-

a secret villa" and, finally, self destructs after penetrating into an automobile showroom. A few years from now autonomous robots will head to humanitarian and rescue missions in developing countries to deliver food, medicine and goods of primary necessity to the needy population. This problem is really serious because there are still one billion people who live in isolated regions where there are no access roads. The students of Silicon Valley's Singularity University have taken up this task. Singularity students' drones will fulfill their first mission in the Dominican Republic this year, joining the northeastern and the southwestern part of the country via a 100-kilometer "air bridge."

EVEN MORE AMBITIOUS PLANS have been undertaken by Matternet. They include the aerial provision of supplies in one of the most highly populated cities in the world – Mexico City. Traffic there during rush hour is a real nightmare; traveling two kilometers can often take more than an hour. Matternet has considered supplying kindergartens and schools with their food products. The company's next idea is for their drones to serve as aerial taxis and to transport people and cargo (up to 200 kg) around the streets of the most populous city on the planet. ▶

ВАШИТЕ МЕТАЛНИ СГРАДИ

Над 20 000 сгради в цяла Европа!

Над 15 успешни години в България!

Произведени в Белгия от FRISOMAT.
Изцяло интегрирана верига:
проектиране - производство - монтаж.

Бързо и лесно!

www.frisomat.net

YOUR STEEL BUILDINGS

More than 20 000 buildings
all around Europe!

More than 15 successful years
in Bulgaria!

Produced in Belgium by FRISOMAT.
Entirely integrated chain:
engineering - production - assembly.

Fast and easy!

www.frisomat.net

► с хранителни продукти. Следващата им идея е техните дрони да служат като въздушни таксита и да превозват хора и товари (до 200 kg) из улиците на най-многолюдния град на планетата.

Схожен е и проектът на Европейския съюз, наречен MuCopter – плод на съвместните усилия на цюрихския Технологичен институт, Технологичния институт в Карлсруе и университета в Ливърпул. С първоначалната субсидия от 4.3 млн. евро учените искат да създадат лесно управляеми въздушни кабинки, които ще обслужват европейските градове. Според изследователите това е бъдещето на градския транспорт – не претърпани градски автобуси и трамваи, а индивидуални летящи кабинки, които да могат сами да се ориентират до крайната си цел, да планират маршрута си и да преодоляват препятствия без чужда помощ.

СЪВРЕМЕННАТА ВОЙНА СЪЩО ИЗГЛЕЖДА обречена на нашествие от дрони. Професията "боен пилот" може съвсем скоро да мине в графата "изчезнали". Пентагонът вече похарчи милиарди, за да запази превъзходството си във въздуха по отношение на безпилотните апарати.

Първата бойна ескадрила бе създадена още през 2008, след като 174-о изстребително авиокрило от Националната гвардия на щата Ню Йорк започна да заменя изстребителите F-16 с безпилотните самолети MQ-9 Reaper. Превъоръжението продължи три години, като междувремето тази бойна част постигна няколко важни победи в Ирак и Афганистан. Летателният апарат MQ-9 Reaper е създаден от General Atomics Aeronautical Systems и е първият безпилотен самолет тип hunter-killer (ловец-убиец). Може да лети до 24 часа със скорост 400 км/ч и да достига височина от 13 000 метра. Предимствата му пред класическия изстребител F-16 са безспорни: по-ниска стойност и разходи за експлоатация, по-голяма продължителност на полета, сигурност за операторите.

Друг основен доставчик на американските ВВС е компанията AeroVironment, която предлага три модела - Wasp (оса), Raven (врана) и Puma, с тежест между 5.5 и 6.5 kg. Тези апарати могат да се носят в раниците на войниците, сглобяват се за броени секунди и се пускат да летят от ръка. Снабдени са с цветни и инфрачервени камери, които предават картина в реално време. Управляват се от преносим миниатюрен пулт. В американската армия вече има 500 обучени оператори.

Естествено, производителят на F-16 – концернът Lockheed Martin – не стои със скръстени ръце. Негов е безпилотният RQ-170, който откри тайното скривалище на Осам Бин Ладен в Аботабад. Друг RQ-170 обаче бе заловен и пленен в Иран миналия декември. От Lockheed Martin коментираха,

че това е резултат на злостен и рядък технически дефект. Свои безпилотни машини имат също Boeing (разузнавателният X-45, голям колкото традиционен боен самолет) и Northrop Grumman (X-47B).

Но най-сериозна конкуренция на американците създава израелският концерн IAI със своя модел Heron (чапла). На базата на един от тези дрони и Русия започна да строи свои безпилотни летателни апарати миналата година. Договорът между държавната "Оборонпром" и IAI е на стойност 400 млн. долара.

Европейската версия на Heron е известна под името Harfang и е на въоръжение във френските военновъздушни сили. Широко се използва за разузнавателни мисии от контингента на НАТО в Афганистан.

В БЪЛГАРИЯ В ПОСЛЕДНИТЕ ДЕСЕТИЛЕТИЯ също се работи по създаването на "търтеи". Водеща в това отношение е фирма "Армстехно", базирана в софийското село Лозен. През 2006 тя разработи първия си комерсиален апарат – NITI (в клас мини - до 100 kg.) През 2008 бе създаден и микродронът „Полска чучулига“. Предназначението на този апарат, излитащ от ръката на оператор, е наблюдение в реално време на обекти във видимия и инфрачервения спектър на височина от няколко до 1000 метра и при скорости от 7-8 км/ч до 100 км/ч.

В известен смисъл историята се повтаря. Преди 100 години – през октомври 1912 - полковник Жеков за първи път издава писмена заповед за използването на летателни апарати от българската войска при офанзивата срещу Одрин. На 3 юли 2008 генерал-лейтенант Галимир Пехливанов стана първият български офицер, разрешил използването на безпилотен летателен апарат – в кризисната ситуация след избухването на складовете за боеприпаси в Челопечене. "Полска чучулига" прелетя над епицентъра на взрива, а след това проправи пътя за сапърите, почистващи района.

Активният полет над епицентъра продължи само 12 минути, но това даде гостатъчно ясна картина за засегнатите зони и опасните точки. Записите на дрона били толкова прецизни, че се виждали нагисите върху боеприпасите и дори отделни разпръснати патрони за автомат АК-47.

КОЙ МОЖЕ ДА УПРАВЛЯВА ДРОНИ?

Всъщност всеки. За разлика от всички останали механизирани машини, дроните не се нуждаят от специален документ за управление и експлоатация. Това важи не само за френския Parrot AR (който, споменахме, се командва с iPhone), но и за по-сериозни машини като германския md4-1000. Трябва само да усвоите упътванията, а повечето производители дори предлагат безплатни курсове.

В Германия полицията за пръв път използва „летящо око“, за да наблюдава движението на протестиращите срещу транспортирането на ядрени отпадъци край град Горлебен. Това предизвика бурното възмущение на активистите на екологичното движение, защото полицейските дрони разполагат с модерни видеокамери с изключително висока разделителна способност, която позволява да се идентифицира лицето на всеки участник в демонстрацията.

Еколозите аргументираха възмущението си с решение на Върховния съд на Федералната република от 2003, в което се казва: „Никой не бива да позволява личната му сфера да бъде шпионирана с технически помощни средства“ – независимо дали под техническо помощно средство разбираме подвижна стълба или шпионски дрон. Според германското законодателство е разрешено безпилотен летателен апарат да кръжи над чужда собственост само ако камерата за наблюдение не позволява да се различат лицата на хората долу. Така че възможността да пратите летящата си играчка да шпионира съседката отпадна – поне ако сте в Германия. ■

► The European Union has a similar project called MyCopter, which was born from the mutual efforts of the Zurich's Federal Institute of Technology, the Karlsruhe Institute of Technology and the University of Liverpool. These scientists want to create easily navigable personal aerial vehicles that will service Europe's cities, using an initial subsidy of 4.3 million euros. According to scientists this is the future of public transportation – not overcrowded public buses and trams, but individual flying compartments that can find directions on their own, plan the best route and overcome obstacles without any help.

MODERN WAR ALSO SEEMS DOOMED to being invaded by drones. The profession of "military pilot" may soon move into the "extinct" column. The Pentagon has already spent billions to keep its superiority in the air regarding unmanned devices. The first fighter squadron was created in 2008, after the Air National Guard's 174th Fighter Wing, located in the State of the New York, replaced all its F-16 fighters with the MQ-9 Reaper unmanned planes. This rearmament took three years, and the fighting unit achieved a few important victories in Iraq and Afghanistan. The MQ-9 Reaper aircraft was created by General Atomics Systems and is the first unmanned airplane of the hunter-killer type. It can fly for 24 hours at speed up to 400 km/h and can reach a height of 13,000 meters. Its advantages over the classic F-16 fighter are indisputable: lower price and operating expenses, longer flight duration and, of course, the security of the operators.

Another major supplier of the American Air Force is AeroVironment, which offers three models - Wasp, Raven and Puma, which weigh between 5.5 and 6.5 kg. These devices can be carried in soldiers' backpacks; they can be assembled in just a few seconds and take off from the operator's hand. They are equipped with color and infrared cameras that show pictures in real time. They are flown from a portable, miniature desk. The American army currently has 500 trained operators.

Of course, the creator of the F-16, Lockheed Martin, is not wasting its time. The unmanned RQ-170, which discovered Osama Bin Laden's secret hiding place in Abbottabad, is theirs. Another RQ-170, however, was captured and taken captive in Iran last December. Lockheed Martin commented that this was the result of an unlucky and rare technical fault. Boeing and Northrop Grumman have their own unmanned machines also (the X-45, the size of a traditional fighter, and the X-47B, respectively).

The Americans' biggest competition (the Heron) was created by Israel's IAI. Based on one of these drones Russia also began building its own unmanned flying apparatus last year. The contract between the state-run Oboronprom and IAI is worth 400 million dollars. The European version of Heron is known by the name Harfang and is part of the French air force. It

is widely used for intelligence missions by the NATO contingent in Afghanistan.

IN BULGARIA DURING THE LAST DECADE work has been done to create drones.

Armstechno is a leading company in this field, based in the village of Lozen outside Sofia. In 2006 it developed its first commercial vehicle; the NITI is in the mini class (up to 100 kg). In 2008 the Field Lark microdrone was created. The purpose of this vehicle, which takes off from the hand of its operator, is to monitor objects in real time in the visible and infrared spectrum, at heights of just a few meters up to 1,000 meters and at speeds from 7-8 km/h up to 100 km/h.

History is repeating itself in a sense. 100 years ago, in October 1912, Colonel Zhekov issued a written order for the Bulgarian Army's use of flying vehicles during the offensive against Odrin. On July 3, 2008 Lieutenant General Galimir Pehlivanov became the first Bulgarian officer to order the use of an unmanned flying vehicle during the critical situation after the explosion of the ammunition warehouse in Chelopechene. The Field lark flew over the epicenter of the explosion and, afterward, led the sappers into the area to be cleaned up. The active flight above the epicenter lasted for only 12 minutes, but this gave a clear indication of the damaged zones and the dangerous spots. The drone's recordings were so precise that even writing on the ammunition and the spent casings from an AK-47 machine gun could be seen.

WHO CAN NAVIGATE DRONES? As a matter of fact, anybody. As opposed to all other mechanized machines, drones do not require a special navigation or usage permit. This applies not only to the French Parrot AR (which we mentioned is navigated by an iPhone), but also to more serious machines such as the German md4-1000. You only have to read the instructions; most of the manufacturers even offer free courses. The police in Germany used "the flying eye" for the very first time to monitor the movement of the nuclear waste transportation protesters around the town of Gorleben. This caused rampant indignation among the environmental activists because the police drones were equipped with modern cameras with very high definition, which allowed the faces of each participant in the demonstration to be identified.

The activists backed up their indignation with the Supreme Court of the Federal Republic's decision from 2003, which states, "No one's personal life shall be spied upon with instruments of technical support" – regardless of whether by "instrument of technical support" you mean a moveable ladder or a spy drone. According to German legislation, an unmanned flying device is allowed to hover above someone else's property only if the monitoring cameras do not allow the faces of the people in the vicinity to be distinguished. So, the opportunity to send your flying toy to spy on your neighbor is out – well, at least if you are in Germany. ■

- The first British school in Bulgaria
- Following the British National Curriculum
- High-quality education, from nursery to university entrance level
- Offering the Cambridge International programmes
- Resulting in certificates from the University of Cambridge International Examinations Board (CIE)
- Broadening pupils' personal, social and academic development
- Enriching art skills, music and physical education
- Instilling in pupils the importance of a healthy lifestyle
- Ensuring excellent preparation for all areas of future life

ACCREDITATIONS

UNIVERSITY of CAMBRIDGE
International Examinations

- ➔ The Cambridge International Programmes
- ➔ Cambridge International Examination Centre

Associate Member of Council of British International Schools

LEVELS OF EDUCATION

- Euro Lyceum growing with our students. Admissions available for
- **British Kindergarten - Foundation Stage** for children at 2,5 - 5 years
 - **British Primary School** for children at 6 - 10 years
 - **British Secondary School** for children at 11 - 18 years

A GREAT EDUCATION IN A GREAT ENVIRONMENT

Euro Lyceum is the first school in Sofia offering **British National Curriculum**. From kindergarten all the way through to the end of secondary school we offer the opportunity for your children to study according to the British education system.

Euro Lyceum has state-of-the-art educational facilities to aid in the learning process.

We have:

- ✓ **Computer Laboratory**
- ✓ **Interactive Whiteboards**
- ✓ **Theatre Hall**
- ✓ **Excellent sport's facilities**

tel. /+359 2/ 979 19 49, 978 64 55,
GSM: /+359/ 886 510 510
e-mail: office@euroliceum.eu
www.euroliceum.eu

СВЕТЛАТА СТРАНА НА
ЕВРОТО

THE BRIGHT SIDE
OF THE EURO

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ, ТЕОДОР ЦЕКОВ
By KONSTANTIN TOMOV, TEODOR TZEKOV

Всичко, което трябва да знаете за европейското първенство по футбол, и малко отгоре

Ако сте се нагявали, че с края на Шампионската лига и английското първенство ще си починете за малко от изящия лик на Уейн Рууни, значи сериозно сте се объркали. Вземете се в ръце, защото ви остават броени дни да смените стария телевизор, да разчистите дивана, да заредите хладилника с каквото пиене ви понася най-добре и да излъжете шефа, че всяка вечер сте на курс по английски.

Ако пък по злощастна случайност сте от така наречените футболни съпрузи, отсега забравете за любимите си турски сериали. И за нищо на света не вземайте отпуска през юни - ще трябва да си го прекарате самичка. Просто защото на 8 юни започва масовата лудост, наречена Европейско първенство по футбол.

All you need to know about the European Football Championship, and a bit more

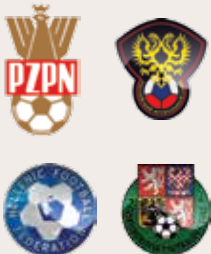
If you had hoped that after the end of the Champions League and the English Championship you would have a break from seeing the face of Wayne Rooney, you are seriously mistaken. Get yourself together, because you've only got a few days left to get a new TV set, clear the couch, stock-up on whatever drink you fancy most and tell your boss that you're taking English lessons every night.

But if, by unfortunate coincidence, you are one of the so-called football wives, you had better forget about your favorite Turkish soaps right now. And don't even think about taking a holiday in June – you'll have to spend it on your own. Why? Because the mass craze called the European Football Championship starts June 8.

A

ГРУПА GROUP

ПРОГРАМАТА SCHEDULE

8 юни, 19:00, Варшава
Полша – Гърция
 8 юни, 21:45, Вроцлав
Русия – Чехия

12 юни, 19:00, Вроцлав
Гърция – Чехия
 12 юни, 21:45, Варшава
Полша – Русия

16 юни, 21:45, Вроцлав
Чехия – Полша
 16 юни, 21:45, Варшава
Гърция – Русия

Победителят в групата играе четвъртфинал с втория от група В. Вторият е срещу победителя в група В.

8 June, 17:00 GMT, Warsaw
Poland - Greece
 8 June, 19:45 GMT, Wroclaw
Russia - Czech Republic

12 June, 17:00 GMT, Wroclaw
Greece - Czech Republic
 12 June, 19:45 GMT, Warsaw
Poland - Russia

16 June, 19:45 GMT, Wroclaw
Czech Republic - Poland
 16 June, 19:45 GMT, Warsaw
Greece - Russia

The winner in this group meets the runner-up from Group B. The second placed team plays the winner of Group B in the quarterfinals.

ПОЛША / POLAND

ОТБОРЪТ

Треньорът: Франчишек Смуда, поляк с германски паспорт и опит от американската футболна лига. Класира "Видзев" в групите на Шампионската лига през 1996, а в националния смени Лео Беехакер през 2009.

Ключовата фигура: **Роберт Леванговски** - 23-годишен потомък на гжудист и волейболистка, с годеница каратистка. Играч на сезона в Бундеслигата, вкара 30 гола за "Борусия" (Дортмунд).

Кого да гледаме: Полякините на плажа в Слънчев бряг.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: без квалификации, като домакин на първенството.

Звездният миг: 1974, когато поляците изхвърлиха Англия в квалификациите за световното, после минаха през Аржентина, Италия, Швеция и Югославия, и накрая удариха Бразилия в мача за третото място.

Най-лошият спомен: В дебюта на еврофинали през 2008 загубиха от Германия с 2 гола на роженя в Полша Подолски, изпуснаха победа над Австрия след спорна гузна в края и пагнаха 0:1 от Хърватия.

СТРАНАТА

Национално ястие: Краковският салам.

"Наздраве" на полски: Na zdrowie

Любимият ни поляк: Крал Владислав III Варненчик, убит 20-годишен край Варна през 1444 при битка с четворно по-голяма османска армия в последния християнски поход за освобождаване на Балканите.

THE TEAM

Manager: Franciszek Smuda, a Pole with a German passport and experience in the American soccer league. Qualified Widzew in the Champions League groups in 1996, and replaced Leo Beenhakker in the national team in 2009.

Key player: **Robert Lewandowski** – the 23-year-old son of a judo champion and a volleyball player, with a fiancée who practices karate. Footballer of the season in the Bundesliga, he scored 30 goals for Borussia (Dortmund).

Who to watch: The Polish ladies in Sunny Beach resort.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Skipped qualifications as co-hosts of the tournament.

Highlight: 1974, when Poland kicked England out of the World Cup qualifiers, then left Argentina, Italy, Sweden and Yugoslavia behind before beating Brazil in the match for third place.

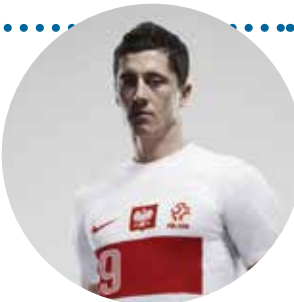
Worst memory: In their debut at Euro-finals in 2008, they lost to Germany with two goals of Polish-born Podolski, failed to win against Austria after a disputed penalty kick at the end of the match, and lost 0:1 to Croatia.

THE COUNTRY

National dish: Krakow salami.

"Cheers" in Polish: Na zdrowie!

Our favorite Pole: King Wladyslaw III Warnencyk, killed at the age of 20 near Varna in 1444 in a battle against an Ottoman army that was four-times larger than his in the last Christian crusade for the liberation of the Balkans.

РУСИЯ / RUSSIA

ОТБОРЪТ

Треньорът: Ученик на самия Ринус Микелс, **Дик Адвокаат** на два пъти бе начело на холандския национален отбор - от което се помни най-вече скарването му с Рууд Гулит през 1993. В Русия го обикнаха, след като спечели Купата на УЕФА със "Зенит". След Евро 2012 поема "ПСВ Айндховен".

Ключовата фигура: Андрей Аршавин е най-изобретателният играч, макар престоят му в "Арсенал" да не бе твърде успешен. Освен това е политически грамотен - на предишните избори се кандига-тира за генуатат от партията на Путин и спечели мястото - за следващия в листата.

Кого да гледаме: портрета на стената в съблекалнята. Не, не познахте, не е на Лейди Гага.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: като първи в група, в която конкуренти им бяха Ейре и Словакия.

Звездният миг: СССР спечели първото европейско първенство през 1960 и после три пъти загуби във финала (1964, 1972 и 1988).

Най-лошият спомен: След полуфинала на Евро 2008 бяха амбицирани за подвизи на световното - и сензационно загубиха плейофа със Словения.

СТРАНАТА

Национално ястие: водка. Какво като не е ястие?

"Наздраве" на руски: на здорovie.

Любимият ни руснак: Чехов, Чайковски, Шаляпин? Нека да е генерал Столетов, командир на българското опълчение през 1877-1878.

THE TEAM

Manager: A student of Rinus Michels himself, **Dick Advocaat** twice headed the Dutch national team – about which we mostly remember his quarrel with Ruud Gullit in 1993. Russia has loved him ever since he won the UEFA Cup with Zenit. After Euro 2012 he will take over PSV Eindhoven.

Key player: Andrei Arshavin is the most inventive player, even if his stay with Arsenal was not all that successful. In addition, he is politically well-versed – in the recent elections he put up his candidature as MP from Putin's party and won the seat – for the next in the list.

Who to watch: The portrait on the wall in the changing room. No, guess again – it's not Lady Gaga.

THE BACKGROUND

Qualifiers: First in the group in which Ireland and Slovakia were their rivals.

Highlight: The USSR won the first European championship in 1960 and then lost three times in the final (1964, 1972 and 1988).

Worst memory: After the semi-finals at Euro 2008 they were eager to perform feats at worlds – and then sensationally lost the playoff with Slovenia.

THE COUNTRY

National dish: Vodka. So what if it's not a dish?

"Cheers" in Russian: На здорovie (na zdorovie)!

Our favorite Russian: Chekhov, Tchaikovsky, Chaliapin? Let it be General Stoletov, commander of the Bulgarian army of volunteers in 1877-1878.

ГЪРЦИЯ / GREECE

ОТБОРЪТ

Треньорът: 57-годишният Фернандо Сантос е и електротриженер, в родната му Португалия го наричат Механика. Изгради реноме в АЕК и "Панатинайкос", преди да смени легендарния Ото Рехагел в националния.

Ключовата фигура: Сотирис Нинис ("Панатинайкос", вече "Парма"). 22-годишният плеимейкър, роден в Албания, ще подпръва постната гръцка атака (14 гола - най-малко от всички по пътя към Евро 2012).

Кого да гледаме: Десния бек Василис Торосидис ("Олимпикас").

ИСТОРИЯТА

Класираха се: без загубен мач в група, в която бяха Хърватия и Израел.

Звездният миг: Преди 8 години Гърция стана най-изненадващият еврошампион в историята, побеждавайки Португалия с гол на Харистеас.

Най-лошият спомен: През 1994, амбицирани да запечат първа победа на световно, гръците паднаха 0:4 от България. През 2008, амбицирани да защитят европейската титла, загубиха и трите си мача в групата.

СТРАНАТА

Национално ястие: мусака и селска салата (в България я наричаме "гръцка").

"Наздраве" на гръцки: Gia sou

Любимият ни грък: Благодарим на Прометей за огъня, но все пак **Алексис Зорбас** като сбор от прозата на Казанзакис и музиката на Теодоракис.

THE TEAM

Manager: The 57-year-old Fernando Santos is an electrical engineer, which earned him the nickname of "El Mechanico" in his native Portugal. He made a name for himself in three Greek clubs, before replacing the legendary Otto Rehhagel on the national team.

Key player: Sotiris Ninis (Panathinaikos, now Parma). The 22-year-old play maker, born in Albania, will spice up the lean Greek attack (they had 14 goals – least of all on the road to Euro 2012).

Who to watch: Right-back Vasilis Torosidis (Olympiacos).

THE BACKGROUND

Qualifiers: Without a loss in their group, which included Croatia and Israel.

Highlight: Eight years ago Greece became the most surprising Euro champion in history, beating Portugal with a goal scored by Charistreas.

Worst memory: In 1994, eager to score their first victory at worlds, the Greeks lost 0:4 to Bulgaria. In 2008, eager to defend the European title, they lost all three matches in their group.

THE COUNTRY

National dish: Moussaka and country salad (in Bulgaria we call it "Greek").

"Cheers" in Greek: Gia sou.

Our favorite Greek: We thank Prometheus for the fire, but we opt for **Alexis Zorbas** as the outcome of the prose of Kazantzakis and the music of Theodorakis.

ЧЕХИЯ / CZECH REPUBLIC

ОТБОРЪТ

Треньорът: Михал Билек (47) пое отбора в края на 2009, след пропуснат Мондиал 2010. Масово критикуван, но изгради застанаха зад него и след класирането за Евро 2012 в Подгорица скандираха обиди по адрес на критиците - за което бяха глобени.

Ключовата фигура: Томаш Росицки. Плеимейкър и капитан, завърши сезона с отлична форма в "Арсенал".

Кого да гледаме: Михал Кадлец ("Байер"). 27-годишният защитник, син на бившия капитан Мирослав Кадлец, бе голмайстор в квалификациите с 4 гола.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: като втори в групата - далеч зад Испания, и с две победи над Черна гора в плейофа.

Звездният миг: Спечелена та европейска титла през 1976, с прочутата прехвърляща гузпа на Антонин Паненка срещу ФРГ. Две участия във финал на световно първенство в далечното минало (1938, 1962).

Най-лошият спомен: С любезната помощ на Германия - загубеният със "златен гол" финал на Евро '96.

СТРАНАТА

Национално ястие: Световните рекордьори по употреба на бира си подлагат със свичкова (телешка яхния), кнедли и загушено зеле.

"Наздраве" на чешки: Na zdraví

Любимият ни чех: **Добрият Войник Швейк.** И Франц Милде, който докарал бирата в България (1882).

THE TEAM

Manager: Michal Bilek, 47, took over the team at the end of 2009 after a missed Mondial 2010. Though widely criticized, his players stood by him and, after the qualification for Euro 2012 in Podgorica, they shouted insults at the critics – for which they were fined.

Key player: Tomas Rosicky. Playmaker and captain, he ended the season in excellent form in Arsenal.

Who to watch: Michal Kadlec (Bayer). The 27-year-old defender and son of former captain Miroslav Kadlec was the top scorer in the qualifiers with four goals.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Second in the group – far behind Spain, and with two wins against Montenegro in the playoffs.

Highlight: The world title won in 1976, with Antonin Panenka's famous penalty straight into the middle of the FRG net. Two trips to the World Cup finals in the distant past (1938, 1962).

Worst memory: With the kind assistance of Germany, they lost the final with a "golden goal" at Euro '96.

THE COUNTRY

National dish: The world record holders in beer consumption wash it down with svickova (veal stew), dumplings and stewed cabbage.

"Cheers" in Czech: Na zdraví!

Our favorite Czech: **The Good Soldier Svejk.** And Franz Milde who brought beer to Bulgaria (1882).

СТАДИОНИТЕ
STADIUMS

ВАРШАВА
НАЦИОНАЛНИЯТ
СТАДИОН бе построен специално за първенството на мястото на стария "Стадион на десетилетието". С 58 500 сегашни места, по-вижен покрив от PVC. Тук ще са откриването и един от полуфиналите.

WARSAW
THE NATIONAL STADIUM, located where the old Decade Stadium once stood, was built especially for the championship. It has 58,500 seats and a movable PVC roof. The opening match and one of the semifinals will be played here.

ВРОЦЛАВ
СТАДИОН МИЕЙСКИ е построен специално за първенството, с 42 771 сегашни места, всичките под покрив. Беше открит с мача между Томаш Ададек и Витали Кличко за световната титла по бокс.

WROCLAW
STADION MIEJSKI was built for the championship and has 42,771 seats under one roof. It was inaugurated by the boxing match between Tomasz Adamek and Vitali Klitschko, who were fighting for the world title.

В

ГРУПА GROUP

ПРОГРАМАТА SCHEDULE

9 юни, 19:00, Харков
Холандия - Дания
 9 юни, 21:45, Лвов
Германия - Португалия

13 юни, 19:00, Лвов
Дания - Португалия
 13 юни, 21:45, Харков
Холандия - Германия

17 юни, 21:45, Харков
Португалия - Холандия
 17 юни, 21:45, Лвов
Дания - Германия

Победителят в групата играе четвъртфинал с втория от група А. Вторият е срещу победителя в група А.

9 June, 17:00 GMT, Kharkiv
Netherlands - Denmark
 9 June, 19:45 GMT, Lviv
Germany - Portugal

13 June, 17:00 GMT, Lviv
Denmark - Portugal
 13 June, 19:45 GMT, Kharkiv
Netherlands - Germany

17 June, 19:45 GMT, Kharkiv
Portugal - Netherlands
 17 June, 19:45 GMT, Lviv
Denmark - Germany

The winner in this group meets the runner-up from Group A. The second placed team plays the winner of Group A in the quarterfinals.

ХОЛАНДИЯ / NETHERLANDS

ОТБОРЪТ

Треньорът: Берт ван Марвайк замести Марко ван Бастен след Евро 2008 и изведе отбора до финала на Мондиал 2010, където бруталният подход срещу елегантния стил на Испания донесе загуба с 0:1 и критики за анти-футбол.

Ключовата фигура: **Робин ван Перси**, оранжевото острие и най-добър играч за сезона във Висшата лига на Англия (с "Арсенал").

Кого да гледаме: 22-годишния капитан на "ПСВ Айндховен" Кевин Стротман, ако успее да се пребори с Найджъл Де Йонг за ключовата роля в центъра.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: с 9 поредни победи и първо място в група с Швеция, Унгария, Финландия, Молдова и Сан Марино.

Звездният миг: Волеето на Ван Бастен в спечеления финал срещу СССР на Евро '88.

Най-лошият спомен: Германия, от неочаквано загубения финал през 1974 и осминафинала през 1990 (с прословутия обмен на телесни течности между Руйкард и Руди Фьолер).

СТРАНАТА

Национално ястие: Доскоро беше картофената яхния, но при процъфтяващия амстердамски туризъм по-скоро бихме посочили халюциногенните гъби.

"Наздраве" на холандски: Proost

Любимият ни холандец: Винсент Ван Гог

THE TEAM

Manager: Bert van Marwijk replaced Marco van Basten after Euro 2008 and took the team to the final at Mondial 2010, where the brutal approach against the elegant style of Spain led to a 0:1 loss and criticism of anti-football.

Key player: **Robin van Persie**, the orange striker and the season's best player in the English Premier League (with Arsenal).

Who to watch: The 22-year-old captain of PSV Eindhoven Kevin Strootman, if he manages to get the better of Nigel de Jong for the key role in the center.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Nine wins in a row and first place in the group with Sweden, Hungary, Finland, Moldova and San Marino.

Highlight: The volley of Van Basten in winning the final against the USSR at Euro '88.

Worst memory: Germany, from the unexpectedly lost WC final in 1974 and the round of 16 in 1990. (The match is most remembered for the spitting-incident involving Frank Rijkaard and Rudi Voller.)

THE COUNTRY

National dish: It used to be potato stew, but considering the flourishing Amsterdam tourism we would pick instead the magic mushrooms.

"Cheers" in Dutch: Proost.

Our favorite Dutchman: Vincent Van Gogh.

ГЕРМАНИЯ / GERMANY

ОТБОРЪТ

Треньорът: Йоахим Льов продължи делото на Клинсман и превърна Германия - нещо нечувано - в най-атрактивно играещия и офанзивен отбор в Европа. С характерните си сака и копринени шалчета прилича на кинозвезда от 60-те.

Ключовата фигура: Томас Мюлер, първият наистина гениален германски играч от Матеус насам. В "Байерн" жертваха оригиналността му в полза на колективния дух, но Льов знае по-добре.

Кого да гледаме: Едва навършил 20, атакуващият халф

Марио Гьотце ("Борусия Д") вече е признат от мнозина за най-обещаващия талант в европейския футбол.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: с 10 победи в 10 мача и 34 отбелязани гола.

Звездният миг: Германия има шест големи титли, но най-ценна е първата - Чудото в Берн през 1954, когато Бундестимът сензационно побеждава Унгария на Пушкаш и възражда чувството на национална гордост, старателно потъпквано след войната.

Най-лошият спомен: Мачовете, загубени от германците, съвсем не са много. Ще кажем само една дума: Letschkow.

СТРАНАТА

Национално ястие: Зарежете могния, но абсурден кърбурст. Класиката е айсбайн - задушен свински джолан с кисело зеле.

"Наздраве" на немски: Prost!

Любимият ни германец: Йоханес Гутенберг, с известен принос и към това списание.

THE TEAM

Manager: Joachim Loew continued Klinsmann's work and turned Germany - something unheard of - into the most attractive playing and offensive team in Europe. With his typical blazers and silk scarves he looks like a '60s movie star.

Key player: Thomas Muller, the first truly brilliant German player since Lothar Matthaus. Bayern sacrificed his originality in favor of team spirit, but Loew knows better.

Who to watch: Barely 20, the attacking midfielder **Mario Goetze** (Borussia D) is already praised by many as the most promising talent in European football.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Ten wins in ten matches and 34 goals scored.

Highlight: Germany has six big titles, of which the first is the most valuable - The Miracle of Bern in 1954, when the Bundesteam sensationally beat Puskas's Hungary and revived the feeling of national pride, which was so diligently suppressed after the war.

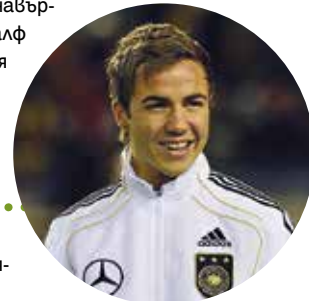
Worst memory: The matches lost by the Germans are by no means many. One word suffices: Letschkow.

THE COUNTRY

National dish: Forget about the trendy but absurd Currywurst. The real thing is Eisbein - stewed ham hock with sauerkraut.

"Cheers" in German: Prost!

Our favorite German: Johannes Gutenberg, who has a certain contribution to this present magazine, too.

ПОРТУГАЛИЯ / PORTUGAL

ОТБОРЪТ

Треньорът: Луда глава като играч (УЕФА го наказа за 5 месеца за сбиване на Евро 2000), Пауло Бенто се оказва учудващо хладнокръвен треньор. Но няма да му е лесно да залочи спомена за големия Луис Фелипе Сколари.

Ключовата фигура: Кристиано Роналдо, вторият най-добър футболист в света според ФИФА и автор на 112 гола в последните два сезона за "Реал" (Мадрид).

Кого да гледаме: С повече татуировки от канибалски вожд, **Раул Мейрелеш** ("Челси") трябва да върши черната работа в средната линия и за артистичните си съотборници.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: Останаха след Дания в групата си (след 4:4 с Кипър и загуба от Норвегия), но после смазаха Босна в плейофите.

Звездният миг: През 1966, когато Еузебио и компания извърлят Бразилия по пътя към третото място на световното. И червеният картон, който Кристиано Роналдо изкара на Рууни по пътя към нов бронз през 2006.

Най-лошият спомен: Финалът на Евро 2004, когато 89 и половина минути атаки на домакина Португалия се оказаха по-безсмислени от половинминутната атака на Гърция.

СТРАНАТА

Национално ястие: Близко хиляда различни рецепти за риба треска (bacalhao), които го една се връзват с любимото ни vinho verde.

"Наздраве" на португалски: Saude.

Любимият ни португалец: Фаго певицата Дулсе Понеш.

THE TEAM

Manager: Hot-tempered as a player (the UEFA suspended him for five months for bad behaviour at Euro 2000), Paulo Bento has proved to be a surprisingly cool coach. Nonetheless, he will have a hard time erasing the memory of the great Luiz Felipe Scolari.

Key player: Cristiano Ronaldo, the world's second best footballer according to FIFA, scored 112 goals in the last two seasons for Real (Madrid).

Who to watch: With more tattoos than a cannibal chieftain, **Raul Meireles** (Chelsea) also has to do the dirty work in midfield for his artistic teammates.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Second in their group after Denmark (after a 4:4 draw against Cyprus and a loss to Norway), they crushed Bosnia in the playoffs.

Highlight: In 1966, when Eusebio & Co. kicked Brazil out on their way to third place in the World Cup. And the red card that sent Rooney off after Cristiano Ronaldo's aggressive complaints on the way to new bronze in 2006.

Worst memory: The final at Euro 2004, when 89 and a half minutes of aggressive play of host Portugal proved futile against the half-minute attack of Greece.

THE COUNTRY

National dish: Nearly a thousand different recipes for cod (bacalhao), all of which go down well with our favorite vinho verde.

"Cheers" in Portuguese: Saude.

Our favorite Portuguese: Fado singer Dulce Pontes.

ДАНИЯ / DENMARK

ОТБОРЪТ

Треньорът: Мортен Олсен, легендарен национал от 80-те, води тима вече 12 години. Пословично честен, Веднъж нареди на Вигхорст да изпусне несправедливо отсъдена за Дания гузпа. Отборът му загуби мача.

Ключовата фигура: Голмайсторът на "Съндърланд" Никлас Бентнер.

Кого да гледаме: **Кристиан Поулсен**, най-немирния играч в историята. Тоти го заплю през 2004, Анчелоти го нарече "страхливец", Чиро Ферара го изгони от "Ювентус". Върхът бе в мача срещу Швеция през 2007, когато при аванс за Дания безпричинно нокаутира Розенберг, направи гузпа, получи червен картон и елиминира тима си от Евро 2008.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: като първи в група с Португалия и Норвегия.

Звездният миг: Класирани служебно за Евро '92 заради ембаргото над Югославия, датчаните сензационно спечелиха турнира.

Най-лошият спомен: На Мондиал '86 "Червеният динамит" победи фаворитите ФРГ и Уругвай (6:1) в групата, преди да падне 1:5 от Испания.

СТРАНАТА

Национално ястие: Нещо със свинско. Датчаните са най-големият консуматор на свинско в света - ягат двойно повече от французите и 9 пъти повече от българите.

"Наздраве" на датски: skaal.

Любимият ни датчанин: Ханс Кристиан Андерсен, чийто приказки са втората най-превеждана книга в света след Библията.

THE TEAM

Manager: Morten Olsen, the legendary international of the 1980s has been heading the team for 12 years now. Honest to a fault, he once ordered Wieghorst to miss an unfairly awarded penalty kick. His team lost the match.

Key player: Sunderland goal scorer Nicklas Bendtner.

Who to watch: **Christian Poulsen**, the most disruptive player in history. Totti spat at him in 2004, Ancelotti called him "a coward," Ciro Ferrara kicked him out of Juventus. But the climax came in the match against Sweden in 2007: with Denmark ahead, he punched Rosenberg for no reason, resulting in a penalty kick, a red card for him and the team's elimination from Euro 2008.

THE BACKGROUND

Qualifiers: First in a group with Portugal and Norway.

Highlight: Qualified for Euro 1992 because of the embargo against Yugoslavia and entered as the second-place team in their qualifying group. The Danes sensationally won the tournament.

Worst memory: At Mondial '86 the "Danish dynamite" beat favorites FRG and Uruguay (6:1) in the group, before losing 1:5 to Spain.

THE COUNTRY

National dish: Something with pork. The Danes are the biggest consumers of pork in the world – eating twice as much pork than the French and nine times more than Bulgarians.

"Cheers" in Danish: Skaal.

Our favorite Dane: Hans Christian Andersen, whose fairy tales are the second most translated books in the world after the Bible.

СТАДИОНИТЕ
STADIUMS

ХАРКОВ
СТАДИОН МЕТАЛИСТ е построен през 1926 и основно преустроен през 2009. В момента има 38 633 седящи места. Южната трибуна е всъщност приетажен мол с магазини, банки, аптеки и фризьорски салони.

KHARKIV
METALIST STADIUM was built in 1926 and was completely reconstructed in 2009. It currently has 38,633 seats. Its southern stand is actually a three-story shopping mall with stores, banks, pharmacies and hairdressers.

ЛВОВ
АРЕНА ЛВОВ бе построен специално за Евро 2012 с инвестиция, надхвърляща 211 млн. евро - точно 151 милиона повече от първоначалните плановете. Стадионът е с капацитет 34 915 седящи места.

LVIV
ARENA LVIV was especially built for Euro 2012 with an investment of more than EUR 211 mln – 151 mln more than was initially planned. The stadium has a capacity of 34,915 seats.

C

ГРУПА GROUP

ПРОГРАМАТА SCHEDULE

10 юни, 19:00, Гданск
Испания - Италия
10 юни, 21:45, Познан
Ейре - Хърватия

14 юни, 19:00, Познан
Италия - Хърватия
14 юни, 21:45, Гданск
Испания - Ейре

18 юни, 21:45, Гданск
Хърватия - Испания
18 юни, 21:45, Познан
Италия - Ейре

Победителят в групата играе четвъртфинал с втория от група D. Вторият е срещу победителя в група D.

10 June, 17:00 GMT, Gdansk
Spain - Italy
10 June, 19:45 GMT, Poznan
Republic of Ireland - Croatia

14 June, 17:00 GMT, Poznan
Italy - Croatia
14 June, 19:45 GMT, Gdansk
Spain - Republic of Ireland

18 June, 19:45 GMT, Gdansk
Croatia - Spain
18 June, 19:45 GMT, Poznan
Italy - Republic of Ireland

The winner in this group meets the runner-up from Group D. The second placed team plays the winner of Group D in the quarterfinals.

ИСПАНИЯ / SPAIN

ОТБОРЪТ

Треньорът: Висенте Дел Боске (фамилията му значи "от гората") бе подиграван, че е случайно попаднал в треньорската професия добряк. Откакто спечели Шампионската лига с "Реал" (два пъти) и световната титла с Испания, подигравките понамаляха.

Ключовата фигура: Шаби Ернагес, чиито пасове по конец са в основата на атрактивния стил с едно докосване, практикуван от испанците.

Кого да гледаме: В отсъствието на Давид Виля може да изгрее звездата на Фернандо Йоренте, който изведе "Атлетик" (Билбао) до финал в Лига Европа.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: С 8 победи от 8 мача в група, в която бяха Чехия и Шотландия.

Звездният миг: Световната титла от 2010 - първата след пет десетилетия, в които испанците все бяха фаворити и все се проваляха.

Най-лошият спомен: Четвъртфиналът с Италия на Мондиал '94, когато Тасоти разби безнаказано носата на Луис Енрике в наказателното поле, а испанците загубиха 1:2.

СТРАНАТА

Национално ястие: прочутият хамон - пушен свински бут.

"Наздраве" на испански: Salud.

Любимият ни испанец: Мануел

Касерес, или **Мануел ел дел**

Бомбо - барман от Валенсия, който следва отбора

с прословутия си тъпан

още от 1982. Жена му го

напусна през 1987.

още от 1982. Жена му го

напусна през 1987.

THE TEAM

Manager: Vicente Del Bosque

(his surname means "of the

woods") was mocked for being the

'nice guy' who accidentally got into the

coaching

profession. Since he won the Champions League with

Real (twice) and the World Cup with Spain, the mocking has

subsided.

Key player: Xavi Hernandez, whose straight passes are the

basis of the attractive one-touch style practiced by the Span-

ish.

Who to watch: The absence of David Villa could pave the

way for rising star Fernando Llorente, who took Athletic Bil-

bao to the final in the Europa League.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Eight wins out of eight matches in the group that

included the Czech Republic and Scotland.

Highlight: The 2010 world title – the first after five decades

in which the Spanish kept being the favorites but never quite

made it.

Worst memory: The quarterfinal against Italy at Mondial '94,

when Tassotti broke Luis Enrique's nose in the penalty area

and the Spanish lost 1:2.

THE COUNTRY

National dish: The famous jamon – dry-cured ham.

"Cheers" in Spanish: Salud.

Our favorite Spaniard: Manuel Caceres, or **Manolo, el del**

bombo – a barman from Valencia who has been following

the team with his famous drum ever since 1982. His wife left

him in 1987.

ИТАЛИЯ / ITALY

ОТБОРЪТ

Треньорът: На Чезаре Прандели се падна нелеката задача да заличи клишетото "майстори на сухата врата и на победите с минимум усилия". Ако се съди по квалификации, в които отборът допусна само 2 гола, засега не успява.

Ключовата фигура: Плеймейкърът Андреа Пирло - без него отборът работи на празен ход, както се видя в ЮАР през 2010.

Кого да гледаме: **Алена Серегова**, съпруга на вратаря Буфон и бивш топмодел (ще кажем само, че 94-60-92 не е статистиката от мачовете на мъжа ѝ).

ИСТОРИЯТА

Класираха се: с лекота - 8 победи и само 2 равенства (със Северна Ирландия и Сърбия).

Звездният миг: При четири световни и една европейска титла празничните моменти

малко се сливат. Но никои италианец

няма

да забрави четвъртфинала през 1982, в който скуадрата

ненадејно повали онези бразилци.

Най-лошият спомен: През 1966, когато италианските

суперзвезди отпаднаха от Северна Корея, изглеждаше,

че по-лошо няма накъде. Но през 2002 италианските су-

перзвезди успяха да отпаднат и от Южна Корея.

СТРАНАТА

Национално ястие: спагети и пица.

"Наздраве" на италиански: salute

Любимият ни италианец: Силвио Берлускони, чове-

кът, който напълно обезсмисли понятието "полити-

чески скандал".

THE TEAM

Manager: Cesare Prandelli is faced with the difficult task of

refuting the cliché "masters of the clean sheet and wins with

minimum effort." Judging by the qualifications, in which his

team allowed only two goals, he is not so far succeeding.

Key player: Playmaker Andrea Pirlo – without him the team is

running on empty, as seen in South Africa in 2010.

Who to watch: **Alena Sereдова**, the wife of goalkeeper Buf-

fon and a former top model (let's just say that 94-60-92 are

not statistics from her husband's matches).

THE BACKGROUND

Qualifiers: With ease - eight wins and only two draws (against

Northern Ireland and Serbia).

Highlight: With four World and one European title, celebra-

tions tend to run together. But no Italian will ever forget the

quarterfinals in 1982 when the squad unexpectedly beat

those Brazilians.

Worst memory: In 1966, when the Italian superstars were

ousted by North Korea it looked like nothing could be worse.

But in 2002 the Italian superstars managed to also be kicked

out by South Korea.

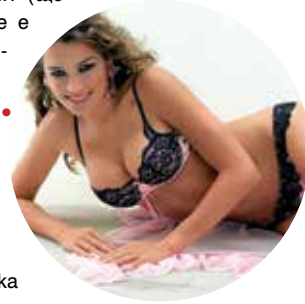
THE COUNTRY

National dish: Spaghetti and pizza.

"Cheers" in Italian: Salute.

Our favorite Italian: Silvio Berlusconi, the man who rendered

the concept of "political scandal" completely pointless.

ХЪРВАТИЯ / CROATIA

ОТБОРЪТ

Треньорът: Бившият капитан Славен Билич води отбора от 2006, но след това първенство напуска и поема "Локомотив" (Москва). Запален китарист и член на рок-групата Rawbau, Билич казва, че "при цялото ми уважение към жените футболът е най-красивото нещо на света".

Ключовата фигура: Лука Модрич ("Тотнъм"). 26-годишният гребничък и изящен халф дирижира играта като с вълшебна пръчка.

Кого да глегаме: 23-годишният халф Иван Перичич допринесе със 7 гола за титлата на "Борусия" (Дортмунд) още в първия си сезон в Германия.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: като втори в групата си след Гърция, после победиха Турция в плейофа (3:0 напред Истанбул).

Звездният миг: Третото място от световното първенство през 1998.

Най-лошият спомен: 9 октомври 1999, когато третите в света направиха 2:2 у дома срещу Югославия и бившите им сънародници ги изместиха за Евро 2000.

СТРАНАТА

Национално ястие: рибена яхния и чевапчичи (което си е същото като нашите кебапчета, но в Хърватия ги правят от месо).

"Наздраве" на хърватски: Zivjeli

Любимият ни хърватин: Джон Малкович? Горан Иванишевич? Не, кучето далматинска порода.

THE TEAM

Manager: Former captain Slaven Bilic has been at the head of the team since 2006, but will step down after the tournament to take on FC Lokomotiv (Moscow). An avid guitarist and member of the rock group Rawbau, Bilic says that "With the greatest respect to women, football is the most beautiful thing in the world."

Key player: Luka Modric (Tottenham). The 26-year old slight and graceful midfielder orchestrates the game as if with a magic wand.

Who to watch: 23-year old midfielder Ivan Perisic contributed seven goals to the title of Borussia (Dortmund) in just his first season in Germany.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Came in second in their group after Greece, then beat Turkey in the playoffs (3:0 in the middle of Istanbul).

Highlight: Third place at worlds in 1998.

Worst memory: October 9, 1999, when as World Cup bronze medalists they drew 2:2 at home against Yugoslavia, and then their former compatriots went on to Euro 2000 instead of them.

THE COUNTRY

National dish: Fish stew and cevapcici (the same as Bulgarian kebabcheta, but in Croatia they are made out of meat).

"Cheers" in Croatian: Zivjeli.

Our favorite Croatian: John Malkovich? Goran Ivanisevic? No, the Dalmatian.

ЕЙРЕ / REPUBLIC OF IRELAND

ОТБОРЪТ

Треньорът: Нито един от сегашните му футболисти не е бил роден, когато 73-годишният гнес Джовани Трапатони започва треньорската си кариера. Има над 20 големи титли. Неизменно носи със себе си термос със светена вода.

Ключовата фигура: Роби Киън, който от десетилетие е сърце, душа и звезда на отбора. На 31 продължава да доказва класата си в "ЛА Галакси".

Кого да глегаме: Джеймс Маклейн. Изгряващата звезда на "Съндърланд" е алтернатива на крилата Макгиди и Дъф.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: втори след Русия в квалификационната група, убедително 4:0 и 1:1 в плейофа срещу Естония.

Звездният миг: Дебютът на голлям форум – Евро 1988, 1:0 над Англия с гол на Рей Хатън. Победата над Италия на световното през 1994 също се помни.

Най-лошият спомен: Плейофът за Мондиал 2010, загубен от Франция след явна игра с ръка на Тиери Анри.

СТРАНАТА

Национално ястие: Картофът във всяка форма. Не е чудно, че едно заболяване по картофите през 1845 тласка над милион ирландци да емигрират в Америка.

"Наздраве" на ирландски: Slainte

Любимият ни ирландец: Да прощават плягата литературни титани, но музикантите са по-весели (The Dubliners, The Pogues, Van Morrison и, естествено, U2).

THE TEAM

Manager: Not a single one of his current players was born when the now 73-year-old Giovanni Trapattoni began his career as a coach. He has over 20 big titles to his name. Always keeps a bottle of holy water with him.

Key player: Robbie Keane, who for a decade has been the heart, soul and star of the team. At age 31 he continues to prove his class in LA Galaxy.

Who to watch: James McClean. Sunderland's rising star is the alternative to wingers McGeedy and Duff.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Second after Russia in the qualification group, a convincing 4:0 and 1:1 in the playoff against Estonia.

Highlight: The debut at a big forum – Euro 1988, 1:0 against England with Ray Houghton's goal. The victory against Italy at the 1994 World Cup is also remembered.

Worst memory: In the playoff for Mondial 2010, lost to France after an obvious hand-balling by Thierry Henry.

THE COUNTRY

National dish: Potatoes, potatoes, potatoes ... anyway you like. It is not surprising that the potato blight of 1845 drove over one million Irish to emigrate to America.

"Cheers" in Irish: Slainte!

Our favorite Irish: May the host of literary giants forgive us, but the musicians are more fun (The Dubliners, The Pogues, Van Morrison and, naturally, U2).

СТАДИОНИТЕ STADIUMS

ГДАНСК
PGE ARENA бе построен специално за Евро 2012, с капацитет 43 615 седящи места. До 2014 ще носи името на енергийната компания Polska Grupa Energetyczna, която плати за тази чест 8.5 млн. евро.

GDANSK
PGE ARENA was built especially for Euro 2012 and has a capacity of 43,615 seats. By 2014 it will be named after the Polska Grupa Energetyczna energy company, which paid EUR 8.5 mln for this honor.

ПОЗНАН
ГРАДСКИЯТ СТАДИОН в Познан е построен между 1968 и 1980, и бе основно преустроен за Евро 2012. Сега има 43 269 места. Дом на популярния клуб "Лех", стадионът се намира на улица "Българска" в Познан.

POZNAN
THE MUNICIPAL STADIUM in Poznan was built between 1968 and 1980 and was reconstructed for Euro 2012. Today it has 43,269 seats. Home to the popular Lech club, it is located on Bulgarska street in Poznan.

D

ГРУПА GROUP

ПРОГРАМАТА SCHEDULE

11 юни, 19:00, Донецк
Франция - Англия
11 юни, 21:45, Киев
Украйна - Швеция

15 юни, 19:00, Донецк
Украйна - Франция
15 юни, 21:45, Киев
Швеция - Англия

19 юни, 21:45, Донецк
Англия - Украйна
19 юни, 21:45, Киев
Швеция - Франция

Победителят в групата играе четвъртфинал с втория от група С. Вторият е срещу победителя в група С.

11 June, 17:00 GMT, Donetsk
France - England
11 June, 19:45 GMT, Kiev
Ukraine - Sweden

15 June, 17:00 GMT, Donetsk
Ukraine - France
15 June, 19:45 GMT, Kiev
Sweden - England

19 June, 19:45 GMT, Donetsk
England - Ukraine
19 June, 19:45 GMT, Kiev
Sweden - France

The winner in this group meets the runner-up from Group C. The second placed team plays the winner of Group C in the quarterfinals.

УКРАИНА / UKRAINE

ОТБОРЪТ

Треньорът: Олег Блохин (59) е носител на Златната топка през 1975 и два мандата депутат. Водеше отбора през 2003-2007 и пое отново през 2011.

Ключовата фигура: Андрей Шевченко ("Динамо К"). На 35, с хронични болки в гърба, лидер и вдъхновител.

Кого да гледате: 22-годишния нападател на "Динамо" Андрей Ярмоленко - играч №1 в последния сезон на украинското първенство.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: директно, като домакин. Това ще е дебют на еврофинали.

Звездният миг: При единственото участие на голям форум, Мондиал 2006, стигнаха четвъртфинал (0:3 от Италия).

Най-лошият спомен: три поредни провала в плейофи - срещу Хърватия за Мондиал 1998, Словения за Евро 2000 и Германия за Мондиал 2002.

СТРАНАТА

Национално ястие: зеленчуковият борш (поне тридесетина вида). Прословутото "пиле по киевски", подобно на нашата шопска салата, е измислено в съветския еквивалент на "Балкантурист" в Москва.

"Наздраве" на украински: Буммо.

Любимият ни украинец: Сергей Бубка - световен рекордьор на овчарски скок с 6.14 м на открито и 6.15 м в зала. Сега ръководи олимпийския комитет на Украйна.

THE TEAM

Manager: Oleg Blokhin, 59, winner of the Golden Ball in 1975 and elected MP for two terms. Led the team in 2003-2007 and took it over again in 2011.

Key player: Andriy Shevchenko (Dynamo K). Aged 35, with chronic back pain, inspirational leader.

Who to watch: The 22-year-old forward of Dynamo, Andriy Yarmolenko - the number one player in the last season of the Ukrainian championship.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Directly, as co-hosts. This will be their debut at the Euro-finals.

Highlight: During their only participation at a big forum, Mondial 2006, they reached the quarterfinals (0:3 against Italy).

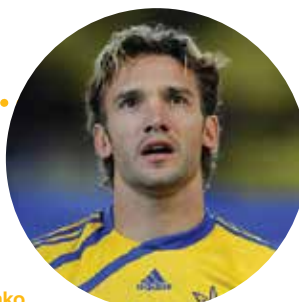
Worst memory: Three successive failures in playoffs - against Croatia for Mondial 1998, Slovenia for Euro 2000 and Germany for Mondial 2002.

THE COUNTRY

National dish: Vegetable borscht (at least 30 different varieties). The famous Chicken Kiev, just like Bulgaria's own Shopska Salad, was invented in the Soviet counterpart of Balkantourist in Moscow.

"Cheers" in Ukrainian: Budmo!

Our favorite Ukrainian: Sergey Bubka - world record holder in the pole vault with 6.14 m outdoors and 6.15 m indoors. Currently head of the Olympic Committee of Ukraine.

АНГЛИЯ / ENGLAND

ОТБОРЪТ

Треньорът: Фабио Капело класира отбора, скара се с шефовете и бе заместен от Рой Ходжсън. Според противниците на това решение бившият селекционер на Швейцария е много добър, но само с посредствени отбори. Любопитното е, че подгържниците му изтъкват същия аргумент.

Ключовата фигура: Франк Лампард - интелектът в английската средна линия, с ново самочувствие след спечелената Шампионска лига с "Челси".

Кого да гледате: Жените си, когато наблизе е Джон Тери. Питайте Уейн Бридж защо.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: с два разгрома над България (4:0, 3:0) и колеблива игра срещу Черна гора.

Звездният миг: В зората на цветната телевизия - единствената засега световна титла, спечелена у дома през 1966.

Най-лошият спомен: геният, в който ФИФА въведе изпълнението на гузпи при равенство в изровото време. Англичаните отпаднаха с гузпи през 1990, 1996, 1998, 2004 и 2006.

СТРАНАТА

Национално ястие: върховото постижение на английската кухня е нещо като паи от карантия. Не е чудно, че Лондон е мястото с най-големите френски и италиански ресторанти в света.

"Наздраве" на английски: Cheers.

Любимите ни англичани: Нютон. Шекспир. Джеймс Кук. Дарвин. Толкин. Джон, Пол, Джордж и Ринго. **Дейвид Атънборо.** Всъщност всеки без Уейн Рууни.

THE TEAM

Manager: Fabio Capello qualified the team, quarreled with the bosses and was replaced by Roy Hodgson. According to the opponents of this decision the former manager of Switzerland is very good, but only when mediocre teams are involved. Oddly enough, his supporters cite the same argument.

Key player: Frank Lampard - the brains in the England midfield, his self-confidence was boosted after winning the Champions League with Chelsea.

Who to watch: Your woman when John Terry is nearby. Ask Wayne Bridge why.

THE BACKGROUND

Qualifiers: By twice shattering Bulgaria (4:0, 3:0) and with rather more hesitant matches against Montenegro and Switzerland.

Highlight: At the dawn of color television - the only world title won to-date on home ground in 1966.

Worst memory: The day FIFA introduced penalty shootouts to determine the winning team after a drawn match during full time. England lost in penalty shootouts in 1990, 1996, 1998, 2004 and 2006.

THE COUNTRY

National dish: The crowning glory of English cuisine is something like an offal pie. No wonder, therefore, that London is the place with the best French and Italian restaurants in the world.

"Cheers" in English: Cheers!

Our favorite Englishmen: Newton. Shakespeare. James Cook. Darwin. Tolkien. John, Paul, George and Ringo. **David Attenborough.** In fact, anyone but Wayne Rooney.

ШВЕЦИЯ / SWEDEN

ОТБОРЪТ

Треньорът: Ерик Хамрен наследи тангема Лазербек-Сьодерберг, който водеше тима горе-долу от половин век. Преди това Хамрен успя да вкара датския "Олборг" в Шампионската лига.

Ключовата фигура: Златан Ибрахимович, запален по таекуондото и самообявил се за най-добрия футболист в света, може да съсипе всяка защита. Но засега пази таланта си предимно за отбори като Чезена и Каляри в Серия А, а на голямата сцена главно ругае съотборниците си.

Кого да гледаме: Андерс Свенсон е най-добре облеченият футболист в тима - познавач на модата, собственик на магазин за грехи в Гьотеборг и женен за топмодел. А, освен това умее да вкарва свободни удари.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: директно като най-добрия втори отбор, отстъпиха първото място на Холандия.

Звездният миг: Световният финал през 1958, когато шведите вкараха два гола на Бразилия. Бразилците им вкараха пет, но голяма работа.

Най-лошият спомен: Жребият за следващите световни квалификации, които за огромно съжаление на шведите не ги събра в група с България.

СТРАНАТА

Национално ястие: Безценният им принос към света и към Слънчев бряг е прословутата сморгасборг, която ние наричаме шведска маса.

"Наздраве" на шведски: Skål.

Любимите ни шведи: Пипи Дългото чорапче и Карлсон, който живее на покрива.

THE TEAM

Manager: Erik Hamren succeeded the Lagerback-Soderberg tandem that had led the team for what seemed like ages. Before that Hamren managed to get the Danish Aalborg into the Champions League.

Key player: Zlatan Ibrahimovic, a taekwondo fan who declared himself the best footballer in the world, a break through any defense. But for the time being he is saving his talent mainly for teams such as Cesena and Cagliari in Serie A, while on the big stage he mainly curses his teammates.

Who to watch: Anders Svensson is the team's best-dressed player – a fashion buff, the owner of a clothing store in Gothenburg and married to a top model. And, besides, he is a wizard at free kicks.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Directly as the second-best team in the group, leaving first place to the Netherlands.

Highlight: The World Cup final in 1958, when the Swedes scored two goals against Brazil. The Brazilians scored five, but who cares?

Worst memory: The draw for the next World Cup qualifiers which, to the great regret of the Swedes, did not land them in the same group as Bulgaria.

THE COUNTRY

National dish: Their invaluable contribution to the world and to Sunny Beach resort is the famous smorgasbord that we call the Swedish Table.

"Cheers" in Swedish: Skål!

Our favorite Swedes: Pippi Longstocking and Karlsson.

ФРАНЦИЯ / FRANCE

ОТБОРЪТ

Треньорът: На Лоран Блан, капитан на шампионския тим от 1998, се падна да оправя щетите от фиаското през 2010. Той слоти отбора и разкара най-големите скандалджи, но и сам вдигна шум с идеята в детските школи да има задължителна квота за бели френски деца, за да не влизат там само тъмнокожи и араби.

Ключовата фигура: Капитанът Юго Лорис - може би най-добрият вратар в света в момента.

Кого да гледаме: Опорния халф на "Рен" Ян М'Вила, който според познавачите може да надмине дори Дешан и Макелеле.

ИСТОРИЯТА

Класираха се: трудно, със загуба от Беларус и късметлийско изравняване срещу Босна в последния решителен мач.

Звездният миг: 3:0 над Бразилия в световния финал през 1998.

Най-лошият спомен: И французите не правят изключение - лошите им спомени са свързани с Германия и двете паметни загуби в полуфинали от ФРГ през 80-те. Добавете към това финала на Мондиал 2006, с прочутата главичка на Зиган срещу Матераци.

СТРАНАТА

Национално ястие: няма да ни стигне мястото, извинете.

"Наздраве" на френски: Sante.

Любимият ни французин: Слэг 17 ноември 1993, Парк де Пренс, обичаме еднакво всички французи. Може би все пак Жул Риме, съзателят на световните първенства по футбол.

THE TEAM

Manager: Laurent Blanc, captain of the national team since 1998, has the task of repairing the damage from the 2010 fiasco. He united the team and got rid of the biggest troublemakers, but made headlines himself by suggesting compulsory quotas at the academies for white French children, in order to prevent only dark-skinned and Arab children from being enrolled.

Key player: Captain Hugo Lloris - arguably the world's best goalkeeper at present.

Who to watch: Rennes defensive midfielder Yann M'Vila, who experts believe could surpass even Deschamps and Makelele.

THE BACKGROUND

Qualifiers: Difficult, with a loss to Belarus and a lucky draw against Bosnia in the last decisive match.

Highlight: 3:0 against Brazil in the 1998 World Cup final.

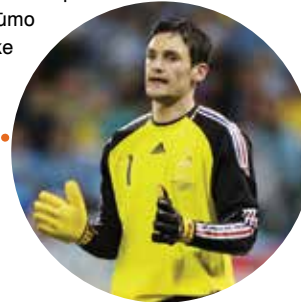
Worst memory: The French are no exception – their nightmares are linked to Germany and the two memorable losses in the semi-finals to the FRG in the 1980s. Add to this the final at Mondial 2006, when Zidane headbutted Materazzi in the chest.

THE COUNTRY

National dish: we're afraid we won't have enough space – sorry!

"Cheers" in French: Sante.

Our favorite Frenchman: After November 17, 1993, *Parc des Princes*, we love all Frenchmen equally. Still, perhaps Jules Rimet, the father of the football World Cup.

СТАДИОНИТЕ
SCHEDULE

ДОНЕЦК

DONBASS ARENA бе построен специално за Евро 2012 на скромната цена от 400 млн. долара, за откриването през 2009 специален гост бе Бионсе Ноулс. Капацитетът му е 52 518 седящи места, носи името на Донецкия възледобивен басейн.

DONETSK

DONBASS ARENA was built especially for Euro 2012 with a modest investment of USD 400 mln. Beyonce Knowles was a special guest at the opening ceremony in 2009. Its capacity is 52,518 seats. It is named after the Donetsk coal basin.

КИЕВ

ОЛИМПИЙСКИЯТ СТАДИОН в Киев съществува от 1923 година (първоначално се наричал "Троцки"), но бе на практика построен наново за Евро 2012. Капацитетът му е 70 050 седящи места, тук ще е финалът на първенството.

KIEV

THE OLYMPIC STADIUM in Kiev has existed since 1923 (and was initially called Trotsky), but was practically re-built for Euro 2012. It has a capacity of 70,050 seats and will host the final match of the championship.

„ГЛЕДАМ ФУТБОЛ заради красотата на играта“.

Чували сте това изречение, нали? То е най-голямата самозаблуда, с която футболните запалнянковци обясняват страстта си. Да, те се наслаждават на красотата на играта. Но не гледат футбол ЗАРАДИ нея.

Те седят на стадиона или пред екрана – и веднага заемат позиция. Дори да не играе техният отбор, те винаги искат единият да победи. Футбол се гледа заради победата. Във футбола неутрални няма. Българинът ще гледа Европейското първенство, на което България не участва – и ще вика за Англия, Германия, Италия или Испания. Защото футболът е политика, култура, позиция; футболът е война.

И ТУК НЕ ГОВОРЯ ЗА КЛАСИЧЕСКИТЕ ФУТБОЛНИ ВОЙНИ – така, както воюваха Салвадор и Хондурас (чудя се как Бразилия и Аржентина пропуснаха да се сбият през 1950). Нито за запалнянковските побоища, които срутиха стадион "Хейзел" през 1985. Говоря за войната на символите, зад която стоят неща много по-дълбоки от сблъсъка между две единайсеторки и една топка между тях.

В Сърбия например, ако си от

четническо семейство, си от "Цървена звезда"; ако си от партизанско – от "Партизан". Ако дядо ти е бил с четниците на Дража Михайлович, ще отидеш на трибуните на митичния "Север", а отсреща ще ти викат обидно "Цигани!". Но ако дядо ти е бил с Тито, ще се облечеш в черно-бяло и ще търпиш звездашите да ти крещят "Гробар!". Два национализма, две идеи, два отбора. Сръбският национализъм (Велика Сърбия, крал, Бог, отечество) за "Звезда". Югославският национализъм (Тито, общата държава, югославската идея, братството и единството) за "Партизан".

ПРОЧУТИЯТ ГЛАВОРЕЗ АРКАН, покойният съпруг на певицата Цеца Величкович, беше шеф на агитката на „Цървена звезда“ преди истинката война. А пък привържениците на загребския "Динамо" бяха хърватски националисти. На техния стадион "Максимиr" има възпоменателна табела – за онези от прочутата синя агитка Vad Blue Boys ("Лоши сини момчета"), които загинаха във войната. Хърватите я наричат „Домовинска“ – "отечествена".

Според някои, югославските войни започнаха тъкмо с един футболен бой: прочутият мач "Динамо" (Загреб) - "Цървена звезда" (Белград) ▶

ФУТБОЛ И ВОЙНА

Това къде стоим на стадиона казва много повече
за нас, отколкото всякакви биографии и CV-та

Football and War

Where we sit at a football game says much more about us than any biography or CV

"I watch football to enjoy the beauty of the game."

Have you heard that statement before? It is the most self-delusional explanation used by football fans when asked about their passion for the game. Yes, they do enjoy its beauty, but they do not watch football BECAUSE of it.

They sit in the stadium or in front of a TV screen – and find a comfortable position. Even if their favorite team is not competing, they always root for one of the teams to win. They watch football to see the victory. There is no neutral stand in football. A Bulgarian will watch the European Champion's League, even if no Bulgarian team is even competing in it, and will cheer for a team from England, Germany, Italy

or Spain. Because football is politics, culture, and position: football is war.

AND I AM NOT SPEAKING OF CLASSIC FOOTBALL WARS HERE – like the fight between El Salvador and Honduras. (Actually, I wonder why Brazil and Argentina didn't also get into a fight in 1950.) I am not even speaking about the fighting fans, which destroyed Heysel stadium in 1985. I mean the war of symbols, which mean something much deeper than the collision of two eighteen-member teams over a ball.

In Serbia, for example, if you belong to a revolutionary family, you are from Red Star Belgrade (Crvena Zvezda); if you belong to a partisan family – you root for Partizan. If your

grandpa fought together with Draza Mihailovic you will be behind the mystical Sever - and the other side will insult you with shouts of "Gypsies!" However, if your grandpa was with Tito, you will put on your black-and-white clothes and bear the ridicule from the Zvezda side as they yell, "Gravedigger!" Two nationalisms, two ideas, two teams: Serbian nationalism (Greater Serbia, king, God, motherland) rooting for Zvezda and Yugoslavian nationalism (Tito, one common country, the Yugoslavian concept, brotherhood and unity) rooting for Partizan.

THE FAMOUS THUG ARKAN, the late husband of singer Ceca Velickovic, was the boss of the Red Star fan club during the years before the real war. Meanwhile, the fans of Zagreb's Dinamo were Croatian nationalists. Their stadium, Maximir, contains a memorial plaque to those Bad Blue Boys (Dinamo's biggest supporters) who died in the war. Croatians call it patriotic.

Some say that the Yugoslavian wars were triggered specifically by a football riot – after the notorious game between Dinamo (Zagreb) and Red Star (Belgrade) at Maximir on May 13, 1990. The football players started fighting, the one side singing "There will be meat; we will slaughter Croats," and the other side singing "Hang Serbs from the willow trees!"; it was Red Star's "heroes" against the Bad Blue Boys. The game was stopped. Fans got into fights; Croatian player Zvonimir Boban started fighting, too – with the police, I think ... just one year later weapons were being fired.

THERE ARE ALSO "PEACEFUL" WARS IN FOOTBALL. Still, I am not sure whether this is the correct way to define the constant Scottish animosity between Glasgow's Celtic and Rangers fans. The former were born Catholics with green clovers and Irish flags; the latter are Protestant to death with the Union Jack and other symbols of Great Britain. The never-ending Irish conflict brought to Scottish soil. Celtic started hiring players of different faiths relatively early, while Rangers hired their first Catholic player only as recently as 1989. We can also remind ourselves of the famous rule at Athletic (Bilbao) – only Basques on the team. Lazarazu could be accepted since he was Basque from France.

In Hamburg, St. Pauli are mostly politically left, while Hamburg tends to lean more to the right; in Munich, 1860 are politically left, while Bayern is more to the right; in Athens Panathinaikos are conservative and favor "New Democracy," while in Piraeus, the workers' suburbs, they cheer for the more socialist Olympiakos. If you are curious to know a Greek's origin, first ask him about his football club. If he answers PAOK that means that his grandpa was from Constantinople. When the right wing Jose Maia Aznar ruled in Spain, Real (the royal team) flourished.

With the emergence of socialist Jose Luis Rodriguez Zapatero, Barcelona enjoyed its best times. Is it a mere coincidence that the Catalans are having problems today when a right wing government is ruling the country again?

BELOW FOOTBALL'S SURFACE are clashes between nations, religions and even neighborhoods with their city culture. For example, English clubs are a neighborhood phenomenon. When you are walking around Istanbul, every cab driver from the Gala adheres to Galatasaray; if you cross to the other side of the Golden Horn, everyone will be for Fenerbahce.

These things may seem ridiculous to some people who sit down to watch the European League with a beer in hand. I thought they only made an impression on me and my friends, so I was particularly pleased to read the book by American journalist Franklin Foer, *How Soccer Explains the World: An Unlikely Theory of Globalization*. There's a wonderful and very entertaining scene in the book that explains the clash between football practitioners and theorists: Inter's fans are extremely leftist, many of them university professors with spectacles and a deep understanding of symbolism. There they are, sitting next to the football players, explaining the semiotics of Intern's club culture to them. The players, some of them of African origin, listen and blink, unable to comprehend. Football for them is simple: sprint, feint, strike. The professors are in the entertaining position of a lover who sets out to explain his love in scientific terms.

DESPITE THAT FACT, I WILL RISK some theories. We define ourselves more completely with our team and football addictions than with our CV. Biography is conscious; club affiliation is sub-conscious. One's CV consists of what is rational, acceptable, transferable. Club affiliation is the key, the emotion, the passion. In the real world, we live via half-lies and describe ourselves with banalities. Inside, we live relating to a team that builds our alter ego, our second self, third eye and secret nature ... our unacknowledged identity ... our somehow shameful weaknesses ... our hidden protest against political correctness – the official ideology of the globalized world. What this ideology rejects – nationalism, religious advantage, local pride, rage and anger – shows up on the football pitch and in the fan clubs. Football – the fans, the swinging sea of flags and symbols – is a powerfully sub-conscious and secret biography of Europe playing itself.

It is unleashed in the stadium because they do not let it out elsewhere. This is the rule; you must regain consciousness, put on your official clothes and behave yourself.

Outbursts are allowed only once a week. What's left is silence. ■

► на "Максимум", 13 май 1990. Футболистите се събират, едните пеят "Ще има месо, ще колим хървати", а другите "Сърбе на върбе": "Делиите-звездаши" срещу Vad Blue Boys. Мачът е прекъснат, намесват се зрители, хърватинът Звонимир Бобан се бие, май с полицията... Само след година ще загърмят и орбидията.

ВЪВ ФУТБОЛА ИМА И "МИРНИ" ВОЙНИ. Макар че не знам гали това е точната гума за вечната шотландска вражда между агитките на "Селтик" и "Рейнджърс" в Глазгоу: първите – заклетни католици със зелени детелини и ирландски знамена, вторите – протестанти до гроб с флага "Юниън Джек" и другите символи на Великобритания. Вечният ирландски конфликт, пренесен на шотландска почва. Наистина "Селтик" започна да наема играчи с други изповедания сравнително рано, но "Рейнджърс" взе първия футболист-католик едва през 1989. Да си спомним и за прочутото правило на "Атлетик" (Билбао) – само баски в състава. Лизаразу може, защото е френски баск.

В Хамбург "Санкт Паули" са леви, "Хамбургер" са по-скоро десни; в Мюнхен "1860" са по-наляво, "Байерн" – по-наясно; в Атина "Панатинайкос" са консерватори и клонят към "Нова демокрация", в работническите преградия на Пирея "Олимпиакос" симпатизират на социалистите. Ако искате да научите откъде произхожда един грък, попитайте го първо от кой отбор е. Кажете ли "ПАОК", значи дяго му е от Цариград. Когато в Испания управляваше десницата на Хосе Мария Аснар, всичко беше розово за "Реал", кралския клуб. С идването на социалистите на Хосе Луис Родригес Сапатеро дойдоха розови времена за "Барселона". Случайно ли е, че каталонците се сблъскаха с проблеми днес, когато отново на власт е дясно правителство?

Когато в Испания управляваше десницата на Аснар, всичко беше розово за "Реал". С идването на социалистите на Сапатеро дойдоха розови времена за "Барселона"

ПОД ПОВЪРХНОСТТА НА ФУТБОЛА се сблъскват нации, религии, дори квартали с тяхната градска култура. Английските клубове са например квартален феномен. А когато се разхождаш из Истанбул, всеки таксист в Галата е от "Галатасарай"; пресечеш ли Златния рог, всеки става от "Фенербахче".

На някои мъже, които сягат с бира да гледат европейското, тези неща могат да се сторят смешни. Понеже навремето имах наивността да си мисля, че те правят впечатление само на мен и на близките ми приятели, с удоволствие прочетох книгата на американския журналист Франклин Фор „Как футболът обяснява света“ ("Необичайна теория на глобализацията"). Там има една чудесна и много смешна сцена, която показва сблъсъка между футболните практики и теоретици: феновете на „Интер“ са крайни левичари, много от тях университетски професори с очила и дълбоки познания в символите. И ето ги, седят с футболистите и им обясняват каква семиотика и какви знаци стоят в основата на „интеристката“ клубна култура. Играчите, някои от тях с африкански произход, слушат и мигат на парцали. За тях футболът е спринт, финт и удар. А професорите са в смешното положение на влюбен, тръгнал да обяснява научно любовта си.

ВЪПРЕКИ ТОВА ЩЕ РИСКУВАМ с малко теория. Чрез своя клуб и футболните си пристрастия ние се дефинираме по-пълно, отколкото със своето CV. Биографията е съзнанието. Клубната принадлежност е подсъзнанието. Биографията е рационалното, приемливото, кариерата. Клубната принадлежност е тайната, емоцията, страстите. Навън живеем с полулжи и описани от самите нас баналности. Навътре живеем с един отбор, който издава нашето алтер его, второ аз, трето око и скрита същност. Нашата непризната идентичност. Нашите малко срамни слабости. Нашият скрит протест срещу политическата коректност – официалната идеология на глобалния свят.

Онова, което тази идеология отхвърля – национализма, религиозното предимство, местната гордост, яростта и гнева – то избива във футбола и в неговите агитки. Футболът, феновете, разлюляното море от знамена и символи: мощното подсъзнание и тайната биография на играещи си Европа.

Тя се развихря на стадиона, защото не я пускат навън. Такива са правилата: трябва да дойдеш в съзнание, да облечеш официалните грехи и да се гържиш прилично. Избухването е разрешено веднъж в седмицата. Останалото е мълчание. ■

ФЕНОМЕНАЛНИЯТ ЕФЕКТ НА ТОПКАТА

Евро 2012 може да е паметно първенство или да се забрави бързо. Но то вече преобрази домакините си

Текст ТЕОДОР ЦЕКОВ / Фотография БТА, SHUTTERSTOCK

НАЙ-СИЛНИЯТ ТУРНИР. 16 национални отбора започват най-престижната спортна напревара в рамките на Стария континент. Европейското първенство по футбол с право е смятано за по-силно от световното. На мондиали през континентални квоти влизат отбори под средно ниво, а тук квалификациите отсяха 13 от най-силните 20 в прецизната ранглиста на ФИФА.

За трофея от 8 юни до 1 юли ще спорят шампионът Испания (№1 в света), главният претенгент Германия (2), Холандия (4), Португалия (5), Англия (7), Хърватия (8), Дания (10), Русия (11), Италия (12), Гърция (14), Франция (16), Швеция (17), Ирландия (18), Чехия (26) и "средняците" Украйна (50) и Полша (65), които

както домакини се класират без пресявки.

Девизът на Евро 2012 е "Творим история заедно" и това не е само заради общото минало на двете страни. Полско-украинското домакинство е третото съвместно от общо 14 първенства, но историческо първо в Източна Европа. Това ще е и последният турнир с 16 отбора. За следващия през 2016 участниците ще бъдат увеличени на 24, близо половината от всички национални федерации в рамките на УЕФА.

ПРЕСЕЛЕНИЕ НА НАРОДИТЕ. Най-популярната игра има все по-големи икономически, социални, мултикултурни измерения. Тя ще размести огромни човешки потоци из Стария континент. Инвазията на над милион запа-

Евро 2012 ще е последният турнир с 16 отбора. През 2016 ще участват 24

лянковци към Полша и Украйна оказва глобален ефект върху туристическия пазар, като отваря врати и за тези, които искат да се спасят от футболната треска.

Световните и най-вече европейските курорти очакват отлив от Западна Европа и Русия в посока към първенството, затова свалят цени и търсят нови гости. Само от Полша към 150 хиляди души ще поемат зад граница през юни вследствие по-изгодни почивки в чужбина на фона на наплива и ценовия ръст във футболната територия. Резервираните самолетни билети от градове-домакини на Евро 2012 надвишават с повече от 10% аналогичния период на миналата година.

Обратно, в Полша и Украйна своите гости чакат традиционните фензони в центровете на градовете и къмпинги в околностите им. Например, палатковият лагер Litvinovka Football Fan-Camp на 35 км от Киев има капацитет да осигурява отлични битови условия на 3000 души дневно върху площ от 20 хектара, има ресторант за 500 души,

музиканти ще изнасят концерти за забавление на лагеруващите.

За Евро 2012 ще пристигат гости от цял свят, затова УЕФА назначи специален "посланик" в Китай и упълномощи шанхайска компания да обслужва туристите от страната, Хонконг, Макао и Тайван.

ИКОНОМИЧЕСКИ СКОК.

Евро 2012 има революционен икономически ефект за двете страни. Освен със стадиони по висши световни стандарти, осемте градове-домакини се сбъбиха с нови терминали според изискване на УЕФА летищата да обслужват поне по 30 хиляди пътници на ден. В полския Вроцлав например новият терминал вдига пропускателната способност с 1.2 милиона пътници - до 3.2 милиона годишно. В украинския Донецк капацитетът скача 10 пъти – от 300 до 3100 пътници на час. Аерогарите гърпат напред обществен транспорт (специално за първенството автобуси ще извозват 4100 пътници на час от голямото киевско летище "Бориспол" до метро). На национално ниво са ▶

The Phenomenal Effect of the Ball

Euro 2012 may be a memorable championship or it may be quickly forgotten. But it has already transformed its hosts

By TEODOR TSEKOV / Photography BTA, SHUTTERSTOCK

THE STRONGEST TOURNAMENT. Sixteen national teams are embarking on the most prestigious sports competition of the Old Continent. The European Football Championship is rightly considered stronger than the World Championship. Below-average-level teams get into the World Cup because of continental quotas, while here the qualifications sifted out 13 of the 20 strongest teams in the FIFA rank list.

Contending for the trophy from June 8 to July 1 will be the champion Spain (No. 1 in the world), the chief pretender Germany (2), the Netherlands (4), Portugal (5), England (7), Croatia (8), Denmark (10), Russia (11), Italy (12), Greece (14), France (16), Sweden (17), Ireland (18), the Czech Republic (26) and the "middling" Ukraine (50) and Poland (65), who as host nations automatically qualify.

The slogan of Euro 2012 is Creating History Together and this is not only because of the common past of the two countries. It is the third time in a total 14 championships that two countries will be co-hosting the event (Poland and Ukraine), but it is a first for Eastern Europe. It will also be the last tournament with 16 teams. The number of teams in the next championship in 2016 will increase to 24, almost half of all national federations within the UEFA.

MIGRATION OF THE PEOPLE. The most popular game has increasingly greater economic, social and multicultural dimensions. It will shift enormous human flows across the Old Continent. The invasion of over one million fans in Poland and Ukraine will have a global impact on the tourist market, which opens its doors for those who want to escape the football fever.

The world, and above all the European resorts, expects an exodus from Western Europe and Russia in the direction of the championship; they are therefore cutting prices and looking to attract new guests. From Poland alone, some 150,000 people will head abroad in June due

to the availability of favorable holidays against the rush and rising prices in football territory. Booked airline tickets from the host cities of Euro 2012 exceed the comparable period in 2011 by more than 10%.

In turn, traditional fan zones in Poland and Ukraine are expecting guests in the city centers and campsites in their environs. For example, the tent camp Litvinovka Football Fan-Camp, 35 km outside Kiev, offers excellent living condition for 3,000 people daily on an area of 20 hectares, complete with a 500-seat restaurant and musicians who will care for the entertainment needs of the campers.

Guests from all over the world will arrive for Euro 2012; for this reason the UEFA has appointed a special "ambassador" in China and authorized a Shanghai company to service tourists from the country, from Hong Kong, Macau and Taiwan.

ECONOMIC LEAP. Euro 2012 is having a revolutionary economic impact on both countries. Besides the highest category stadiums, the eight host cities built new terminals in conformity with UEFA requirements for airports being able to handle at least 30,000 passengers daily. The new terminal in Poland's Wroclaw, for example, has increased handling capacity by 1.2 million to 3.2 million passengers annually. In the Ukrainian Donetsk, capacity has soared tenfold – from 300 to 3,100 passengers an hour. Public transport follows in the wake of the airports (especially for the championship, buses will be transporting 4,100 passengers an hour from Kiev's biggest airport Boryspil to the city's metro). Railway transport, road infrastructure and hotel facilities are also modernized at national levels.

Ukraine, which is outside the EU, is experiencing a genuine infrastructure boom. "For a country with 74 years of planned economy this is not only a unique chance to present our tourism, but also an overall image of a modern and safe place for business," Ukrainian vice premier and infrastructure minister Borys ▶

► модернизиран ЖП транспорт, пътна инфраструктура, хотелска база.

Украйна, която е извън ЕС, преживява истински инфраструктурен бум. "За страна със 74 години планова икономика това е не само уникален шанс за туристическа презентация, а и като цялостен образ на съвременно и безопасно място за бизнес", обяснява вицепремиерът и министър на инфраструктурата Борис Колесников. Директорът на оргкомитета на първенството Маркиян Лубкивский обобщава: "За нас това е не само спортно събитие, а геополитическа перспектива".

Украйна осъществи сериозен преход от влакове на дизелово гориво към електрически, обновени са стотици километри железен път и това значително завишава скоростта. По сътрудничество с Hyundai страната ще получи 10 скоростни влака, шест от които ще са на линия за Евро 2012. Украйна се сдоби и с двуетажни скоростни влакове Skoda Vagonka, които ще пътуват между три областни центъра - Харков, Донецк и Днепропетровск, а цените ще са като на автобусите по тези направления.

СОЦИАЛНИТЕ АСПЕКТИ НА ЕДНА ИГРА.

В страна с тежки демографски и икономически негативи като Украйна първенството провокира социален ефект, с какъвто Европейският съюз би се гордял. Бившата съветска република организира достойна за рекорд Национална купа за ученически футбол Евро 2012. Над 10 хиляди отбора, 8 хиляди мача, милиони зрители – това е равностметката от началния етап с градски и областни нагпревари през март до двубоя за трофея на 12 май. Финалът на Олимпийския стадион събра невидждана за мач между ученически отбори публика от 46 хиляди зрители. Генералният секретар на УЕФА Джани Инфантино не скри възхищението си от мащаба, нивото и емоциите на турнира, след като лично награди победителите с копие на Европейската купа и билети за финалния мач от голямото първенство, които ще се играе на същия стадион.

От една главна цел – детски празник и популяризиране на здравословния живот, проектът доби гигантско значение. Водещи спортисти попомагаха по места реализацията, преди мачове в много градове имаше съпровождащи културни прояви, девойки и дипломати правеха свои турнири. Заради емоциите на места дори обявяваха премии и почивки за децата. Големият залог обаче не опорочи съдийството и до финала стигнаха провинциални отбори вместо предвартелно сочените за фаворити. За момчетата този турнир стана сбъдната мечта, спомен и стимул за цял живот. Те играха на най-добрите стадиони, почувстваха духа на големия футбол, а някои дори получиха и предложения от елитни академии. Затова тази игра е наричана феномен. ■

Талисманите на първенството Славек и Славо.
Tournament's mascots Slawek and Slavko.

► Kolesnikov explains. The director of the organizing committee of the championship Markian Lubkiwski summarizes: "Euro 2012 for us is not only a sports event. First of all it is a geopolitical project."

Ukraine made a major transition from diesel to electric trains and hundreds of kilometers of railway lines were overhauled, greatly increasing speed. In cooperation with Hyundai the country will receive ten high-speed trains, six of which will be operational for Euro 2012. Ukraine has received two Skoda Vagonka double-decker high-speed trains, which will travel between three regional centers – Kharkiv, Donetsk and Dnepropetrovsk, and prices between them will be the same as for bus routes.

THE SOCIAL ASPECTS OF A GAME. In a country with serious demographic and economic negatives such as Ukraine, the championship has triggered a social effect the European Union could be proud of. The former Soviet republic organized the School Football National Cup Euro 2012. Over 10,000 teams, 8,000 matches and millions of viewers - this was the outcome of the initial stage of city and regional competitions in March leading up to the match for the

trophy on May 12. The final at the Olympic stadium gathered an audience of 46,000 viewers, unprecedented for a match between school teams. UEFA General Secretary Gianni Infantino did not hide his admiration of the scale, level and emotions of the tournament, after he personally awarded the winners with a replica of the Euro Cup and tickets to the final match of the big championship that will be played in the same stadium.

Starting with one main goal – a children's festival and the promotion of a healthy lifestyle – the project gained enormous importance. Leading sportsmen assisted the project locally, and, before the matches, cultural events were organized in many cities, with girls and diplomats staging their own tournaments, and prizes and holidays for children being awarded in some places. Yet despite all that was at stake, the games remained fair and in the end provincial teams reached the final instead of the expected favorites. For the boys this tournament was a dream come true, a memory and incentive to last a lifetime. They played in the best stadiums, felt the spirit of big football, and some were even approached by elite academies. That is why this game is called a phenomenon. ■

79 | **ЗАОБИКАЛЯНЕ НА
КЛИШЕТО**
ESCAPING THE CLICHE

72 | **ЕЛАТЕ С НАС
COME WITH US**

75 | **РОК В ЛЯТНА НОЩ
MIDSUMMER NIGHT'S ROCK**

Елате с нас

Най-интересното по дестинациите на **България Ер** през юни

1

2

3

Come with Us

The most interesting events in **Bulgaria Air** destinations during June

1 ПАРИЖ

Всяко лято Fete de la Musique превръща Париж в огромна музикална сцена. Кулминацията е огромен безплатен концерт с участието на световни звезди, но истинският чар на "Музикалния празник" е в друго: на всяко ъгълче, в магазинчетата, площадките, музеите и дори в болниците се организират мини концерти от всички жанрове. Идеята е толкова успешна, че вече се е разпространила в над трийсет града по цял свят.

21 юни

България Ер лети до Париж всеки ден.

2 ЛОНДОН

Традиционният Парад за рождения ден на кралицата е едно от най-зрелищните тържества в света. Създаден преди четири века, в него се включват над 1400 офицери, двеста конници от Кралската кавалерия и над 400 музиканти. Официално тържеството започва в 11 часа, когато процесията достигне Бъкингамския дворец. Най-хубавото е, че след като кралицата направи проverka на войските, централните улици на града остават затворени за автомобили и се превръщат в огромна пешеходна зона.

16 юни

България Ер лети до Лондон всеки ден.

3 БАРСЕЛОНА

Настъпването на астрономическото лято открай време е най-важният празник за каталонците, които го отбелязвали с паленето на огромни огньовете за плодородие и пречистване. В Барселона подгържат тази традиция и до днес, но са добавили музика, танци, вино и фейерверки. Жителите на всеки квартал струпват внушителни клади от старите си мебели и ги запалват. Най-зрелищно е шоуто на хълма Монжуик, където огромен огън се поддържа през цялата нощ.

23 юни

България Ер лети до Барселона 4 пъти седмично.

EN

1 PARIS

Each summer Fete de la Musique turns Paris into a big music stage. It culminates with a huge free concert in which world-famous stars participate, but the music festival's real charm is elsewhere: there are mini-concerts of every genre on every corner and in the small shops, squares, museums and even in the hospitals. The idea is so successful that it has spread to more than 30 cities around the world.

June 21

Bulgaria Air flies to Paris every day.

2 LONDON

The traditional parade for the Queen's birthday is one of the most spectacular celebrations in the world. Initiated four centuries ago, it includes more than 1,400 officers and 200 horsemen from the Royal Cavalry, and more than 400 musicians. The celebration officially starts at 11 am, which is when the procession reaches Buckingham Palace. One of the best things is that, after the Queen inspects the troops, the city's central streets remain closed to cars and become a huge pedestrian zone.

June 16

Bulgaria Air flies to London every day.

3 BARCELONA

The advent of astronomical summer has long been the most important festivity for Catalans, who celebrate it by lighting huge bonfires for fertility and purification. They have maintained this tradition in Barcelona until today, but they have also added music, dance, wine and fireworks. The citizens of each quarter pile up a huge stake with old furniture and burn it. The most spectacular show is on the Montjuic hill, where a huge fire is kept burning all night long.

June 23

Bulgaria Air flies to Barcelona four times per week.

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Бейрут Beirut

Цени от
Prices from

€255

От 18 юни, два пъти седмично.
From June 18th, twice weekly.

Трупайте точки с програмите ни за лоялни клиенти Collect points with our frequent flyer program

Офертата не е промоционална, а е част от новите цени и по-добри условия на България Ер. Местата са ограничени. Цената е крайна за двупосочен билет с включени летищни такси. Към цената може да се включи такса за издаване на билет в зависимост от издателя.

This offer is not part of a promotion campaign. These are permanent prices subject to availability. The price is for round trip ticket. Airport taxes are included. The air ticket issuing charge may also be applied, according to the issuer's policy.

Може да платите своя самолетен билет и в клоновете на Централна Кооперативна Банка в цялата страна.

FLY MORE

www.air.bg/bg/frequent-flyer

Club

www.ccb-club.bg

www.facebook.com/bgair

www.twitter.com/BulgariaAir

plus.google.com/u/0/b/113126336516876045098/

www.youtube.com/user/FlyBulgariaAir

www.foursquare.com/bulgariaair

РОК В ЛЯТНА НОЩ

От Боб Дилън на плажа до Fatboy Slim в Доброславци:
най-гобрите музикални фестивали в Европа това лято

MIDSUMMER NIGHT'S ROCK

From Bob Dylan on the beach to Fatboy Slim in
Dobroslavtsi: Europe's best music festivals this summer

SOUTHSIDE FESTIVAL

КОГА: 22-24 юни

КЪДЕ: Нојхаузен, Германия, на границата с Швейцария.

ЗАЩО: Много богата програма в съчетание с фантастична гледка към Алпите над Боденското езеро.

КОЙ: blink-182, Rise Against, The Cure, The Kooks, Florence + the Machine, Garbage.

КОЛКО: 131 евро за целия фестивал (включен къмпинг).

КАКВО ДРУГО: можете да отскочите от Цюрих до Енгелберг (85 км) и да се насладите на снежни писти посред лятото.

КАК: с *България Ер* до Цюрих (air.bg) - най-близкото летище, на 64 км.

ВРЪЗКА: www.southside.de

ELEVATION

КОГА: 22-24 юни

КЪДЕ: авиобаза Доброславци край София, България

ЗАЩО: Няма да откриете по-богата програма на по-добра цена. Първото издание през 2011 мина добре, макар природата да осуети единия ден.

КОЙ: Fatboy Slim, Kosheen, Cypress Hill, Groove Armada, Erykah Badu, Sean Paul, Parovoz, Stelar, Chambao.

КОЛКО: 50 евро за целия фестивал, 7.60 евро за къмпинг.

КАКВО ДРУГО: Юни е най-приятният месец да се насладите на София.

КАК: с *България Ер* до София (air.bg), от летището са 26 км.

ВРЪЗКА: elevation.bg

ROCK WERCHTER

КОГА: 28 юни - 1 юли

КЪДЕ: в университетското градче Льовен, Белгия

ЗАЩО: най-силният състав през това лято. 80-хилядна публика.

КОЙ: Red Hot Chili Peppers, blink-182, Pearl Jam, Florence + the Machine, Garbage, Simple Minds и още тридесетина познати имена.

КОЛКО: 79 евро за ден, 195 евро за целия фестивал. Но билетите са разпродадени, ще трябва да потърсите на черно.

КАКВО ДРУГО: Льовен е рай за чревоугодници и любители на бирата.

КАК: с *България Ер* до Брюксел (air.bg), летището е на 26 км.

ВРЪЗКА: rockwerchter.be

BENICASSIM

КОГА: 12-15 юли

КЪДЕ: в едноименния морски курорт, между Валенсия и Барселона, Испания.

ЗАЩО: Хубава музика, слънце, море и испанско вино. В компанията на още 50 000.

КОЙ: Bob Dylan, Florence + the Machine, David Guetta, New Order, The Stone Roses, Noel Gallagher

КОЛКО: 165 евро за целия фестивал.

КАКВО ДРУГО: насладете се на прочутите плажове на Огнения бряг (Costa del Fuego)

КАК: с *България Ер* до Барселона (air.bg), от летището има организирани автобуси (42 евро).

ВРЪЗКА: fiberfib.com

When: June 22-24

Where: Neuhausen, Germany, at the border with Switzerland.

Why: A very splendid program combined with a fantastic view of the Alps above the Bodensee.

Who: blink-182, Rise Against, The Cure, The Kooks, Florence + the Machine, Garbage.

How much: 131 euros for the whole festival (camping included).

What else: You can go from Zurich to Engelberg (85 km) and enjoy some snowy tracks in the middle of the summer.

How: With *Bulgaria Air* to Zurich (air.bg); Neuhausen is 64 km from the airport.

website: www.southside.de

When: June 22-24

Where: Dobroslavtsi airbase near Sofia, Bulgaria.

Why: You will not be able to find a richer program at a better price. The first edition in 2011 went well, although nature spoiled one of the days.

Who: Fatboy Slim, Kosheen, Cypress Hill, Groove Armada, Erykah Badu, Sean Paul, Parovoz, Stelar, Chambao.

How much: 50 euros for the whole festival, 7.60 euros for camping.

What else: June is the most pleasant month to enjoy Sofia.

How: With *Bulgaria Air* to Sofia (air.bg); Dobroslavtsi is 26 km from the airport.

website: elevation.bg

When: June 28 – July 1

Where: In the university town of Leuven, Belgium.

Why: The best lineup this summer; audience of 80,000.

Who: Red Hot Chili Peppers, blink-182, Pearl Jam, Florence + the Machine, Garbage, Simple Minds and about thirty more familiar names.

How much: 79 euros per day, 195 euros for the whole festival. However, tickets are sold out, so you'll need to look for one under the counter.

What else: Leuven is heaven for gourmands and fans of beer.

How: With *Bulgaria Air* to Brussels (air.bg); Leuven is 26 km from the airport.

website: rockwerchter.be

When: July 12-15

Where: In the eponymous sea resort, between Valencia and Barcelona, Spain.

Why: Nice music, sun, sea and Spanish wine; in the company of 50,000 others.

Who: Bob Dylan, Florence + the Machine, David Guetta, New Order, The Stone Roses, Noel Gallagher.

How much: 165 euros for the whole festival.

What else: Enjoy the famous beaches of Costa del Fuego.

How: With *Bulgaria Air* to Barcelona (air.bg); there are buses from the airport to Benicassim for 42 euros.

website: fiberfib.com

Текст: КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография: АРХИВ
By: KALIN ANGELOV / Photography: АРХИВ

EXIT

КОГА: 12-15 юли

КЪДЕ: Петроварадинската крепост над Дунава, Нови Сад, Сърбия
ЗАЩО: космополитен, жизнерадостен и предлагащ не бледи хотдози, а сръбска скара. Тази година се чакат 47 000 души.

КОЙ: Guns N' Roses, New Order, Duran Duran, Erykah Badu, The Toy Dolls, Richie Hawtin

КОЛКО: 115 евро за фестивала, 30 евро за къмпинг.

КАКВО ДРУГО: столица на автономната провинция Войводина, Нови Сад е приветлив град с отлична местна кухня.

КАК: на 490 км от София по пътя E80.

ВРЪЗКА: www.exitfest.org

When: July 12-15

Where: Petrovaradin Fortress above the Danube, Novi Sad, Serbia.

Why: Cosmopolitan, exuberant and offering Serbian grill rather than some colorless hot dogs. 47,000 people are expected to attend this year.

Who: Guns N' Roses, New Order, Duran Duran, Erykah Badu, The Toy Dolls, Richie Hawtin.

How much: 115 euros for the festival, 30 euros for camping.

What else: Capital of the autonomous province of Vojvodina, Novi Sad is a friendly town with excellent local cuisine.

How: 490 km away from Sofia on the E80 highway.

website: www.exitfest.org

SPIRIT OF BURGAS

КОГА: 3-5 август

КЪДЕ: Бургас, България
ЗАЩО: Трудно е да се измисли по-приятно място за летен фестивал от централния плаж в Бургас - на една педя от морето и на петдесетина метра от центъра на града.

КОЙ: Korn, Armin Van Buuren, Busta Rhymes, Tinie Tempah, Chase & Status, Mark Knight

КОЛКО: 25 евро за ген, 61 евро за целия фестивал, 15 евро за къмпинг.

КАКВО ДРУГО: виж страница 79.

КАК: с *България Ер* до Бургас (air. bg). Плажът е на 9 км от летището.

ВРЪЗКА: spiritofburgas.com

When: August 3-5

Where: Burgas, Bulgaria.

Why: It's hard to imagine a more pleasant location for a summer festival than the Burgas central beach – very near to both the sea and the center of the city.

Who: Korn, Armin Van Buuren, Busta Rhymes, Tinie Tempah, Chase & Status, Mark Knight.

How much: 25 euros per day, 61 euros for the whole festival, 15 euros for camping.

What else: Have a look at page 79.

How: With *Bulgaria Air* to Burgas (air. bg); the beach is 9 km away from the airport.

website: spiritofburgas.com

SZIGET

КОГА: 6-13 август

КЪДЕ: на живописен остров в Будапеща, Унгария.

ЗАЩО: утвърди се в Топ 10 на европейските фестивали, а сега ще е юбилейното 20-о издание, с 20 различни сцени. Очакват се 70 000 души.

КОЙ: The Killers, Placebo, Korn, The Stone Roses, The Pogues, Goran Bregovic, Bebel Gilberto

КОЛКО: 45 евро за ген, 195 евро за целия фестивал.

КАКВО ДРУГО: съчетайте го с опознаване на Будапеща - прелестен град с пословично енергичен нощен живот.

КАК: със самолет до Будапеща.

ВРЪЗКА: sziget.hu/fesztival

When: August 6-13

Where: On a beautiful island in Budapest, Hungary.

Why: It won recognition as one of the Top 10 European festivals, and will now host its 20th edition, with 20 different stages. 70,000 people are expected to attend.

Who: The Killers, Placebo, Korn, The Stone Roses, The Pogues, Goran Bregovic, Bebel Gilberto.

How much: 45 euros per day, 195 euros for the whole festival.

What else: Combine it with a tour around Budapest – a charming city with a swinging night life.

How: With an airplane to Budapest.

website: sziget.hu/fesztival

READING FESTIVAL

КОГА: 24-26 август

КЪДЕ: Рединг, северно от Лондон, Великобритания

ЗАЩО: при липсата на Гластънбъри тази година това ще е най-големият фестивал на Острова - 90 000 души.

КОЙ: Foo Fighters, The Cure, Florence + the Machine, Kasabian и други.

КОЛКО: 102 евро за ген, 237 евро за целия фестивал (включен къмпинг).

КАКВО ДРУГО: Няма развлечение, което съседният Лондон да не може да ви предложи.

КАК: с *България Ер* до Лондон (air. bg), Рединг е на 37 км от летище "Хийтроу".

ВРЪЗКА: readingfestival.com

When: August 24-26

Where: Reading, to the north of London, Great Britain.

Why: Since there will be no Glastonbury this year, this will be the biggest festival in the UK – 90,000 people are expected to attend.

Who: Foo Fighters, The Cure, Florence + the Machine, Kasabian, etc.

How much: 102 euros per day, 237 euros for the whole festival (camping included).

What else: There's no entertainment that neighboring London will fail to offer you.

How: With *Bulgaria Air* to London (air. bg); Reading is 37 km away from the Heathrow airport.

website: readingfestival.com

ЗАОБИКАЛЯНЕ НА КЛИШЕТО

Шест доказателства, че южното Черноморие
не е загубило чара и разнообразието си

Текст ЕКАТЕРИНА ПЕТРОВА

Презастроено, с неразличими един от друг курорти и с тълпи от зашеметени туристи, привлечени от евтиния алкохол: ето ви съвременното клише за българското Черноморие. Като всяко друго клише, то е донякъде вярно, но и доста заблуждаващо.

Истината е, че въпреки пораженията от последните години, българското море си запазва

достатъчно уникални, привлекателни и най-вече разнообразни дестинации. Някои ще ви дадат усамотение и спокойствие; през други можете да минете набързо, колкото да се насладите на красотата им или за приятен обяд край морето. Някои отдавна са се превърнали в класика, други са малкоизвестни съкровища. Шест идеи как да извлечете максимума от южното Черноморие.

Бургас и околностите
Burgas and it's surroundings

ПРИСТИГАНЕ: БУРГАС. Обикновено посетителите избягват Бургас, ползвайки единствено летището му като отправна точка към други места по Южното Черноморие. Но самият град си заслужава да бъде удостоен с внимание - особено от градския тип хора, за които откъсването от цивилизацията не е търсен ефект от почивката.

В миналото губещ във вечната битката с Варна за "морска столица", в последните години този град се разви удивително бързо. Алеите и булевардите му са обновени и украсени с мозайки, скулптури, шадравани (децата ви ще се влюбят във фонтана с китовете); красивите стари сгради са реставрирани. Морската градина също е придобила съвсем свеж вид – с нови велоалеи, множество пейки и осветление, а красивото Морско казино, което години наред бе изоставено, сега е реставрирано и работи като културен център.

Подходящо: ако се интересувате от градско развитие и култура.

Не става: ако искате палатка на самотен плаж и никакви хора наоколо.

ПЪРВА СПИРКА: РИБАРСКОТО СЕЛИЩЕ. Щом тръгнете на юг от Бургас, препоръчваме да се отбиеете до ресторанта на Рибарското селище. Отбивката от главния път е малко преди Черноморец, към мястото ще ви упътят множество табели, но имайте предвид, че не всички от тях сочат в една и съща посока.

Непретенциозното ресторантче се намира на самия бряг, в непосредствена близост до селище, населено от местни рибари.

В миналото губещ битката с Варна, в последните години Бургас се разви удивително бързо

ри. Ястията са прости и в повечето случаи доста вкусни. Попитайте за улова за деня. Не е за изпускане и разбитият хайвер.

Подходящо: ако искате прясна риба и неангажираща обстановка.

Не става: ако държите на белите покривки и пържолите.

ДЕН НА ПЛАЖА: ГРАДИНА. Само няколко километра по-надолу на юг се намира Градина – може би най-легендарният къмпинг по българското Черноморие, със специално място в сърцата на няколко поколения българи. Градина е еволюирала успоредно с почитателите си: от място за палатки и детски ваканции през 70-те, през център на студентски купони през 90-те, до днес, когато някогашните деца идват със семейства и кучетата си, а палатките са заменени от каравани със сателитни чинии и безжичен интернет.

Въпреки хаоса с управлението и концесиите на различни части на къмпинга, четирикилометровата му плажна ивица е

успяла да запази чара си и все още остава вълшебно място, на което временните му жители спят, хранят се, плажуват, карат сърф, играят карти, ходят по барчета и пекари миди на огън – с две думи, усъвършенстват уменията си в изкуството *dolce far niente*.

Подходящо: за хипари по душа, уморени от покриви и бетон. И за хора, които мразят всекидневния ритуал “ходене на плаж” – тук той ви е спестен, понеже си живеете на плажа.

Не става: ако искате лично пространство, климатик и собствена баня.

ИЗГРЕВ ОТ СКАЛИТЕ. Добре пазена тайна от всички почитатели на Градина е вълшебната скала над къмпинга, където Странджа свършва и откъдето можете да видите един наистина впечатляващ изгрев.

За целта, разбира се, трябва да станете безбожно рано – поне 40 минути преди самия изгрев. Хванете пътя към Бургас и

после отбивката към село Атия. Оттам следвайте табелите Landfill, за които се говори, че са останали от филмова продукция. Дръжте вяло, освен на разклонението, където поемате по средния път. После оставете колата си на военноморската база и следвайте пътеката, която минава вдясно от оградата ѝ. Ще стигнете до скалата, откъдето се открива зашеметяваща гледка над целия залив на Градина, заобиколен от полуостровите на Созопол и Черноморец, докато слънцето бавно изгрява над блестящото море.

Подходящо: ако един хубав спомен ви е по-ценен от осемчасовия сън.

Не става: ако не сте достатъчно организирани – няколко минути закъснение ще опропалят всичките ви усилия.

СОЗОПОЛ: НАД И ПОД ВОДАТА. Древното градче е сред класическите български морски дестинации, привличайки със стръмните си калдъръмени улици, красивите вековни къщи от камък и дърво, ►

Galleria

Galleria Burgas
Your window to the sea
of fashion

Galleria Burgas is already here!
The first modern mall on the
South coast of Black sea!

Over 100 fashion shops of
H&M, Zara, Bershka, Terranova,
New Yorker, Playlife, Deichmann,
Humanic, Miss Sixty
and many more;

10 cinema halls of
Cinema City;

Find out more on:
www.galleriaburgas.bg

Застраховка

Гражданска отговорност на автомобилите

Винаги с вас!

► античните и средновековни археологически находки. Новата яхтена marina и пристанището със старите рибарски лодки придават допълнителен чар на малкото градче.

Бохемският дух на Созопол се усеща най-силно през юни и в началото на септември – преди и след тълпите от туристи. През юни градът е свеж и някак си изпълнен с очакване, а в началото на септември Созопол е домакин на фестивала на изкуствата “Аполония,” който го превръща в място за театър, литература и визуални изкуства преди окончателното идване на есента.

Напоследък Созопол се наложи и като популярна дестинация за водолазно гмуркане – специализирани центрове предлагат обучение и подводни експедиции до дълбините около полуострова и отсрещния остров Свети Иван, по време на които ще видите останки от антични жилища и корабокрушения.

Подходящо: ако сте традиционалист, за когото тълпите туристи не могат да отнемат очарованието на града.

Не става: ако искате да се излежавате спокойно – и нашироко – на пясъка. Двата основни плажа на Созопол са сравнително малки и често са претъпкани.

АРХЕОЛОГИЯ В БЕГЛИКТАШ. На още 25 километра в посока юг от Созопол се намира тракийското мегалитно селище, което според учените е съществувало 14 столетия преди Христа. Историята и функциите на мястото до голяма степен са обект на догадки.

Бохемският дух на Созопол се усеща най-силно през юни и септември

Бегликташ е открит късно – чак през 2003, когато мястото е разчищено от пръстта и гъстата растителност, покривали го в продължение на векове. До 1991 достъпът до целия район, разположен край природния резерват Ропотамо, е бил разрешен предимно за запалените ловци сред тогавашния политически елит. В края на черния път, който води от резиденция “Перла” до Бегликташ, още стои ловната вишка на Тодор Живков.

Според археолозите Бегликташ е култов комплекс, посветен на тракийския бог на слънцето. След траките са го ползвали и гревните гърци и римляни. Предполага се, че огромните камъни, разположени в кръг върху поляната, са изпълнявали различни функции – на календар, часовник, лабиринт...

Подходящо: ако ви привлича древната история и имате добре развито въображение.

Не става: ако не обичате да ходите пеша и не сте склонни да видите в подобни находки нещо повече от купчина камъни. ■

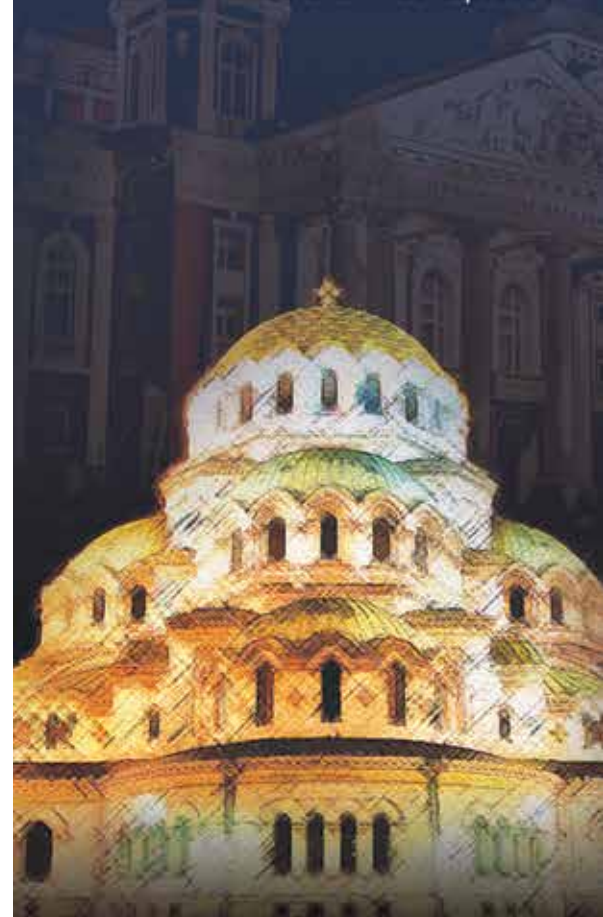
Стара созополска къща / An old Sozopol house

BULGARIA IN MINIATURE

„Bulgaria in miniature” offers you the unique opportunity to make a trip around the country just in 60 minutes getting acquainted with its best historical and cultural sites.

The exhibition represents exact miniature replicas of the best-known Bulgarian churches, monasteries, ancient temples and architectural masterpieces.

Escaping the Cliché

Six testaments that Bulgaria's Southern Black Sea coast has not lost its charm and diversity

Overdeveloped and filled with resorts that are indistinguishable from one another, swarming with crowds of dazed tourists who are attracted by the cheap alcohol: these are the components of the contemporary cliché about Bulgaria's Black Sea coast. As clichés usually go, this one has some truth to it too, but it is also misleading. In reality, in spite of the recent years' damages, Bulgaria's seaside has retained

plenty of unique, attractive and, most of all, diverse destinations. Some of them are peaceful and serene, and others are places you quickly pass through, staying only long enough to enjoy their beauty or to have a pleasant lunch by the sea. Some of them have become classics, while others are little known treasures. Here are six ideas on how to get the most out of the southern Black Sea coast.

ARRIVAL: BURGAS. Visitors usually avoid Burgas, only using its airport as a starting point to other places along the southern coast. But the city itself deserves some attention – especially by the urban tourist whose idea of a holiday doesn't include a break from civilization. An erstwhile loser in the constant battle with Varna for the status of Bulgaria's "maritime capital," in recent years Burgas has undergone significant developments. Its streets and boulevards have been renovated and decorated with mosaics, sculptures and fountains (your children will love the fountain with the whales); its beautiful old buildings have been restored. The Sea Garden also boasts a fresh look with newly paved bike paths, many benches and numerous lampposts, while the beautiful Sea Casino, which stood abandoned for years, has been renovated and now serves as a cultural center

Recommended: If you're interested in urban development and culture.

Not recommended: If you want to go camping on an abandoned beach with no body around.

FIRST STOP: THE FISHERMEN'S VILLAGE.

If you head south from Burgas, we recommend that you stop by the Fishermen's village restaurant for a quick lunch or dinner. Follow the signs for the exit just before the little town of Cher-

nomorets, but keep in mind that the signs can be slightly misleading and don't all point in the same direction.

The little unassuming restaurant is right on the coast, just next to a small settlement inhabited by local fishermen. The dishes are simple and, for the most part, quite delicious. Ask for the catch of the day. Also, don't miss tarama, a delicious roe dip.

Recommended: If you like fresh fish and appreciate a casual atmosphere.

Not recommended: If you're a stickler for white tablecloths and prefer to eat steak.

A DAY AT THE BEACH: GRADINA. Just a few kilometers further to the south, you'll come upon Gradina – perhaps the most legendary campsite on the Bulgarian Black Sea coast, and one that has a special place in the hearts of several generations of Bulgarians. Gradina has evolved together with its fans: from a spot to pitch a tent during childhood vacations in the 70s and 80s, to a party place as university students in the 90s, until today, when the erstwhile children continue to come with their own families and dogs, and their tents are now replaced by campers with satellite dishes and wireless Internet access. In spite of the chaos of the campsite's management and concessions, its 4-km-long beach has retained its charm and

continues to be a magical place where the temporary residents sleep, eat, lie on the beach, surf, play cards, frequent its beach bars and grill mussels on open fires – to put it shortly, where they perfect the art of dolce far niente.

Recommended: If you are a hippie at heart, seeking an escape from the concrete. Also if you despise the daily holiday ritual of “going to the beach” – here it is completely avoided since you are already living at the beach.

Not recommended: If you care about having personal space, air conditioning and your own bathroom.

SUNRISE FROM THE CLIFF. A well-kept secret by almost all of Gradina's frequenters is the magic rock just above the campsite where the Strandzha Mountain ends, and from where you can see a truly impressive sunrise. In order to do that, of course, you need to wake up at an ungodly hour – at least 40 minutes before the actual sunrise. Take the road back toward Burgas and then take the exit to the village of Atia. Follow the signs “Landfill” – a supposed leftover from a film production. Always keep to the left, except at the fork in the road, where you should take the middle one. Leave the car at the naval base and follow the path that goes just to the right of its fence. At its end is the cliff, revealing a stunning view of Gradina's entire bay, ▶

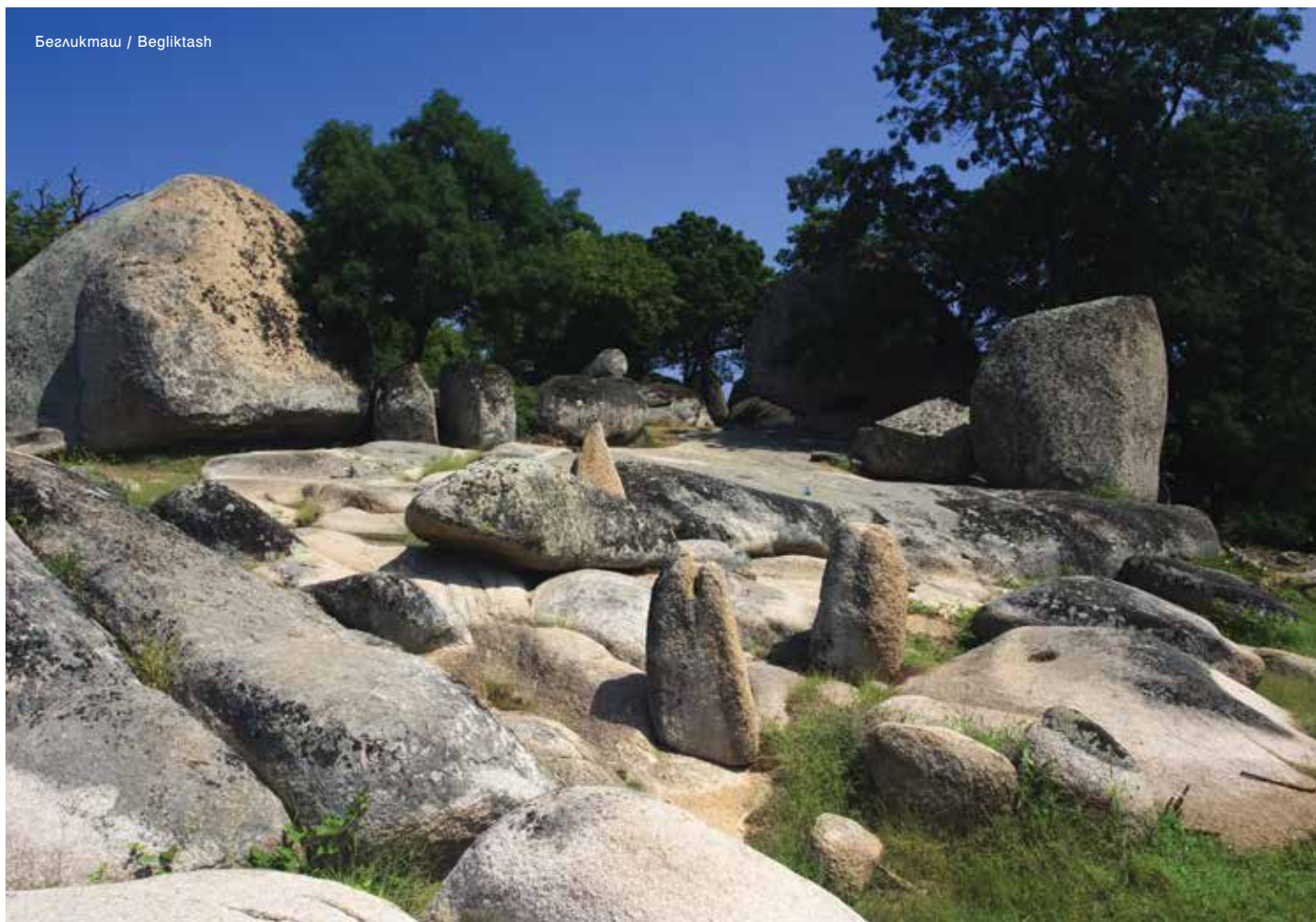

Фотография SHUTTERSTOCK, ЕКАТЕРИНА ПЕТРОВА, АЛБЕНА ШКОДРОВА, МИХАЕЛА ВЛАСЕВА
Photography SHUTTERSTOCK, EKATERINA PETROVA, ALBENA SHKODROVA AND MIHAELA VLASSEVA

Hollywood in Galleria Exhibition

They are coming!

► surrounded by the Sozopol and Chernomorets peninsulas, while the sun slowly rises over the shimmering sea.

Recommended: If you value a beautiful memory more than your eight-hour beauty sleep.

Not recommended: If you're not well organized – even just a few minutes' delay will ruin all of your efforts.

SOZOPOL: OVER AND UNDER THE WATER. This ancient town is among the classic Bulgarian seaside destinations, attracting visitors with its steep cobblestone-covered streets, beautiful centuries-old houses of stone and wood and the archeological remains from Antiquity and the Middle Ages. The new yacht marina and the tiny port with the old fishing boats give the little town an additional charm. Sozopol's bohemian spirit is most strongly felt in June and September – before and after the tourist crowds. In June, the town is fresh and somehow filled with expectation, while at the beginning of September it hosts the Apollonia Arts Festival, which turns it into a happening place for theater, literature and visual arts, before the definite arrival of autumn.

Recently, Sozopol has also become an established diving destination – specialized cent-

ers offer training and underground expeditions to the depths around the peninsula and the Saint Ivan Island across from it, during which you'll be able to see remains of ancient dwellings and old shipwrecks.

Recommended: If you're a traditionalist for whom a town's charms can't be ruined by the tourist crowds.

Not recommended: If you like to lie around undisturbed – and not crowded – on the sand. Sozopol's two main beaches are relatively small and often overcrowded.

ARCHEOLOGICAL OUTING IN BEGLIK-TASH. Another 25 kilometers to the south of Sozopol, which is a perfect distance for a day trip, stands the Thracian megalithic settlement,

Sozopol's bohemian spirit is most strongly felt in June and September

which, according to experts, was created during the XIV century BC. The history and function of the place remain largely in the realm of guesswork.

Begliktash was discovered quite late – only in 2003, when the area was cleared of the soil and thick vegetation that covered it for centuries. Until 1991, access to the whole region, located in the vicinity of the Ropotamo Natural Reserve, was restricted to members of the erstwhile political elite who went hunting there. The elevated hiding spot of former Bulgarian dictator Todor Zhivkov still stands at the end of the unpaved road that leads from his former residence Perla to Begliktash.

According to archaeologists, Begliktash was a cult complex dedicated to the Thracian god of the sun. After the Thracians, it was used by the ancient Greeks and Romans. It is supposed that the enormous rocks arranged in a circle around the meadow served a variety of functions – that of calendar, clock and labyrinth....

Recommended: If you're attracted by ancient history and have a well-developed imagination.

Not recommended: If you don't like walking on foot and usually aren't able to see anything more than a bunch of rocks in sites of this kind.■

roberto cavalli GUESS John Galiano NICOLE OLIVER **LOMAR** ANDRES SARDA SIMONE PERELE *Letiwo* REBECCA **BINKENBERGS** **GARDN** **STILEI** VOILA **SCUBA** **DIXIE**

SENTIMENT

Wholesale and Retail Underwear, Swimsuits and Accessories

Sentiment Showroom: 86, Patriarh Evtimii Blvd., 1000 Sofia

Sentiment Stores: 186, VI. Varnenchik Blvd., Mall Varna, Ground fl., 9009 Varna

Azalia Hotel, 9002 Sts. Constantine and Helena Resort (May – September incl.)

Vtora Buna on the beach, Rappongi, 9000 Varna (May – September incl.)

Labalena Store: Central Avenue, 9007 Golden Sands Resort (May – September incl.)

www.sentiment.bg

10% отстъпка

Важи при покупка с кредитни и дебитни карти от ЦКБ

106 | **ТРИУМФ НА ЕВОЛЮЦИЯТА**
EVOLUTION'S TRIUMPH

92 | **КУЛИНАРНА ГЛОБАЛИЗАЦИЯ**
CULINARY GLOBALIZATION

104 | **ГАЛАКТИЧЕСКИ СТОПАДЖИЯ**
HITCHHIKER OF THE GALAXY

АФИШ

Събитията
и нещата, за
които ще се
говори през
юни

КИНО

ПРОМЕТЕЙ // След легендарните "Пришлеецът" и "Беглец по острието" Ридли Скотт упорито отказваше да се върне към фантастичния жанр, но най-сетне отстъпи и резултатът е "Прометей" - нещо като предистория на "Пришлеецът", в която земни изследователи смятат, че са открили ключа към тайнствения произход на човека. Вместо това се оказва, че са открили ключа към най-лошия му кошмар. В главните роли са шведското откритие Нуми Рапас ("Милениум") и Майкъл Фасбендер.

По кината от 1 юни

CINEMA

PROMETHEUS // After the legendary "Alien" and "Blade Runner" Ridley Scott stubbornly refused to return to the fantasy genre, but he finally gave in and the result is "Prometheus": a kind of prehistory to "Alien" in which Earth scientists believe they have found the key to the secret origin of man. Instead, however, it turns out they have found the key to man's greatest nightmare. Starring Swedish discovery Noomi Rapace ("Millennium") and Michael Fassbender.

In cinemas from June 1

МУЗИКА

БЛУБА ЛУ // Българската формация "Блуба Лу" (Димитър Паскалев и Константин Кациарски) издава съвместен проект с прочутия британски композитор Еди Стивънс, работил с Moloko, Zero7, Roisin Murphy, Freak Power и други. През 2010 Стивънс записа седем композиции по музика на "Блуба Лу" заедно с тях и в тяхното студио. Резултатът, наречен "ПОТОПЪ", е поредното доказателство за новаторските търсения на музикантите от групата.

Премиера 7 юни, "София Лайв Клуб"

DANCE

BLUBA LU // The Bulgarian formation Bluba Lu (Dimitar Paskalev and Konstantin Katsarski) is releasing a joint project with well-known British composer Eddie Stevens, who has worked with Moloko, Zero7, Roisin Murphy and Freak Power, among others. In 2010 Stevens recorded seven compositions based on the music of Bluba Lu together with them in their studio. The result, called POTOP [deluge] is yet another proof of the innovative quests of the band's musicians.

Premiere 7 June, Sofia Live Club

КНИГА

ДОКАТО ПРОСТОСМЪРТНИТЕ СПЯТ // Сборник със слабо познати ранни разкази на Кърт Вонегът. Повечето са писани преди най-прочутите му романи и са публикувани в различни вестници и списания. За пръв път бяха събрани в едно издание чак през 2011, няколко години след смъртта на прочутия сатирик. Както навсякъде при Вонегът, изказът е стегнат, без излишества, независимо дали става дума за цинични вестникари, духа на Коледа, дебелашки шеги, или за саможертвата на бременна вдовица.

Издателство „Колибри“

BOOK

WHILE MORTALS SLEEP // A collection of poorly known early stories by Kurt Vonnegut. Most of them were written before his famous novels and have been published in various newspapers and magazines. They were gathered into a single edition for the first time just recently (in 2011, a couple of years after the death of the famous satirist). As in all of his works, the language is concise and without any redundancies, no matter whether it is about cynical newsmen, the Christmas spirit, crude jokes or the sacrifice of a pregnant widow.

Colibri Publishing House

Events and things that will be discussed in June

POSTER

ИЗКУСТВО

ВОДНА КУЛА АРТ ФЕСТ // По традиция този международен фестивал за независимо съвременно изкуство (вече в шестото си издание) използва алтернативни пространства в София – изоставени или забравени сгради. Тази година сцените са Водната кула в Лозенец, подземното Сердика, Виваком арт хол и Лаборатории "Българска роза". Участват над 80 български и чуждестранни творци от всички области на модерното изкуство. Входът е свободен.

22 - 30 юни, София

РОК

EUROPE // В средата на 80-те целият свят си тананикаше The Final Countdown. Песента достигна първо място в класациите на 26 държави и направи от иначе скромната шведска група музикална сензация. Последваха стотици концерти и съвместни турнета с имена като Def Leppard, Bon Jovi, Skid Row и Metallica. Групата се разпадна през 1992, но музикантите се събраха отново през 2003. Концертът им в България е част от турнето Bag Of Bones, което представя новия им албум.

15 юни, София

АЛБУМ

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ НА СТАЙНИТЕ РАСТЕНИЯ // Цветята придават свежест на дома, но понякога поддържането им здрави и красиви изглежда почти непосилна задача. Тази енциклопедия може да ви улесни - всяко растение е представено с детайлно описание и всевъзможни полезни съвети по отношение на подходящата светлина, температура и режим на поливане и торене. Авторката Дорте Нисен е световноизвестен експерт от Университетската болница в Копенхаген.

Издателство „Книгомания“

ART

WATER TOWER ART FEST // Traditionally, this international festival for independent modern art (now in its sixth edition) uses "alternative" spaces in Sofia: abandoned or forgotten buildings. This year the stages are the Water Tower in Lozenets, the Serdika underpass, Vivacom art hall and Bulgarian Rose Laboratories. Over 80 Bulgarian and international artists from all areas of modern art will take part. Entrance is free.

June 22 - 30, Sofia

ROCK

EUROPE // In the mid 1980s the whole world was humming The Final Countdown. The song reached first place on the charts in 26 countries and turned the humble Swedish band into a musical sensation. Numerous concerts and co-tours with names like Def Leppard, Bon Jovi, Skid Row and Metallica followed. Europe split in 1992, but the musicians gathered once again in 2003. Their concert in Bulgaria is part of the Bag of Bones tour, which presents their new album.

June 15, Sofia

ALBUM

THE INDOOR PLANT BIBLE // Flowers add freshness to any home, but sometimes keeping them healthy and beautiful seems to be an almost impossible job. This encyclopedia can help you with this: each plant is presented with a detailed description and all sorts of useful information regarding the appropriate light, temperature and regimes of watering and fertilization. The author, Dorte Niseen, is a world famous expert from the University Hospital in Copenhagen.

Knigomania Publishing House

КУЛИНАРНА ГЛОБАЛИЗАЦИЯ

България има уникални храни, застрашени от изчезване, и ако се погрижи да ги запази, ще помогне и на туристическата си индустрия

Текст ЯСЕН БОРИСЛАВОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

В своето есе „Културата на свободата“, публикувано преди две години по повод получаването на Нобеловата награда за литература, Марио Варгас Лоса пише, че „глобализацията не задушава местните култури, а тъкмо обратното – освобождава ги от идеологическия натиск на национализма.“ Според него в тезата на антиглобалистите - че изчезването на националните граници и установяването на един свят, свързан с пазарите, ще унищожи регионалните и националните култури, а това ще бъде краят на традициите, обичаите, митовете и нравите - прозира единствено мания за преследване. Варгас Лоса твърди още, че загърбването на едни традиции и подмяната им с нови трябва да се разбира като модернизирание на живота, за което глобализацията не е причина, а по-скоро следствие.

ТРЯБВА ДА СЕ ПРИЗНАЕ, че по отношение на кулинарната култура твърденията на Лоса са напълно приемливи. В тази сфера глобализацията е по особен начин двусмислена, тя едновременно унифицира храната и храненето чрез веригите за бързо хранене и фрайчайзинга, но в същото време разширява географския ареал на някои чисто национални или регионални ястия и продукти. Днес във всеки малко по-голям град по света човек може да открие някакъв ресто-

рант, който предлага японско суши или испанска паеля, италианско ризото и паста, елзаски шукрут, швейцарско фондю, а също китайска, индонезийска или мексиканска кухня. Излишно е да се споменават арабските джунери и други разновидности на кебапа, които се предлагат на всеки ъгъл. Във всеки гастроном може да се намери китайски соев сос или зелена тайландска къри паста. Храната на „другия“ става все по-интересна и търсена. Това е един от ефектите на глобализацията. Какво може да бъде неговото обяснение?

Човекът е социално същество и има нужда от идентичност, каквато глобализацията сама по себе си не му предлага. Тъкмо обратното – чрез страховете, които поражда, тя изглежда подсилва търсенето на идентичност. И това е особено забележимо в кухнята.

ИНАЧЕ КАЗАНО, MCDONALDS, Pizza Hut и Kentucky Fried Chicken може привидно да унифицират хранителните навици, но тяхната инвазия може да има и обратен ефект - като стимулира интерес към регионалните особености, примерно, на муската (която в Гърция и Турция редят на пластове и я правят с патладжани и тиквички, а у нас най-често тя е в безреגיע и предимно с картофи).

Индустриалният Fast food има своята естествена опози-

ция в набиращото все повече сподвижници движение Slow food. Създадено като реакция срещу отварянето на поредния ресторант на известна верига за бързо хранене в Рим през 1989, днес това движение има над 100 000 активни членове в десетки държави, обединени от една по-скоро етична концепция за храната и храненето. Тяхната антиглобалистка кулинарна идеология проповядва чувствено и умозрително отношение към храната, любопитство към културно-историческия профил на отделни регионални или национални ястия и продукти. Синтезирана е в мотото „Good, Clean and Fair“. Това означава Вкусна храна, приготвена от качествени и екологични продукти, за които производителите получават справедлива цена.

КУЛИНАРИЯТ АНТИГЛОБАЛИЗЪМ, който всъщност е продукт на самата глобализация, се стреми да възстанови прекъснатата от хранителната индустрия връзка между човека и неговата храна. Все повече хора с тревога си задават въпроса „Какво всъщност ям?“. На този въпрос големите хранителни компании отговарят предпазливо и с нежелание, чрез една сложна номенклатура от стотици видове Е-та, дискретно споменати в етикетите на храните, без да е ясно какво точно представляват. Този притеснителен въпрос обаче отваря бизнес ниша за малки производители на качествени и автентични продукти и така може не само да се съхранят традиционни технологии и вкусове, но да се насърчава и устойчивото развитие на селските общности.

Така глобализацията всъщност отваря перспектива пред един симпатичен, безобиден и дори прогресивен „кулинарен национализъм“. Негово проявление са стотиците кулинарни празници и фестивали, които се организират по света и от година на година стават все повече. „Храната на другия“ е предмет на все по-голям интерес и няма как да се отрече, че заслуга за това има глобализацията. Тя няма как

Mcdonalds, Pizza Hut u KFC може привидно да унифицират хранителните навици, но тяхната инвазия има и обратен ефект - стимулира интерес към регионалните особености

да обезличи унгарския гулаш, руските пелмени и пирожки или холандския бъренкол (задушено зеле с наденички и картофи), а може само да разшири техния потребителски ареал.

В Европа, Америка и гругаге по света малки и по-големи градове нарочват два или три гена през годината, за да ги посветят на някой продукт или ястие, което местните хора смятат за типично свое, гордеят се с него и искат да го споделят със света. Общото послание на тези фестивали е: „Елате да видите какво ядем. Заповядайте да ядем заедно.“

В СТРАНИ КАТО ФРАНЦИЯ, ИТАЛИЯ, ИСПАНИЯ – с утвърдено етико-естетическо отношение към храната – съществуват десетки кулинарни фестивали, посветени на продукти като люти чушки, чесън, тиква, орехи, ябълки, кестени, сирена, хляб, колбаси, мед, маслини, зехтин, риба и какво ли не. Тук естествено се вписват и многобройните празници на виното. В края на август всяка година в испанския град Буньол се провежда големият доматиен фестивал. Кулминацията е бой с домати по улиците. В сръбския град Лесковац всяка година има Световен фестивал на скарата. За няколко дни градчето изглежда като омагьосано от дима на стотиците скари, върху които се пекаат всякакви мръвки, а наоколо обикалят духови оркестри и свирят от все сърце, сякаш плескавиците няма да се опекаат, ако не чуят поне няколко такта от „Калашников“ на Горан Брегович. Има и десетки ексцентрични празници и състезания като надбягването с палачинки в Олни, Великобритания, или търкалянето на пити сирене в Купърс Хил. Има дори обособено световно първенство по хвърляне на риба тон в Порт Линкълн, Австралия. Състезателите хвърлят 10-килограмови риби. Световният рекорд, поставен през 1998, е 36 метра и принадлежи на Шон Карлин - който между другото е и олимпийски шампион по хвърляне на чук. Странно е, че не са го дисквалифицирали, защото все пак е професионалист, а мята рибите заедно с аматьори. ▶

Culinary Globalization

Bulgaria has unique foods that are in danger of disappearing, but if it takes care to preserve them it will also help its tourist industry

By YASEN BORISLAVOV / Photography SHUTTERSTOCK

In his essay *The Culture of Liberty*, published two years ago when he won the Nobel Prize for Literature, Mario Vargas Llosa writes that “globalization does not suffocate local cultures but rather liberates them from the ideological conformity of nationalism.” According to him, the anti-globalist thesis that “the disappearance of national borders and the establishment of a world interconnected by markets will deal a deathblow to regional and national cultures and to the traditions, customs, myths, and mores that determine each country or region’s cultural identity” merely reveals a persecution mania. Llosa also claims that turning your back on some traditions and replacing them with new ones should be understood as the modernization of life, for which globalization is not a cause but rather a consequence.

IT MUST BE ADMITTED that with regard to culinary culture, Llosa’s claims are completely acceptable. In this sphere globalization is particularly ambiguous; it at the same time unifies food and eating through fast food and franchising chains, while simultaneously expanding the geographical realm of some purely national or regional

dishes and products. Today every big city in the world has restaurants that offer Japanese sushi, Spanish paella, Italian risotto and pasta, Alsace choucroute, Swiss fondue, as well as Chinese, Indonesian and Mexican cuisine. Not to mention the Arab doners and other variations of kebab that are sold on every corner. Chinese soy sauce or green Thai curry paste is available in any grocery store. The “other’s” food becomes more and more interesting and popular. This is one of the effects of globalization. How can it be explained?

Man is a social being and needs identity, the kind that globalization in itself does not offer him. On the contrary, through the fears it breeds it seems to reinforce his search for identity. And this is particularly evident in the case of cuisine.

TO PUT IT DIFFERENTLY, McDONALD’S, Pizza Hut and Kentucky Fried Chicken may appear to unify eating habits, but their invasion can also have the opposite effect – by stimulating interest in regional peculiarities, for example, of moussaka (which in Greece and Turkey is arranged in layers and made with aubergines and zucchini, ▶

► while in Bulgaria it is most often jumbled together chiefly with potatoes).

Industrial Fast food has its natural opposition in the Slow food movement that is gathering increasingly more adherents. Created as a reaction against the opening of yet another restaurant of a well-known fast food chain in Rome in 1989, today the movement has over 100,000 active members in dozens of countries, united by a kind of ethical concept of food and eating. Their anti-globalist culinary ideology preaches a sensuous and probing attitude to food, curiosity in the cultural and historical profile of different regional or national dishes and products. It is synthesized in the motto "Good, Clean and Fair." This means tasty food, prepared from quality and ecological products, for which producers get a fair price.

CULINARY ANTI-GLOBALISM, which is actually a product of globalization itself, aims to restore the link between man and his food that has been broken by the food industry. Increasingly more people are anxiously asking the question: "What am I actually eating?" This question is answered cautiously and reluctantly by the big food companies through a complex range of hundreds of types of E-s, which are discreetly mentioned in food labels but without explaining exactly what they are. But this worrying question opens a business niche for small producers of quality and authentic products, thus helping to not only preserve traditional technologies and tastes, but also to encourage the sustainable development of rural communities.

Globalization thus actually opens up prospects of a likeable, harmless and even progressive "culinary nationalism." It is manifested in hundreds of culinary events and festivals that are organized across the world and growing in number with every passing year. "The other's food" is subject to increasingly greater interest, and it cannot be denied that globalization is to blame for this. It cannot depersonalize the Hungarian goulash, Russian pelmeni and piroshki or the Dutch boerenkool (stewed cabbage with sausages and potatoes), but can only expand their consumer base.

In Europe, America and elsewhere in the world, small towns and larger cities devote a couple of days during the year to a certain product or dish that the locals typically regard as theirs, take pride in and want to share with the world. The overall message of these festivals is "Come and see what we eat. Come and let's eat together."

IN COUNTRIES LIKE FRANCE, ITALY, SPAIN

– where there is an already established ethical and aesthetic attitude to food – dozens of culinary festivals exist, dedicated to products such as hot peppers, garlic, pumpkin, walnuts, apples, chestnuts, cheeses, bread, sausages, honey, olives, olive oil, fish and what not. The many different wine festivals are naturally added to this. At the end of August each year a big tomato festival is staged in the Spanish town of Bunol. The highlight is the tomato fight in the streets. In the Serbian town of Leskovac, a world grilled meat festival is organized every year. For a few days the small town seems dizzy with the smoke of hundreds of grills, on which every kind of meat is grilled, and all this to the sound of string orchestras that play to their heart's desire, as if the pljeskavicas won't be any good if they aren't accompanied by at least of few bars from Goran Bregovic's Kalashnikov. There are dozens of eccentric festivals and competitions such as the pancake race in Olney, UK, or the cheese rolling at Cooper's Hill. There is even a special Tunarama festival in Port Lincoln, Australia, in which the competitors toss 10-kg tunas on the beach. The world record toss of 36 meters was set in 1998 by former Olympic hammer thrower Sean Carlin. Oddly enough, he was not disqualified for being a professional, and tossed the fish together with the amateurs. Most festivals of this kind carry something of the spirit of the medieval carnival, which is an important part of the cultural code of the modern Western world.

ШОПСКАТА САЛАТА (домати, краставици, чушки, лук и настързано саламурено сирене) е вероятно най-популярното българско ястие, сервира се на доста места в Централна и Източна Европа, а в Румъния я наричат "българска салата". Салатата всъщност не е традиционна - измислена е от експерти на туроператора "Балкантурист" през 60-те.

SHOPSKA SALAD (tomatoes, cucumbers, peppers, onions and grated brined sheep's cheese) is probably the most popular Bulgarian dish, served in many places in Central and Eastern Europe, and known as "Bulgarian salad" in Romania. Actually, the salad is not traditional – it was invented by experts of the tour operator Balkantourist in the 1960s.

Increasingly more people are anxiously asking the question: "What am I actually eating?"

IN RECENT YEARS THE FASHION of regional culinary festivals has timidly started to make its way into Bulgaria, too. In Trun and Razgrad there are yoghurt festivals; in the village of Banitsa, Vratsa region, there is a banitsa (cheese pastry) festival; the villages of Beli Iskar and Zhabokrat have leek pastry festivals; in Gorna Oryahovitsa they pay homage to the sudjuk (flat sausage); in Raduil and Smilyan they have bean festivals; and in Kavarna a mussels and fish festival. The Tastes of Varna festival was launched last year. There is one traveling festival, Colorful Table, which is held in different towns each year. Most of these events were launched af-

ter 2001 and are probably yet to develop into their full potential.

There are unique foods in Bulgaria that are in danger of disappearing that such initiatives cannot only help to preserve, but which will also create a more attractive tourist image of the country. The green cheese from the Teteven village Cherni Vit, krokmach (made of sheep's yoghurt) from the Pleven village of Rakita, Elena leg of ham, Smilyan beans (the real thing), and beaten cheese from the Rhodope Mountains, can all be cited as examples. If the Bulgarian tourist industry shows a bit more imagination, it would try and design an ad image of the Bulgarian identity through such foods, rather than with clips featuring blondes and ATVs. Food is an inseparable part of a country's image, which is why most tourists show interest in local products and specialties. At the same time, it should not be forgotten that the tourist industry is just as ambiguous as globalization. Tourism can revive certain traditions, culinary technologies and tastes, but it can also kill them by depriving them of their natural environment and authenticity. The rural granny who knits mats or rolls out banitsa dough before the rapt eyes of a group of Scandinavians stops being a rural granny and becomes an attraction. ■

ССВ Bonus

Слънчев сезон за изгодно пазаруване с твоята кредитна или дебитна карта от ЦКБ

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

► Повечето такива фестивали носят нещо от духа на средновековния карнавал, който е важна част от културния код на модерния западен свят.

ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ МОДАТА на регионалните кулинарни фестивали плахо започна да навлиза и България. В Трън и Разград има празници на киселото мляко, в село Баница, Врачанско, правят празник на баницата, в селата Бели Искър и Жабокрът си имат празници на зелника, в Горна Оряховица отгават почести на сугжука, в Рагуил и Смилян има фестивали на фасула, а в Каварна – на мидите и рибата. Миналата година стартира „Вкусовете на Варна“. Има и един пътуващ фестивал „Шарена трапеза“, който всяка година се провежда в различен град. Повечето подобни начинания са започнали след 2001 година и вероятно ще се развиват.

В България има уникални храни, застрашени от изчезване, които чрез подобни инициативи могат не само да бъдат запазени, но да помогнат за един по-привлекателен туристически образ на страната. Като пример могат да се посочат зеленото сирене от тетевенското село Черни Вит, крокмач от плевенското село Ракита, еленски бут, смилянски боб (но истински), рогопско бито сирене... Ако българската туристическа индустрия прояви повече въображение, тя би опитала да конструира рекламен образ на българската идентичност чрез подобни храни, а не чрез клипове с мацки и АТВ-та. Храната е неизменна част от образа на една страна, поради което и повечето туристи проявяват интерес към местни продукти и специалитети. В същото време не би трябвало да се забравя, че туристическата индустрия е точно толкова двусмислена, колкото и глобализацията. Туризмът може да съживи определени традиции, кулинарни технологии и вкусове, но може и да ги убие, като ги лиши от тяхното естествено битие и автентичност. Селската бабичка, която плете розозки или меси баница пред захласнатите погледи на група скандинавци, престава да бъде селска бабичка, а става атракцион. ■

MADE IN BG

ЗЕЛЕНОТО СИРЕНЕ от старопланинското село Черни Вит е единственото сирене с благородна плесен на Балканите.

КРОКМАЧ се нарича специфичен млечен продукт от Северна България. Приготвя се много просто - пълномаслено овче мляко се съгъства на слаб огън, посолява се и се складира на хладно в буркани. Когато узрее, може да се реже с нож.

СМИЛЯНСКИЯТ БОБ е специфичен сорт фасул, много крехък и с нежен вкус, който се отглежда в рогопското село Смилян и околностите му. На българския пазар има много имитации с подвеждащи етикети, съдържащи китайски боб. Той обаче е лъскав, за разлика от оригинала.

GREEN CHEESE from the Balkan village Cherni Vit is the only cheese with green mould in the Balkans.

KROKMACH is the name of a specific milk product from North Bulgaria. It is very simple to prepare – whole sheep's milk is thickened over low heat, salted and stored in jars in a cool place. When ripe, it can be cut with a knife.

SMILYAN BEANS are a specific type of beans, very soft and with a mild taste, grown in and around the Rhodope village of Smilyan. On the Bulgarian market you will find plenty of imitations with misleading labels, containing Chinese beans. However, they are shiny, in contrast to the original.

SOFIA SMILE CENTER
diadent

SUMMER TIME A REASON TO SMILE

ЛЕТО ПОВОД ДЛЯ УЛЪБОК

**GENERAL DENTISTRY
RESTORATIVE DENTISTRY
COSMETIC DENTISTRY
IMPLANTOLOGY**

Golden Sands Resort Bulgaria
ADMIRAL SPA HOTEL,
Phone: **+359 877 717 890**

1113 **Sofia**, 6 Prelom Str.
(behind PLISKA Hotel)
Phone: **+359 2 971 7190**
Phone: **+359 878 717 890**

www.diadent.net

В куфара на Томас Рушицка

Томас Рушицка е изпълнителен директор на „Порше БГ“, официалния вносител на Volkswagen и Audi за България. Завършил е международни икономически отношения и бизнес администрация в Инсбрук, Австрия. Нещата, без които не тръгва на път:

Папка за документи. Не обичам да нося лаптоп, а и всичко, което ми трябва, се събира в папката. В момента ползвам една фирмена, защото секретарката ми настоя да сменя любимата си Samsonite – била вече твърде износена.

Телефон. Не съм почитател на смартфоните, за мен основната функция на телефона е да можеш да се обадиш на някого или да те потърсят. Имам Nokia E72, и единствената допълнителна функция, която ползвам, е да проверявам електронната си поща. За мен личното пространство е много важно и затова никога не звъня на служителите си в почивни дни. А и аз самият изключвам телефона си, когато съм в почивка.

Снимки. Тъй като не мога да бъда постоянно със семейството си, едно от малкото неща, които винаги присъстват в багажа ми, са техни снимки.

Електронна книга. Абсолютно съм възхитен от електронния си четец Kindle и откакто го имам, не се разделям с него при пътуване. Плюсовете му са много – поръчвам си книги онлайн и ги получавам след секунди, багажът ми е по-малко, а и много ми харесва функцията за вадене на цитати. Напоследък съм обсебен от класическите руски писатели – Достоевски, Толстой.

Бански. Обичам да спортувам, в свободното си време играя предимно тенис, футбол или тичам. Когато пътувам обаче, винаги взимам със себе си бански, защото ако ми останат гва часа между ангажиментите, ги уплътнявам в хотелския басейн. ■

Thomas Ruschitzka is the CEO of Porsche BG, the official Volkswagen and Audi importer for Bulgaria. He graduated with a degree in International Economic Relations and Business Administration in Innsbruck, Austria. The following items are always present in his luggage:

Portfolio. I do not like to carry a laptop, and everything I need can be contained in one portfolio. I am currently using a company-issued folder because my secretary insisted I replace my favorite Samsonite portfolio; she said it had become too worn out.

Telephone. I am not a fan of smart phones; for me the main function of a telephone is to be able to call somebody or to be reachable. I am currently using a Nokia E72 and the only additional function I use is email. For me, private time and space is very important; that is why I never call my employees on non-working days. I myself switch off my mobile phone when I am on a holiday.

Photos. Being that I cannot constantly be with my family, one of the things that is always present in my luggage are some photos of them.

E-book. I am absolutely fascinated by the Kindle electronic reader, and ever since getting one I have not parted with it whenever I travel. There are many advantages – I order books online and I receive them in seconds, my luggage weighs less, and I also enjoy the quote display function very much. Lately, I have been obsessed with the classic Russian writers Dostoyevsky and Tolstoy.

Swimming suit. I like to do sports; in my leisure time I mainly play tennis and football and jog. However, when I travel I always take a swimming suit with me because, if I have a couple of hours between my appointments, I usually spend them in the hotel's swimming pool. ■

In the Suitcase of Thomas Ruschitzka

Samsonite

BY YOUR SIDE

ГАЛАКТИЧЕСКИ СТОПАДЖИЯ

Корейският гигант Samsung вече има нов флагман в планетарната война с Apple - от края на май на европейския пазар се продава смартфонът Galaxy S3, с който компанията разчита да затвърди водещата си позиция на пазара на мобилни устройства.

Новото поколение на Galaxy има по-голям екран (4.8 инча, с половин инч повече от S2), 8-мегапикселова задна камера за снимки и 1.9-мегапикселова предна за видеоразговори. Лицевата камера има и други интелигентни функции – примерно способна е да следи очите ви и да не изключва екрана, когато гледате в него. Тоест вече няма да ви се налага периодично да докосвате телефона, когато четете или гледате нещо.

Едно от съществените нововъведения е асистентът S Voice – нещо като отговор на прословутия Siri от iPhone. Той разпознава госта гласови команди – примерно можете да му поръчате да ви пусне определена песен, да му кажете snooze, когато искате да спрете алармата, или wake up, ако искате да включите екрана.

Galaxy S3 ползва четириядрен процесор и познатата вече операционна система Android 4.0 (Ice Cream Sandwich), но с доста добавки и усъвършенствания от Samsung. Подобрена е например функцията Android Beam, така че пращането на файл от 1 гигабайт от един апарат на друг отнема едва три минути, а на 10-мегабайтов файл – буквално две секунди. За целта просто трябва да допрете двата смартфона един до друг.

S3 може да ползва 4G мрежи там, където ги има, и като начало се предлага в две раз-

новидности според връзката памет – 15 или 32 GB.

По-късно през годината ще се появи и 64-гигабайтова версия.

Можете да си поръчате и безжично зарядно, в което не е нужно да включвате никакви кабели – просто оставяте телефона върху него. ■

Hitchhiker of the Galaxy

Korea's giant Samsung has a new flagship in its planetary war against Apple – as of late May, the company began selling the Galaxy S3 smartphone on the European market and is hoping it will help to secure its position as leader in the mobile phone market.

Galaxy's new generation has a larger screen (4.8 inches, half an inch larger than S2), an 8-megapixel back camera for taking pictures and a 1.9-megapixel front camera for video chats. The front camera has some other smart functions, too – for example, it is able to follow your eyes and prevent the screen from turning off until you stop looking at it. This means you are not forced to constantly touch the phone while reading or watching something.

One of the major innovations is the S Voice assistant – something of an answer to iPhone's famous Siri. It identifies quite a few voice commands – for example, you can ask it to play a certain song, tell it snooze when you want to stop the alarm, or wake up if you want to turn on the screen.

Galaxy S3 uses a quad-core processor and the well-known Android 4.0 operational system (Ice Cream Sandwich), while boasting many additions and improvements by Samsung. For example, the Android Beam function has been improved so that sending a 1 GB file from one device to another only takes three minutes, and sending a 10 MB file is completed in virtually two seconds. In order to transfer files, you simply put the two smartphones in contact with each other. S3 is able to use all available 4G networks, and is initially offered with built-in memory of 15 and 32 GB. Later on in 2012 a 64 GB version will be launched as well.

You can also order a wireless charger that eliminates plugging in cables – you simply place the phone on the charger. ■

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография BMW

ТРИумф на еволюцията

Новото BMW 328i е толкова добро, че останалите биха го причакали в тъмна уличка

АКО АВТОМОБИЛИТЕ ХОДЕХА на училище, новата тройка на BMW щеше да е многознайкото, когато всички копнеят да натупат в междучасието.

Компактният модел, който утвърди баварците като лидери в луксозния сегмент и на който се пада почти една трета от продажбите им, отдавна вбесява конкурентите с отчетливата липса на недостатъци. При теста на предишната "тройка" през 2009 госта се поровихме за недомислия и накрая трябваше да се задоволим с отсъствието на поставки за чаши в конкретната версия.

А с шестото поколение на модела (след изчерпването на буквата E то носи кода F-30) нещата стоят дори по-зле. Да, новата "тройка" не е революция, а еволюция

– но еволюция в смисъла на прехода от пещерната жена към Шарлиуз Терон. F30 е по-бърза, по-приятна за каране, по-удобна, по-красива и дори – тези хора нямат срам – по-икономична.

НАШИЯТ ТЕСТОВ МОДЕЛ Е 328i, със средния бензинов двигател в гамата. В ерата на т.нар. "гаунсайзинг" цифрите вече нямат някогашния си смисъл – 328 означава двулитров четирицилиндров двигател с два турбокомпресора, който замества предишния шестцилиндров 3.0 с атмосферно пълнене. Това смаляване не е точно неусетно – ще почувствате минусите му при бавно движение и в тежък трафик. Но мощността е запазена, а времето за ускорение до 100 км всъщност е намаляло, така че на

дълъг път новият двигател печели. Да не говорим за завидните 6.4 литра комбиниран разход (с неизбежната уговорка, че за да постигнете показателя от брошурата, ще ви трябват търпението и волята на будистки монах). Управлението, както при всяка тройка досега, е добре балансирано. В съюз с електронните стабилизиращи системи то може да бъде дори разглезвачо: ще ви приучи да правите безнаказано неща, които в друг автомобил може да ви излязат през носа.

ЗА ВЪНШНИЯ ВИД НЯМА НУЖДА ДА ГОВОРИМ. Той говори сам за себе си. За разлика от леко безличните модели от 90-те, тази "тройка" се запомня от пръв поглед – до степен да сте в състояние да я нарисувате (ако сте от онази благословена част от човечеството, за която рисунката на къща не се състои от квадрат, триъгълник и спирала вместо дим). Агресивните и неочаквани линии на новия главен дизайнер Адриан ван Хойдонк са първоначално стряскащи, а после – пристрастяващи.

BMW 328i

4-цилиндров бензинов двигател с TwinTurbo

1997 куб. см работен обем

245 к. с. максимална мощност (5000-6500 об/мин)

350 Nm максимален въртящ момент

250 км/ч максимална скорост (електронно ограничена)

5.9 секунди от 0 до 100 км/ч

6.4 литра разход за 100 км комбиниран пробег

149 грама CO² на км вредни емисии

73 700 лева стартова цена

BMW 328i

4-cylinder petrol engine with TwinTurbo

1997 ccm cubic capacity

245 HP maximum power (5000-6500 revolutions/min)

350 Nm maximum torque

250 km/h maximum speed (electronically limited)

5.9 seconds acceleration

0-100 km/h

5.9 litres fuel

consumption per 100 km (combined)

149 g/km CO²

emissions

73,700 leva

starting price

93-ТЕ ДОПЪЛНИТЕЛНИ МИЛИМЕТРА в гължината на F30 означават осезаемо повече комфорт на задните седалки. Благодарение на разширената употреба на олековена стомана и алуминий обаче "тройката" е пораснала само на ръст, не и на тегло (всъщност е с 40 kg по-лека от предишния модел). Самата задна седалка може да се стори малко ниска на хората с по-дълги крака, но като цяло е достатъчно удобна.

Информационната система iDrive вече не е новост, но си остава една от най-добрите на пазара – разбираема, бърза, интуитивна. Иначе казано, не се налага да се учите да работите с нея. Просто посягате към големия кръгъл бутон и изведнъж всичко ви се получава (защо не измислят нещо подобно и за карането на ски?).

Предлаганите допълнително опции включват всякакви електронни глезотии - системи за нощно зрение, за автоматично паркиране, дори усъвършенстван head-up дисплей, който вече ви показва и ограничението на скоростта в момента, за да видите с точно колко километра съвсем

неусетно сте го надвишили. Доста полезна функция, която обаче ще ви струва 1900 лева отгоре.

СТИГНАХМЕ ДО ЕДИНСТВЕНИЯ НЕДОСТАТЪК, който запазва волята за живот у конкурентите – цената. Или по-скоро ЦЕНАТА. С този двигател колата тръгва от около 77 000 лева, което е приемливо за класа. Но само минаването с поглед през списъка с допълнителните екстри е достатъчно да добави още една петцифрена сума: 4200 лева за асистента при паркиране; 3600 за кожен салон; 2100 за адаптивно окачване; 4500 за автоматична трансмисия; 900 за автопилот със спирателна функция; 1100 за адаптивни предни светлини; 4700 за навигация... Ако искате да се чувствате наистина безкомпромисни, ще трябва да се изръсите с близо 100 000 лева. Кое-то, строго погледнато, е цената на десет околосветски пътешествия. Но въпреки това е смисълът на лукса: ако беше общодостъпен, щеше ли да си струва да се борим за него? ■

Auto On Air

Всичко, което трябва да знаете за автомобилите.

- Видеотестове на нови модели.
- Технологични новости.
- Полезни съвети.
- Автомобилна икономика.

www.autoonair.bg

Auto On Air

We love Autos

TRlumph of evolution

The new BMW 328i is good enough to be waylaid in a dark alley

IF AUTOMOBILES WENT to school, the new BMW 3 Series would be the know-all everybody longs to hit during recess.

The compact model, which established the Bavarians as leaders in the luxury segment and which accounts for nearly one third of their sales, has long been infuriating competitors with its obvious lack of shortcomings. During the test of the previous 3 Series in 2009 we were hard put to find flaws and in the end had to make do with the absence of cup holders in the specific version.

And with the sixth generation of the model (after the letter E being exhausted, it is code-named F-30) things are even worse. Yes, the new 3 Series is not a revolution, it is evolution – but evolution in the sense of the transi-

tion from cavewoman to Charlize Theron. The F30 is faster, nicer to drive, more comfortable, more beautiful and even – these people know no shame – more economical.

OUR TEST MODEL IS THE 328i, with the average petrol engine in the range. In the age of 'downsizing', the figures have lost their former meaning – 328 means a 2.0-litre four-cylinder engine with two turbochargers, replacing the previous six-cylinder 3.0-litre naturally aspirated. This downscaling is not exactly imperceptible – you'll feel the minuses when moving slowly and in heavy traffic. But the power has been preserved, and the acceleration time to 100 km has actually been reduced, so that in out-of-city traffic the new engine comes out top.

Not to mention the enviable 6.4-litre combined consumption (with the inevitable stipulation that to reach the index of the brochure, you will need the patience and willpower of a Buddhist monk). The handling, as in any other 3 Series so far, is well balanced. In alliance with the electronic stabilizing systems it even indulges you: letting you get away with things which in another car you would pay for dearly.

THERE'S NO NEED TO SPEAK ABOUT APPEARANCE. It speaks for itself. In contrast to the somewhat impersonal models of the 1990s, this 3 Series is remembered at first glance – to the extent that you would be able to draw it (provided, of course, you're part of that blessed part of mankind for which the drawing of a house does not consist of a square, triangle and spiral instead of smoke). The aggressive and unexpected lines of new chief designer Adrian van Hooydonk are startling at first and later – addictive.

THE 93 ADDITIONAL MILLIMETRES in the length of the F30 mean tangibly more comfort in the backseats. Thanks to the expanded use of lightweight steel and aluminium, however, the 3 Series has grown only in height, not in weight (it actually weighs 40 kg less than the previous model). The backseat may seem slightly low to people with long legs, but as a whole it is comfortable enough.

The iDrive information system is no longer a novelty, but it is still one of the best on the market –comprehensible, quick, intuitive. To put it differently, you don't have to learn how to operate it. You simply reach for the large round dial and suddenly everything is as you want it (why don't they come up with something like that for skiing?).

The offered extra options include all sorts of electronic gadgets: systems for night vision, automatic parking, even a perfected head-up display, which also shows you the current speed limit so you can see with exactly how many kilometres you've quite imperceptibly exceeded it. Certainly a useful little function, which however will cost you another 1,900 leva.

WE'VE COME TO THE ONLY DRAWBACK, which keeps alive the will to live among competitors – the price. Or rather THE PRICE. With this engine the car price starts from about 77,000 leva, which is acceptable for its class. But just a cursory glance through the list of optional extras is enough to add another five-digit sum: 4,200 leva for the parking assistant; 3,600 for leather upholstery; 2,100 for adaptive suspension; 4,500 for automatic transmission; 900 for cruise control with automatic braking; 1,100 for adaptive headlights; 4,700 for navigation... If you want to feel truly uncompromising, you'll have to cough up nearly 100,000 leva. Which, strictly speaking, is the price of 10 round-the-world trips. But then, isn't exactly this the point of luxury: if it were generally available, would it be worth fighting for? ■

Red Canapé

MENU SPRING/SUMMER 2012

Red Canapé is different.
Just like you.

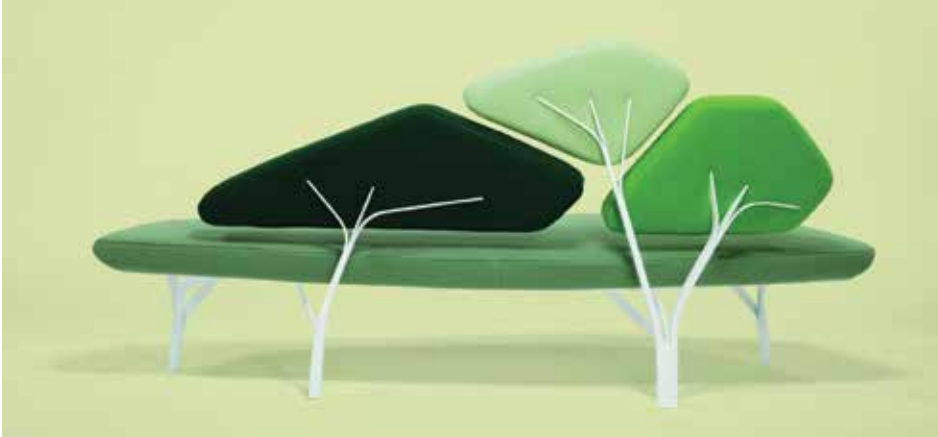
f Red Canapé Restaurant
Graffiti Gallery Hotel
Varna, Bulgaria, 65 Knyaz Boris I blvd.
Reservations: +359 882 005 005
www.redcanape.com

ДИЗАЙНЕРИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ...

Най-интересното от 51-ия
Международен мебелен
салон в Милано

Текст КИРИЛ СТАНЕВ

330 000 Е ЦИФРАТА, която ще ви даде най-ясна представа що за явление е Il Salone Internazionale del Mobile в Милано. 330 000 е броят на посетителите, видели тазгодишното издание на това най-престижно международно изложение за обзавеждане, аксесоари и осветление в света.

Създадено в далечната 1961, то продължава да привлича все по-голям интерес, и това не е случайно - тук се определят тенденциите за следващите месеци, а дизайнери, архитекти, производители и търговци си сверяват часовниците.

През 2012 салонът затвърди очертамите се през последните години две основни - и напълно противоположни - тенденции. Едната е към краен минимализъм, изчистване от излишното, връщане на най-простите форми. Другата - към преоткриване на богатите възможности на класиката. Подбрахме за вас няколко любопитни примера и в двете посоки. ■

1. Любопитната серия "Джекил и Хајг" на Borghese - два типа изпълнение на едни и същи мебели.
2. Изчистената нова колекция на японца Оки Сато за Bisazza Bagno.
3. Канapé от LEOLUX.
4. Класика от Luciano Zonta.
5. Столът-лопата на Faye Toogood.
6. Кристални крушки от Lee Broom.
7. Отново Оки Сато за Bisazza Bagno.

1. The eye-catching Jekyll and Hyde series of Borghese – two types of execution of the same furniture.
2. The new collection of Japanese Oki Sato for Bisazza Bagno.
3. A LEOLUX sofa.
4. Classical forms by Luciano Zonta.
5. Faye Toogood's spade chair.
6. Crystal bulbs by Lee Broom.
7. Again Oki Sato for Bisazza Bagno.

Designers of the world...

The highlights of the 51st International Furniture Fair in Milan

By KIRIL STANEV

330,000 IS THE FIGURE which will give you a good idea of the phenomenon called Il Salone Internazionale del Mobile in Milan. 330,000 is the number of visitors to this year's edition of the world's most prestigious international exhibition of furnishings, accessories and lighting.

Created in the distant 1961, it continues to attract increasingly greater interest, and no wonder – this is where the trends for the next months are decided, and designers, architects, manufacturers and retailers see how the land lies.

The 2012 exhibition strengthened the two main – and completely opposite - trends of recent years. One aims for extreme minimalism, freed of the superfluous, a return to the simplest of forms. The other seeks to rediscover the rich possibilities of classical forms. We've selected a few interesting examples from both for you. ■

Център по дентална медицина Свети Георги

ул. Константин Иречек 20, София, България
тел. 02/954 47 83, тел./факс 02/952 41 94
моб. тел.: 0886 129 213, 0898 526 082
e-mail: dc_st.george@abv.bg

Ако имате два свободни дни в София, идете на зъболекар дори да смятате, че не ви е необходимо. Повечето българи, които живеят в чужбина, редовно се прибират с единствената цел да си лекуват зъбите в България, където стоматолозите не само се справят доста добре, но и за по-малко пари.

В денталния център на г-р Цалов, специализирал ендодонтия, парадонтология и имплантология в Австрия, Италия, Швейцария и Франция, може да получите и козметични услуги. Една от възможностите е да си избелите зъбите по най-популярните в Европа технологии или просто да си направите профилактичен преглед.

Новост в центъра е лечението с лазерен апарат без болка и без анестезия.

St. George Dental Services Centre

20 Konstantin Irechek Str., 1000 Sofia, Bulgaria
phone: +359 2/ 954 47 83, phone/fax: +359 2/952 41 94
cell phone: +359 886 129 213, +359 898 526 082
e-mail: dc_st.george@abv.bg

If you have a couple of days to spare in Sofia then you should visit a dentist – even if you don't think you need to. The majority of Bulgarians who live abroad regularly return with the single aim of having their teeth taken care of in a country where the dentists not only perform a very decent job, but also charge a lot less.

At Dr. Tsalov's Dental Services Centre you can also have cosmetic treatments. Dr. Tsalov has studied endodontics, paradontology, and implantology in Austria, Italy, Switzerland and France. Therefore, you will have the opportunity to have your teeth whitened with the latest European technology, or simply have a check-up.

Laser treatment, which is performed without anesthesia and is completely painless, is one of the centre's more novel procedures.

Restaurante Te Quiero

ИЗКУШЕНИЕТО НА ИБЕРИЙСКАТА КУХНЯ

София, бул. България 56А
тел. 02/ 850 44 35
моб. тел.: 0888 04 04 04
www.tequiero.bg

През последните години в световните класации водещите ресторанти са испанските. В класацията на „Сан Пелегрино - топ 5“ за 2011 три от ресторантите са испански, печелейки призове със завидна техника и философия за храната.

Тази кухня се е прочула с традиционни и неустоими ястия като паеля, фидеуа и неповторимия вкус на хамон иберико бейота, завладял континенти.

Сега и в София можете да опитате всичко това - в испанския ресторант „Te Quiero“.

Екипът от готвачи на „Te Quiero“ твори пред очите на гостите в отворена кухня.

Всички храни са автентични, продуктите са внесени директно от Испания - рибата, погравките, оризът, хамоните, вината. „Te Quiero“ е едно от малкото места в България, където можете да се насладите на уникалните вкусове на антрекот и бон филе от „Black Angus“ и Wagyu Kobe style Beef.

Менюто, придружено от богата винена листа, ще задоволи напълно вашия изискан вкус.

Ресторантът разполага със 70 седящи места и уникална лятна градина със 120 места.

„Te Quiero“ е предпочитано място за романтична среща, бизнес обяд или вечеря с приятели. В „Te Quiero“ вие сте на гости при приятели.

RESTAURANTE & JARDÍN
TE QUIERO
AUTÉNTICO

Restaurante Te Quiero

THE TEMPTATION OF THE IBERIAN CUISINE

56A Bulgaria Blvd, Sofia, Bulgaria
phone: +359 2/ 850 44 35
mobile: +359 888 04 04 04
www.tequiero.bg

For the last years Spanish restaurants have been on top of international rankings. There are 3 Spanish restaurants in the 2011 edition of „San Pelegrino Top 5“ winning the awards thanks to their exclusive technique and philosophy for food.

This cuisine is world-known for its traditional and irresistible dishes such as the paella, fideua and the unique flavor of the jamon iberico bellota, which made a conquest of continents.

Now you have the chance to taste all those masterpieces in Sofia in the Spanish restaurant „Te Quiero“.

The team of chefs of „Te Quiero“ create their dishes in an open air kitchen, just in front of the eyes of their gusts.

All dishes are fully genuine and prepared of authentic ingredients imported directly from Spain - the fish, the spices, the rice, the jamons, the wines. „Te Quiero“ is one of the few places that will let you enjoy the unique flavours of the entrecote and bon fillet of „Black Angus“ and Wagyu Kobe style Beef.

The menu accompanied by a rich wine list will fully satisfy your exquisite taste.

The restaurant disposes of 70 seats and unique summer garden with 120 seats.

„Te Quiero“ is a privileged venue for a romantic rendezvous, business lunch or a dinner with friends. You've come to see friends instead of visiting a restaurant in „Te Quiero“.

Spaghetti kitchen

София, ул. Шести септември 9
Резервации тел.: 0890 5 66666
office@spaghetti-kitchen.com
www.spaghetti-kitchen.com

Няма как да преминете по улица „6-и септември“ и да останете безразлични към вида на този наистина необикновен ресторант. Какво го прави такъв, ще разберете в момента, в който прекрочите прага му. С една-единствена крачка забравяте за работната суматоха на големия град и се пренасяте в един друг сюжет с вълшебна атмосфера и безброй кулинарни предложения. Тук ще откриете приятна комбинация от съвременен дизайн в обзавеждането, изискано меню с интернационална кухня и отпускателна музика. Заведението впечатлява и с деликатно лично отношение към клиента и усещане за домашен уют. Всичко това превръща Spaghetti Kitchen в най-модерното и желано място в София.

SPAGHETTI KITCHEN
ITALIAN FOOD AMERICAN GRILL

Spaghetti kitchen

6th of September Str., Sofia, Bulgaria
Reservations: +359 890 5 66666
office@spaghetti-kitchen.com
www.spaghetti-kitchen.com

It is not possible to pass 6th of September Street and to remain indifferent to the appearance of this unusual restaurant. You will understand what makes it so unusual the minute you cross its threshold. Only one step and you forget about the busy turmoil of the city, and move into another reality that has a magic atmosphere and countless culinary propositions. Here you will find a pleasant combination of contemporary interior design, exquisite international cuisine and relaxing music. The restaurant also impresses with its delicate personal attitude towards the customer and the feeling of home comfort. All this makes Spaghetti Kitchen the most modern and desired place in Sofia.

Graffit Gallery Hotel

65 Knyaz Boris I Blvd., 9000 Varna, Bulgaria
phone +359 52 989 900, fax +359 52 989 902
reservations@graffithotel.com
www.graffithotel.com

Graffit Gallery Hotel & Rappongi Beach

Summer **2**in**1**

Hotel & Beach Special Deals

20 % Off Weekend package* - EUR 320

25 % Off 5-day package* - EUR 690

*DBL Exclusive room *BB

*VIP lounges at the beach *Daily shuttle

Специална оферта Хотел & Плаж

20 % отстъпка за Уикенд пакет** - 320 евро

25 % отстъпка за 5-дневен пакет** - 690 евро

**Двойна стая Ексклузив **сътс закуска

**ВИП шезлонги на плажа **Трансфер

Една година на борга на Bar Flight

град София, ул. Леге 15А
тел.: 0899 50 50 90

A year aboard Bar Flight

15A Lege Str., Sofia, Bulgaria
phone: +359 899 505090

През декември Bar Flight празнува своя първи рожден ден. Само за една година барът се утвърди като място, където всеки може да опита уникални специалитети и да стане част от тематичните партита всяка вечер.

Разположен в самия център на София, той е с ултра модерен дизайн, с уникална озвучителна и осветителна апаратура и специални ефекти, съобразени с всички съвременни изисквания. Капацитетът му е за над 200 души и нараства двойно през летния сезон.

Bar Flight предоставя уникалната възможност на своите клиенти да опитат от всички кулинарни изкушения на разнообразната кухня 24 часа в денонощието. За кратко време заведението се превърна в предпочитано място за частни партита, представяне на различни продукти на водещи български и световни фирми.

На сцената и зад пулта се изявяват най-популярните диджеи и изпълнители от българската хаус, поп и хип-хоп музика. Сред атракциите на традиционните партита са мобилните диджеи пултове и предизвикателните street dancer момичетата на Bar Flight, които са сред най-красивите танцорки в нощна София.

In December, Bar Flight celebrated its first birthday.

Only in a year, the bar won the recognition as a place where everyone can taste the unique specialties and to become part of the thematic parties organized every night.

It is located in the very center of Sofia and has a modern design and unique sound and light equipment, consistent with all contemporary requirements. Its capacity is over 200 people and in the summers season it increases up to two times.

Bar Flight presents its clients a unique opportunity to taste all culinary temptations in its various cuisine, 24 hours a day. In a short time, the bar became a preferred place for private parties and presentation of different products of leading Bulgarian and world companies.

Some of the most popular DJs and performers of Bulgarian house, pop and hip hop music have performed on the stage and behind the music-stands. Among the attractions of the traditional parties are mobile DJ music-stands and the eccentric street dancers of Bar Flight who are among the most beautiful dancers in Sofia.

Night Flight – Властелинът на нощна София

град София, бул. Мария Луиза 20
тел.: 0899 50 60 60

Night Flight – the Lord of Sofia at night

20 Maria Luiza Blvd., Sofia, Bulgaria
phone: +359 899 50 60 60

NIGHT FLIGHT

За две години клуб Night Flight се превърна в най-актуалното нощно заведение, не само в София, но и в България. Ценителите на истинското забавление знаят, че могат да получат всичко онова, което да превърне нощта им в незабравимо преживяване.

Разположен в самия център на столицата, клубът е отлично място за концерти на най-актуалните изпълнители, специални промоции, корпоративни мероприятия, ревиюта и забавления от най-висока класа. Заведението е разположено на две нива – партер, VIP зона и балкон, като общият капацитет е над 1000 души. Обособени са две лобита на първо и второ ниво, а баровете са общо четири.

Night Flight е с ултра модерен дизайн и е оборудван с уникална за мащабите на България озвучителна, осветителна апаратура и специални ефекти, съобразени с всички най-съвременни изисквания на европейските стандарти. На сцената е монтиран огромен LCD екран с площ 30 кв.м., както и множество други мултимедийни екрани, разположени във всички точки на заведението, включително и на входа.

В Night Flight са изнасяли концерти едни от най-големите звезди на българската и световната музикална сцена. Сред тях са Слави Трифонов и Ку-Ку бенд, Ъпсурт, актуалните звезди на най-популярния жанр като Азис, Глория, Преслава, Галена. Музикантите от Hot Chocolate, Елена Папаризу и Андреа Баника бяха сред специалните гости на клуба.

Night Flight became the most popular nightclub not only in Sofia but also in Bulgaria in just two years. Connoisseurs of real entertainment know that they can get everything that can turn the night in an unforgettable experience.

It is located in the very center of the Capital and is the perfect place for concerts by some of the most popular performers, special promotions, company events,

fashion shows and entertainment of the highest class. It is located on two levels – ground level, VIP area and a balcony. Its total capacity is for over 1000 people. There are two lobbies, on the first and the second level, as well as four bars.

Night Flight is of modern design and equipped with a unique for Bulgaria sound and light installation and special effects, complied with all contemporary requirements of the European standards. A huge LCD screen is installed on the stage with an area of 30 sq. m, as well as many other multi-media screens, located in all areas, including near the entrance.

Some of the biggest Bulgarian and world music stars have had concerts in Night Flight. Among them are Slavi Trifonov and Ku Ku Band, Upsurt, as well as some stars of the most popular music now – Azis, Gloria, Preslava and Galena. The musicians from Hot Chocolate, Elena Papparizo and Andreea Banica were among the special quests of the club.

ПРОГРАМАТА НА NIGHT FLIGHT ЗА МЕСЕЦ ЮНИ

05.06 Джена
06.06 Илиян
07.06 Андреа
12.06 Преслава
13.06 Галена
14.06 Playboy и Азис

19.06 Тони Староро
20.06 Джена
21.06 Глория Ла Монтина
26.06 Преслава
27.06 Азис
28.06 Гъмзата

ВАЖНО!

ПРЕВОЗ НА БЕЗПЛАТЕН БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

НОВА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ ЕР

България Ер въвежда по линиите си нови правила за превоз на багаж за билети, издадени на/след 02 май 2011 г. Новата система, **PIECE CONCEPT**, се базира на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

РЕГИСТРИРАН / ЧЕКИРАН БАГАЖ

Всеки пътник има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж, както следва:

1. Общи правила – Международни и Вътрешни линии:

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж
Бизнес класа	2 броя – макс. до 23 кг и до 158 см всеки
Икономическа класа	1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см

2. Изключения:

Златна карта на бонусната програма	Плюс 1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см
За притежатели на кобрандирана карта „България Ер-ЦКБ“	Безплатна норма чекиран багаж – 2 броя до 23 кг всеки
За членове на програмата „ЦКБ Клуб“	Безплатна норма чекиран багаж – 2 броя до 23 кг всеки
Моряци	Плюс 1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см
Бебета от 0-2 години	1 брой – макс. до 10 кг и до 115 см

Максималният размер е сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа - /l +h+w/.

Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане.

3. Такси за свръхбагаж - Международни линии:

За по-тежък багаж - между 23 кг - 32 кг	EUR 50
За по-обемист багаж - между 158 см – 203 см	EUR 70
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг x 158 см	EUR 50
Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг x 158 см	EUR 100

4. Такси за свръхбагаж - Вътрешни линии:

За по-тежък багаж - между 23 кг - 32 кг	EUR 20
За по-обемист багаж - между 158 см – 203 см	EUR 30
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг x 158 см	EUR 20
Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг x 158 см	EUR 50

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

5. Специални категории багажи:

Спортна екипировка	Включва се в безплатната норма багаж, при условие че е до 23 кг и до 200 см. Счита се като брой багаж. Изключение: - Международни полети: Един чифт ски на пътник – прилага се фиксирана такса от EUR 30. - Вътрешни полети: Един чифт ски на пътник - прилага се фиксирана такса от EUR 20.
Домашни любимци в пътническата кабина /PETS/: Максимално тегло на животното и клетката – до 8 кг Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 см Приемат се само кучета и котки.	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от EUR 50.
Животни в багажника /AVIH/: Максимално тегло на животното и контейнера – 32 кг Максимални размери на контейнера – 110 x 80 x 76 см	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от EUR 80.

РЪЧЕН / КАБИНЕН БАГАЖ: 1 брой – до 10 кг

Размери - до 55 x 40 x 23 см, с максимален сбор от трите измерения до 115 см

За смесени превози с участието на България Ер и други партньорски авиокомпании в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж.

IMPORTANT!

CARRIAGE OF FREE OF CHARGE BAGGAGE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

NEW BAGGAGE POLICY OF BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces its new rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued on / after 02 May 2011. The new policy, PIECE CONCEPT, is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger has the right to transport in the aircraft free of charge baggage, as follows:

1. General Terms – International and Domestic Flights:

Booking Class	Terms for free of charge baggage
Business Class	2 PC – up to 23 kg and 158 cm
Economy Class	1 PC - up to 23 kg and 158 cm

2. Exceptions:

Gold Bonus Program Card	Plus 1 PC – up to 23 kg and 158 cm
Holders of Co-branded Card – Bulgaria Air-CCB	Free bag allowance – 2 PC up to 23 kg each
Members of CCB Club Programme	Free bag allowance – 2 PC up to 23 kg each
Marines	Plus 1 PC – up to 23 kg and 158 cm
Infants from 0-2 years old	1 PC – up to 10 kg and 115 cm

The maximum allowed size is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.

The passenger can transport more than the free of charge terms for an additional charge.

3. Extra Baggage Fees - International Flights:

Overweight /between 23 kg and 32 kg/	EUR 50
Oversize /between 158 cm – 203 cm/	EUR 70
Extra piece - second piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 50
Extra piece - third piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 100

4. Extra Baggage Fees - Domestic Flights:

Overweight /between 23 kg and 32 kg/	EUR 20
Oversize /between 158 cm - 203 cm/	EUR 30
Extra piece - second piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 20
Extra piece - third piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 50

Baggage with weight of more than 32 kg is subject to Cargo transportation.

5. Special baggage items

Sports Equipment	It is subject to free of charge carriage in case the baggage is up to 23 kg and to 200 cm. It is considered as a piece of baggage. Exception: - International Flights: Pair of skis for passenger – fixed fee of EUR 30 is applied. - Domestic Flights: Pair of skis for passenger – fixed fee of EUR 20 is applied.
Pets in the aircraft cabin /PETC/: Maximum weight of the pet and cage - up to 8 kg Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm Only dogs and cats are allowed.	Not included in the free of charge baggage norm. Fee of EUR 50 is applied.
Animal in the baggage compartment /AVIH/: Maximum weight of the animal and the container – 32 kg Maximum dimensions of the container – 110 x 80 x 76 cm	Not included in the free of charge baggage norm. Fee of EUR 80 is applied.

HAND/CABIN BAGGAGE: 1 PC - up to 10 kg

Dimensions – 55 x 40 x 23 cm, with maximum sum of all dimensions up to 115 cm

For code-share flights with Bulgaria Air and other partner airlines in the route can be applied other baggage policies.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

FIT TO FLY

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

Хогила

10 пъти

Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

Глезени

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

Колене

30 пъти

Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

Рамене

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

Крака

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

Гръб и ръце

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Наведете се напред, докато ръцете ви не опрат пръстите на краката.

EN

Feet

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

Ankles

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

Knees

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

Shoulders

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

Legs

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

Back and arms

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

Да се лети не е страшно

- Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности
- Екипажът на вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит
- Самолетите на България Ер са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция
- Опитайте да се отпуснете – вдъшвайте дълбоко през носа и задръжвайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате

EN

Relax!

- Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives
- The crew in control of the plane is highly trained and experienced
- Bulgaria Air aircraft are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence
- Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly

По време на полет

- Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дръвца също помага
- Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета
- Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението
- Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките
- Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе

EN

During the flight

- Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum
- Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching
- Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation
- Removing your shoes may provide you with more comfort
- Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee

Как да се приспособим по-бързо към часовите разлики

- Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата ви дестинация, като вечерта преди по лета си легнете един час по-рано или по-късно
- Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета
- Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието
- Когато пристигнете на избраната от вас дестинация, направете си кратка разходка
- Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина

EN

Reducing jetlag

- Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later
- Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol
- Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone
- At your destination, take light exercise – such as a walk
- Spend at least 30 minutes in daylight

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Вашето здраве

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди замиване. Аптеките могат да ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за вас.

Вашият багаж

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма ви. Да седнеш в креслото уморен и задъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще ви трябва по време на полета.

Срокът за явяване на летището

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазарване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

Вашата сигурност

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте.

Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж.

Не оставяйте багажа си без надзор.

Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния ви багаж, летищните служби за сигурност ще ви забранят да ги качите в самолета.

Вашият ръчен багаж

Сложете тежките предмети под седалката пред вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

Пушенето

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички

България Ер ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета на България Ер.

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flightdeck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

полети на България Ер. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

Упътванията за безопасност

Преди замиване и пристигане кабинният състав на България Ер ще ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в жоба на седалката пред вас.

Кабинен екипаж

Кабинният екипаж на България Ер се грижи да ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

При пристигане

Пазете багажните си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

Your health

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always consult a doctor to determine which are suitable for you.

Your luggage

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

Your check in deadline

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check

in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

Your security

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

Your hand luggage

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

Smoking

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

The safety briefing

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration.

Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

Your cabin crew

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

At the destination airport

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100мл всяка и общо до 1л, поставени в самозалечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, гримове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пена за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

From 6 November 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

- всякакви видове огнестрелно оръжие;
- катапулти и харпуни;
- имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски изракци;
- оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане;
- пожарогасители;
- електрошокови уреди;
- брадви, секири, сатър, томахавки;
- лъкове, къси копия;
- всякакви заострени метални предмети,
- които могат да послужат за нараняване;
- ножове, независимо от предназначението им;
- саби, мечове;
- бръснари, скалпели;
- ножици, с режеща част по-дълга от 6см;
- бормашини, отвертки, клещи, чукове;
- кънки за лег;
- всички видове спортни стикове, бухалки, щeki и тояги;
- всички видове оборудване за бойни спортове;
- амуниции, гранати, мини, военни експлозиви;
- детонатори;
- газ и газови контейнери;
- всякакви пиротехнически средства;
- хлор, парализиращи спрейове, свързотворен газ;
- терпентин, разрестител и аерозолна боя;
- напитки с над 70% съдържание на алкохол;

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

- all types of firearms;
- catapults and harpoons;
- replica or imitation firearms, toy guns;
- component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices);
- fire extinguishers;
- stun or shocking devices;
- axes, hatchets, meat cleavers; machetes;
- arrows and darts;
- any type of sharpened metal objects, which could cause injury;
- all types of knives;
- sabers, swords;
- open razors and blades, scalpels;
- scissors with blades more than 6 cm in length;
- drills, screwdrivers, crowbars, hammers;
- ice skates;
- any type of sport bats, clubs, sticks or paddles;
- any martial arts equipment;
- ammunition, grenades, mines, explosives
- and explosive devices;
- detonators;
- gas and gas containers;
- any pyrotechnics;
- chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas;
- turpentine and paint thinner, aerosol spray paint;
- alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier www.air.bg

Airbus A320-214

FBC, FBD, FBE

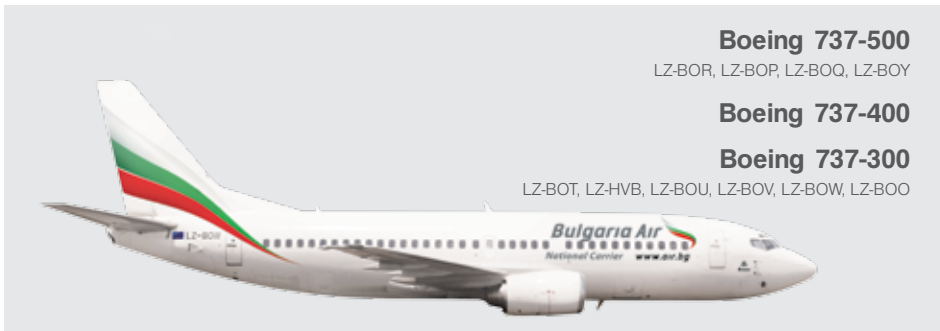

Airbus A319-112

FBA, FBB

Airbus A319-111

FBF

Boeing 737-500

LZ-BOR, LZ-BOP, LZ-BOQ, LZ-BOY

Boeing 737-400

Boeing 737-300

LZ-BOT, LZ-HVB, LZ-BOU, LZ-BOV, LZ-BOW, LZ-BOO

BAe 146-300

LZ-HBE, LZ-HBD, LZ-HBF, LZ-HBG

BAe 146-200

LZ-HBB, LZ-HBC, LZ-HBZ

Embraer 190

LZ-SOF, LZ-VAR

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

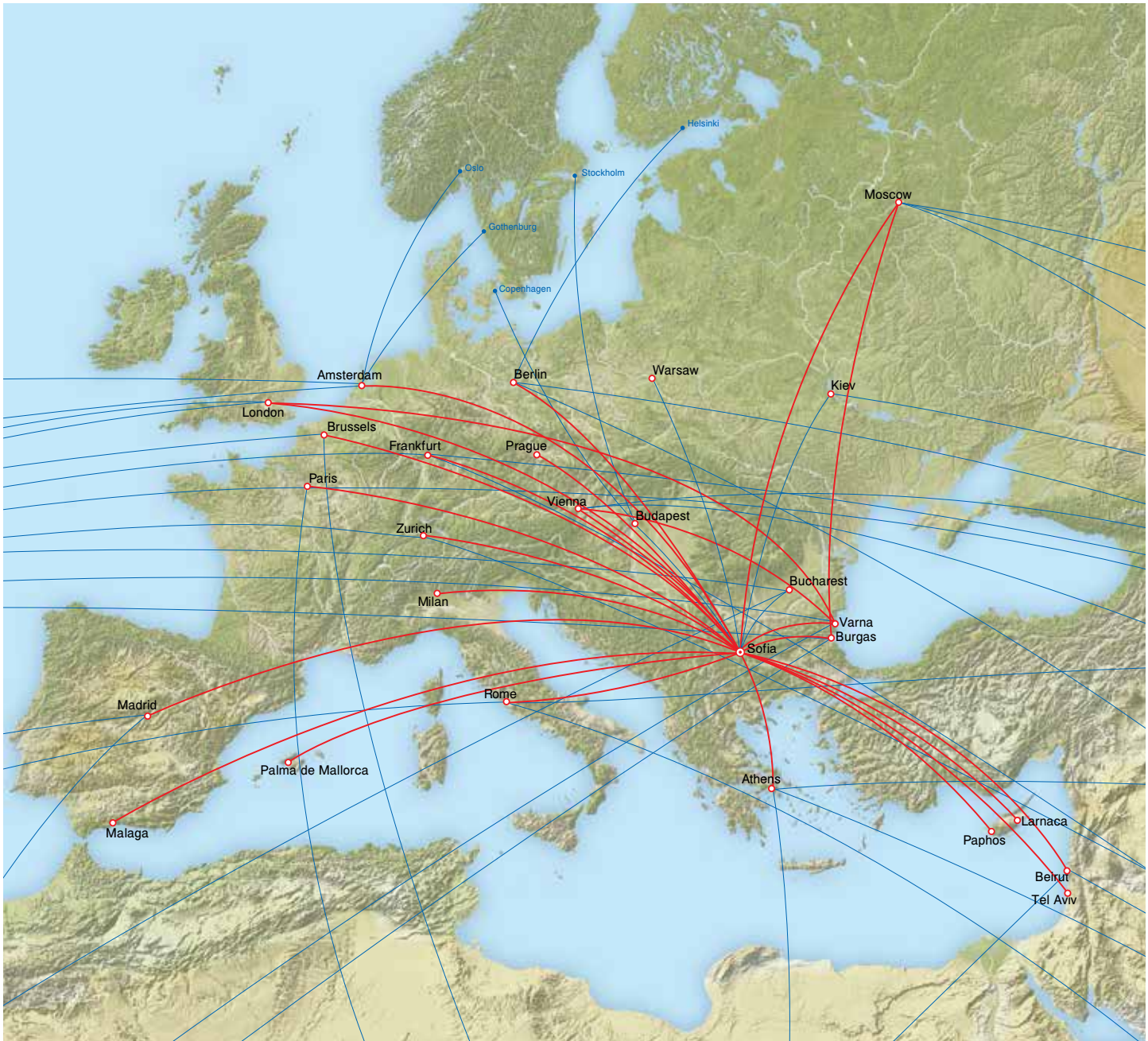
Най-удобният и бърз път към полетите на България Ер *The easiest and most convenient way to fly with Bulgaria Air*

Избери и плати своя самолетен билет във всеки офис на **Централна Кооперативна Банка**
Choose and pay your ticket in any office of **Central Cooperative Bank**

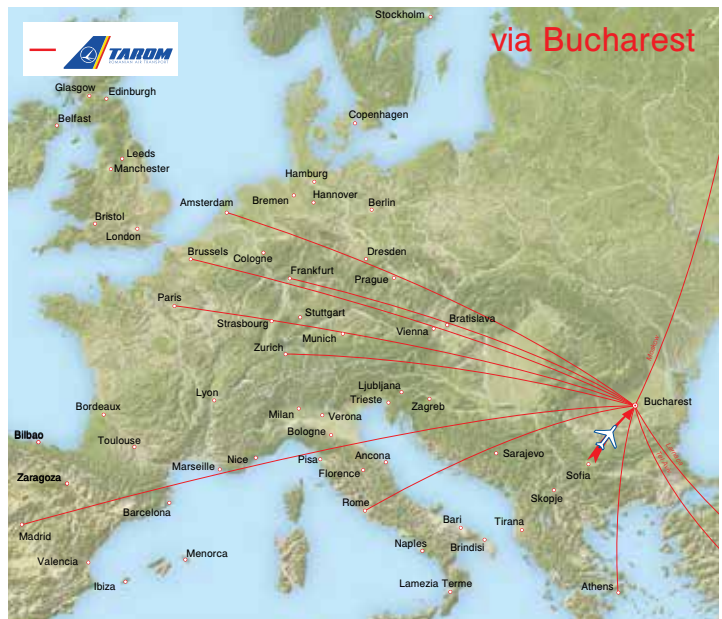
Полет до всяка точка на света с нас и нашите партньори
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners

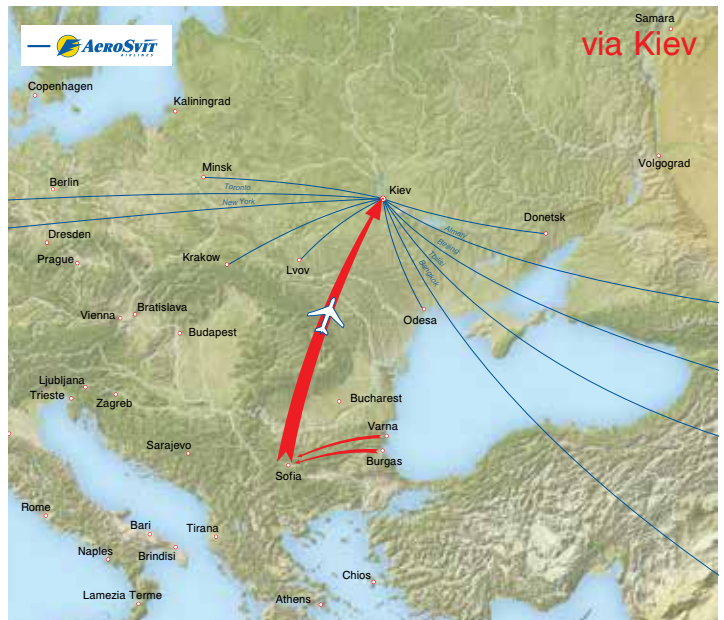
Дестинации Destinations

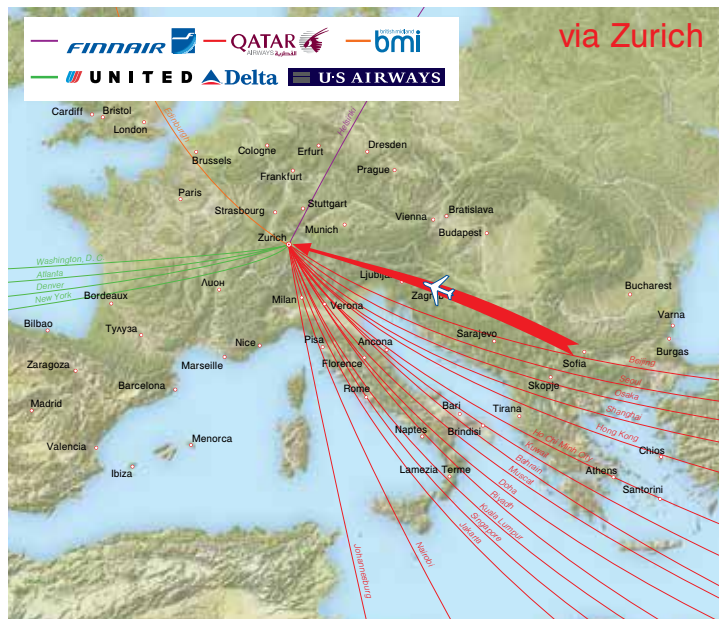
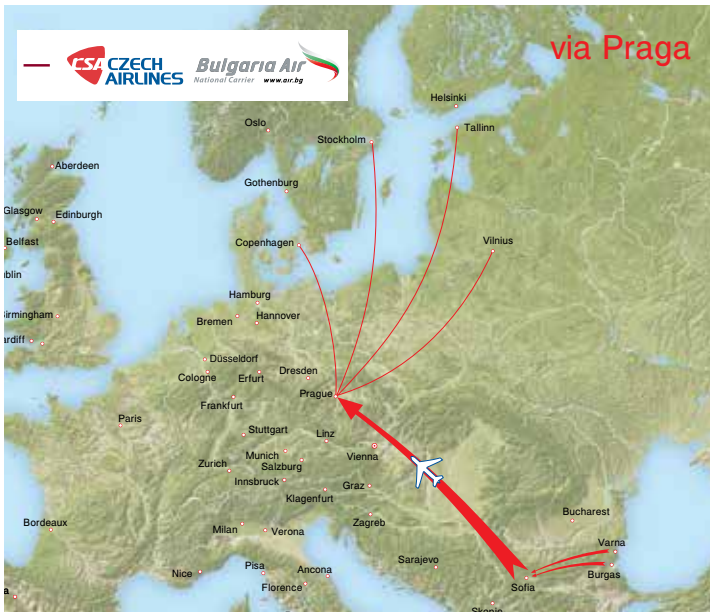
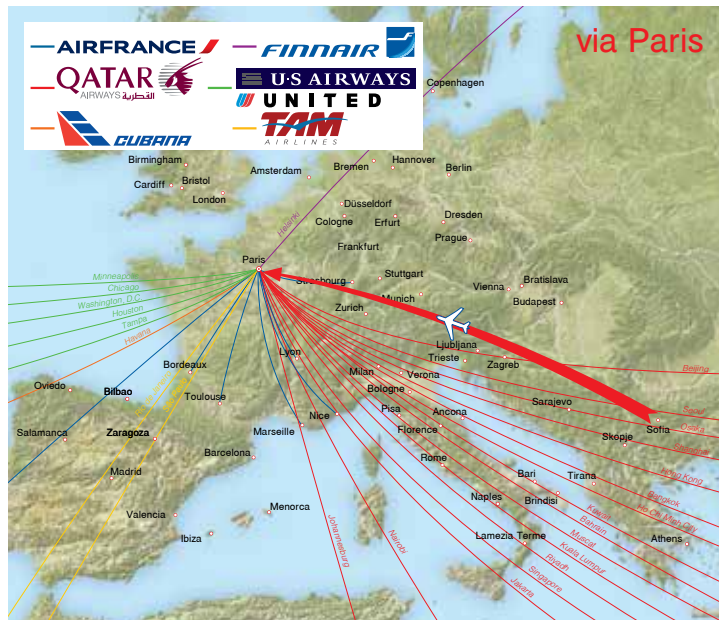
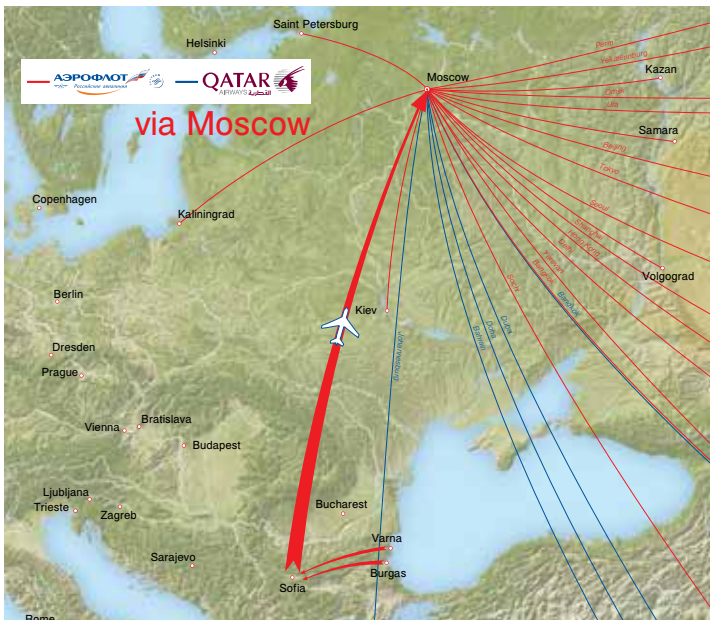
Летете до Всяка точка на света с България Ер и партньори. Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до Всяка точка на света с България Ер и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде да ни намерите? BULGARIA AIR: Where to find us?

<p>SOF BOJ VAR</p> 	<p>Ticket offices Sofia, Bulgaria</p> <p>77 Skobelev Blvd. (Ruski Pаметnik sq.) <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08:30 – 19:00 local time</p> <p>phone: +359 2 4020 406 fax: +359 2 952 58 09 e-mail: tickets3@air.bg web: www.air.bg</p>	
	<p>2 Ivan Vazov Str. <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08:30 – 18:30 local time</p> <p>phone: +359 2 4020 340 fax: +359 2 935 90 49 e-mail: tickets1@air.bg web: www.air.bg</p>	
	<p>13 Dondukov Blvd. <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08:30 – 17:00 local time</p> <p>phone: +359 2 4020 405 fax: +359 2 926 79 29 e-mail: tickets2@air.bg web: www.air.bg</p>	
	<p>Sofia Airport, Terminal 2 <i>Working hours:</i> Monday – Friday 05:00 – 20:00 local time</p> <p>phone: +359 2 937 33 70 web: www.air.bg</p>	
	<p>Call Center</p> <p>phone: +359 2 4020 400 e-mail: callFB@air.bg web: www.air.bg</p>	
	<p>Bourgas City Office 1, Alexandrovska Str. <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08:30 – 17:00 local time</p> <p>phone: +359 56 530 407 fax: +359 56 530 407 e-mail: bojto@air.bg web: www.air.bg</p>	
	<p>Bourgas Bourgas Airport Terminal Departures, fl. 2</p> <p>phone: +359 56 900 155 fax: +359 56 87 01 32 e-mail: boj@hemusair.bg web: www.air.bg</p>	
	<p>Varna Varna Airport</p> <p>phone/fax: +359 52 50 10 39 e-mail: varna@hemusair.bg web: www.air.bg</p>	
<p>Varna City office 55 Osmi Primorski Polk Blvd.</p> <p>phone/fax: +359 52 65 11 01 e-mail: varna_city@hemusair.bg web: www.air.bg</p>		
<p>Shumen 10 Patleina Str. <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08.30 - 17.00 local time</p> <p>phone: +359 54 830 198 e-mail: shumen@air.bg web: www.air.bg</p>		
<p>AMS</p> 	<p>Schiphol Airport Air Agencies Nederland Ticket Desk Terminal 3</p> <p>phone: +312 03 16 19 45 fax: +312 03 16 19 99 e-mail: ticketdesk.spl@airagencies.nl web: www.air.bg</p>	
<p>ATH</p> 	<p>Greece Syntagma Sq. 3, Nikodimou Street 10557 Athens</p> <p>Town office: phone: +210 3228 113 fax: +210 3246 723 e-mail: bulgaria@goldstar.gr web: www.air.bg</p>	
	<p>Greece Athens Airport Main Terminal Building Office 3H/21</p> <p>phone: +210 3531 156 fax: +210 3532 332 e-mail: hemusair@athensairport.gr web: www.air.bg</p>	
<p>BRU</p> 	<p>Belgium 62 rue Ravenstein 1000 Brussels</p> <p>Town office phone: +322 512 00 71/2 e-mail: bulgaria.air@skynet.be brussels@air.bg web: www.air.bg</p>	
<p>BUD</p> 	<p>Hungary Szekely Mihalu u. 46 1065 Budapest</p> <p>phone: + 36 13 215 081 phone office airport: 00322/753 20 16 e-mail: bultravel@gmail.com web: www.air.bg</p>	
<p>FRA BER</p> 	<p>Germany 50 Guilletstr. D-60325 Frankfurt (Westend-Sued) Frankfurt am Main</p> <p>phone: +49 69 284 186 +49 69 283 669 fax: +49 69 291 245 e-mail: frankfurt@air.bg web: www.air.bg</p>	
	<p>Germany 114-115 Leipziger Str. 10117 Berlin</p> <p>phone: +49 302 514 460 +49 302 514 405 +49 302 196 77 77 fax: +49 302 513 330 e-mail: berlin@air.bg web: www.bulgarienfluege.de www.air.bg</p>	
<p>BEY LB</p> 	<p>Beirut Orient Plus - Lebanon S.A.L Bouchrieh Commercial Center - 6th floor Al Saraya Street - Jdeideh Beirut - Lebanon P.O.Box: 90-641 <i>Working hours:</i> Monday – Friday 09.00 - 18.00 local time</p> <p>phone: +961 1 900 598 +961 1 901 598 +961 1 902 598 fax: +961 1 899 893 cell phone: +961 3 25 83 36 e-mail: orientplus@orientplus.com web: www.air.bg www.orientplus.com</p>	
<p>LON</p> 	<p>United Kingdom Room 38, fl. 2 Morley House 320 Regent Street London W1B 3BD</p> <p>Ticket Pod 1 Terminal 4 London Heathrow Airport Hounslow, Middlesex TW6 3FB phone: +44 208 7459833 e-mail: londonoffice@air.bg SITA: LONTOFB web: www.air.bg</p>	
	<p>Terminal 4 London Heathrow Airport Hounslow, Middlesex TW6 3FB</p> <p>phone: +44 208 74 59 833 e-mail: londonoffice@air.bg web: www.air.bg</p>	
<p>MOW</p> 	<p>Russia 66 Mosfilmovskaya Str. Airport Sheremetyevo 2 – 6/15 119590 Moscow</p> <p>phone/fax: +74 951 436 202 +74 959 564 774 phone: +74 955 782 712 A/P e-mail: moscow@air.bg web: www.air.bg</p>	
<p>PAR</p> 	<p>France 4 Rue Scribe 75009 Paris</p> <p>phone: +33 153 162 050 +33 153 163 251 fax: +33 1531 62 062 e-mail: paris@air.bg contact@airbulgarie.com web: www.air.bg</p>	
<p>ROM MIL</p> 	<p>Italia Via Alberico II, 11 00193 Rome <i>Working hours:</i> Monday – Friday 09.00-17.00 local time</p> <p>phone: +39 064 814 341, +39 064 814 288 fax: +39 066 821 01 85 e-mail: rome@air.bg info@bulgariaair.191.it web: www.air.bg</p>	
	<p>Italia 2 Via Paolo da Cannobio, 3rd floor 20134 Milano <i>Working hours:</i> Monday – Friday 09.00-13.00, 14.00-17.30 local time</p> <p>phone: +39 02 802 917 06 fax: +39 02 720 016 70 e-mail: operative.milano@cimair.it web: operativo.milano@cimair.it bookingmil@distal.it www.air.bg</p>	
<p>TLV</p> 	<p>Italia Malpensa Airport</p> <p>phone: +39 027486 63 98 fax: +39 02 585 871 26 e-mail: bigletteriamxp@trhandling.it web: www.air.bg</p>	
<p>TLV</p> 	<p>Israel 23 Ben – Yehuda Str. SUN-THU 09H-17H Tel Aviv</p> <p>phone: +972 3 795 13 55 fax: +972 3 795 13 54 e-mail: annie@open-sky.co.il web: www.air.bg</p>	
<p>TIP</p> 	<p>Libya 114 Baladia Str., POB 2236 Tripoli</p> <p>phone: +218 21 444 55 60 fax: +218 21 333 68 97 e-mail: tripoli@air.bg web: www.air.bg</p>	
<p>VIE</p> 	<p>I.V.R. REISEBURO GmbH. Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien</p> <p>phone: +43 1 535 25 50 fax: +43 1 535 25 51, 535 25 52 e-mail: intervegareisen@aon.at web: www.intervega.at web: www.air.bg</p>	
<p>ZRH</p> 	<p>Switzerland Schaffhauserstr. 5 CH-8006 Zurich</p> <p>phone: +41 44 361 61 54 +41 44 361 62 84 fax: +41 44 361 61 60 web: bulair@bluewin.ch zurich@air.bg www.air.bg</p>	